

USTAWA

z dnia 29 września 1994 r.

o rachunkowości¹⁾

(ostatnia zmiana: **Dz.U. z 2016 r., poz. 615**) Pokaż wszystkie zmiany

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres regulacji] Ustawa określa zasady rachunkowości, tryb badania sprawozdań finansowych przez biegłych rewidentów oraz zasady wykonywania działalności w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Art. 2. [Stosowanie przepisów ustawy] 1. Przepisy [ustawy o rachunkowości](#), zwanej dalej „ustawą”, stosuje się, z zastrzeżeniem ust. 3, do mających siedzibę lub miejsce sprawowania zarządu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

1) spółek handlowych (osobowych i kapitałowych, w tym również w organizacji) oraz spółek cywilnych, z zastrzeżeniem pkt 2, a także innych osób prawnych, z wyjątkiem Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego;

2) osób fizycznych, spółek cywilnych osób fizycznych, spółek jawnych osób fizycznych oraz spółek partnerskich, jeżeli ich przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy wyniosły co najmniej równowartość w walucie polskiej 1 200 000 euro;

3) ^[1] **jednostek organizacyjnych działających na podstawie [Prawa bankowego](#), przepisów o obrocie papierami wartościowymi, przepisów o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, przepisów o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, przepisów o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych lub przepisów o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, bez względu na wielkość przychodów;**

4) gmin, powiatów, województw i ich związków, a także:

a) państwowych, gminnych, powiatowych i wojewódzkich jednostek budżetowych,

b) gminnych, powiatowych i wojewódzkich zakładów budżetowych,

c) (uchylona);

5) jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, z wyjątkiem spółek, o których mowa w pkt 1 i 2;

6) oddziałów i przedstawicielstw przedsiębiorców zagranicznych, w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej;

7) jednostek niewymienionych w pkt 1–6, jeżeli otrzymują one na realizację zadań zleconych dotacje lub subwencje z budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego lub funduszy celowych – od początku roku obrotowego, w którym dotacje lub subwencje zostały im przyznane.

2. Osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie mogą stosować zasady rachunkowości określone ustawą również od początku następnego roku obrotowego, jeżeli ich przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy są niższe niż równowartość w walucie polskiej 1 200 000 euro. W tym przypadku osoby te lub wspólnicy przed rozpoczęciem

roku obrotowego są obowiązani do zawiadomienia o tym urzędu skarbowego, właściwego w sprawach opodatkowania podatkiem dochodowym. Osoby fizyczne lub wspólnicy spółek cywilnych osób fizycznych mogą złożyć zawiadomienie na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

2a. Do spółek jawnych osób fizycznych oraz spółek partnerskich, których przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy wyniosły mniej niż równowartość w walucie polskiej 1 200 000 euro i które nie stosują zasad rachunkowości określonych ustawą na podstawie ust. 2, stosuje się art. 70a.

2b. ^[2] **Przepisy ustawy stosuje się również, bez względu na wielkość przychodów, do alternatywnych spółek inwestycyjnych w rozumieniu przepisów o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, w tym uprawnionych do posługiwania się nazwą „EuVECA” albo „EuSEF”.**

3. Jednostki sporządzające sprawozdania finansowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej, zwanymi dalej „MSR”, stosują przepisy ustawy oraz przepisy wykonawcze wydane na jej podstawie, w zakresie nieuregulowanym przez MSR.

4. Kościelne osoby prawne nieprowadzące działalności gospodarczej prowadzą rachunkowość zgodnie z przepisami wewnętrznymi tych osób.

5. Jednostki, o których mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, z późn. zm.), mogą prowadzić uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów na zasadach i warunkach określonych w tej ustawie.

Art. 3. [Definicje] 1. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) jednostce – rozumie się przez to podmioty i osoby określone w art. 2 ust. 1;

2) banku – rozumie się przez to jednostkę działającą na podstawie przepisów Prawa bankowego;

3) zakładzie ubezpieczeń – rozumie się przez to jednostkę prowadzącą działalność ubezpieczeniową na podstawie przepisów o działalności ubezpieczeniowej;

3a) przepisach o obrocie papierami wartościowymi – rozumie się przez to przepisy ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych;

3b) zakładzie reasekuracji – rozumie się przez to jednostkę prowadzącą działalność reasekuracyjną na podstawie przepisów o działalności reasekuracyjnej;

4) udziałach lub udziałowcach – rozumie się przez to również odpowiednio akcje lub akcjonariuszy;

5) krajowych środkach płatniczych, walutach obcych i dewizach – rozumie się przez to krajowe środki płatnicze, waluty obce i dewizy, o których mowa w przepisach Prawa dewizowego;

5a) członku organu jednostki – rozumie się przez to osobę fizyczną, pełniącą funkcję członka zarządu lub innego organu zarządzającego, członka rady nadzorczej lub innego organu nadzorującego, jak również innego organu administrującego jednostki, powołaną do pełnienia tej funkcji zgodnie z postanowieniami umowy spółki, statutu lub innymi obowiązującymi jednostkę przepisami prawa;

6) kierownikowi jednostki – rozumie się przez to członka zarządu lub innego organu zarządzającego, a jeżeli organ jest wieloosobowy – członków tego organu, z wyłączeniem pełnomocników ustanowionych przez jednostkę. W

przypadku spółki jawnej i spółki cywilnej za kierownika jednostki uważa się wspólników prowadzących sprawę spółki, w przypadku spółki partnerskiej – wspólników prowadzących sprawę spółki albo zarząd, a w odniesieniu do spółki komandytowej i spółki komandytowo-akcyjnej – komplementariuszy prowadzących sprawę spółki. W przypadku osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą za kierownika jednostki uważa się tę osobę; do osób wykonujących wolne zawody przepis ten stosuje się odpowiednio. Za kierownika jednostki uważa się również likwidatora, a także syndyka lub zarządcę ustanowionego w postępowaniu restrukturyzacyjnym;

7) organie zatwierdzającym – rozumie się przez to organ, który zgodnie z obowiązującymi jednostkę przepisami prawa, statutem, umową lub na mocy prawa własności jest uprawniony do zatwierdzania sprawozdania finansowego jednostki. W przypadku spółki osobowej, z wyjątkiem spółki komandytowo-akcyjnej, oraz spółki cywilnej przez organ zatwierdzający rozumie się jej wspólników;

8) okresie sprawozdawczym – rozumie się przez to okres, za który sporządza się sprawozdanie finansowe w trybie przewidzianym ustawą lub inne sprawozdania sporządzone na podstawie ksiąg rachunkowych;

9) roku obrotowym – rozumie się przez to rok kalendarzowy lub inny okres trwający 12 kolejnych pełnych miesięcy kalendarzowych, stosowany również do celów podatkowych. Rok obrotowy lub jego zmiany określa statut lub umowa, na podstawie której utworzono jednostkę. Jeżeli jednostka rozpoczęła działalność w drugiej połowie przyjętego roku obrotowego, to można księgi rachunkowe i sprawozdanie finansowe za ten okres połączyć z księgami rachunkowymi i sprawozdaniem finansowym za rok następny. W przypadku zmiany roku obrotowego pierwszy po zmianie rok obrotowy powinien być dłuższy niż 12 kolejnych miesięcy;

10) dniu bilansowym – rozumie się przez to dzień, na który jednostka sporządza sprawozdanie finansowe;

11) przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości – rozumie się przez to wybrane i stosowane przez jednostkę rozwiązania dopuszczone ustawą, w tym także określone w MSR, zapewniające wymaganą jakość sprawozdań finansowych;

12) aktywach – rozumie się przez to kontrolowane przez jednostkę zasoby majątkowe o wiarygodnie określonej wartości, powstałe w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych;

13) aktywach trwałych – rozumie się przez to aktywa jednostki, które nie są zaliczane do aktywów obrotowych, o których mowa w pkt 18;

14) wartościach niematerialnych i prawnych – rozumie się przez to, z zastrzeżeniem pkt 17, nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, a w szczególności:

a) autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje,

b) prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych,

c) know-how.

W przypadku wartości niematerialnych i prawnych oddanych do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub leasingu, wartości niematerialne i prawne zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, zgodnie z warunkami określonymi w ust. 4. Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się również nabytą wartość firmy oraz koszty zakończonych prac rozwojowych;

15) środkach trwałych – rozumie się przez to, z zastrzeżeniem pkt 17, rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki. Zalicza się do nich w szczególności:

- a) nieruchomości – w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego,
- b) maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy,
- c) ulepszenia w obcych środkach trwałych,
- d) inwentarz żywy.

Środki trwałe oddane do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub leasingu zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, zgodnie z warunkami określonymi w ust. 4;

16) środkach trwałych w budowie – rozumie się przez to zaliczane do aktywów trwałych środki trwałe w okresie ich budowy, montażu lub ulepszenia już istniejącego środka trwałego;

17) inwestycjach – rozumie się przez to aktywa posiadane przez jednostkę w celu osiągnięcia z nich korzyści ekonomicznych wynikających z przyrostu wartości tych aktywów, uzyskania przychodów w formie odsetek, dywidend (udziałów w zyskach) lub innych pożytków, w tym również z transakcji handlowej, a w szczególności aktywa finansowe oraz te nieruchomości i wartości niematerialne i prawne, które nie są użytkowane przez jednostkę, lecz są posiadane przez nią w celu osiągnięcia tych korzyści. W przypadku zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji przez inwestycje rozumie się lokaty;

18) aktywach obrotowych – rozumie się przez to tę część aktywów jednostki, które w przypadku:

- a) aktywów rzeczowych, o których mowa w pkt 19 – są przeznaczone do zbycia lub zużycia w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego lub w ciągu normalnego cyklu operacyjnego właściwego dla danej działalności, jeżeli trwa on dłużej niż 12 miesięcy,
- b) aktywów finansowych, o których mowa w pkt 24 – są płatne i wymagalne lub przeznaczone do zbycia w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego lub od daty ich założenia, wystawienia lub nabycia, albo stanowią aktywa pieniężne,
- c) należności krótkoterminowych – obejmują ogół należności z tytułu dostaw i usług oraz całość lub część należności z innych tytułów niezaliczonych do aktywów finansowych, a które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego,
- d) rozliczeń międzyokresowych – trwają nie dłużej niż 12 miesięcy od dnia bilansowego;

19) rzeczowych aktywach obrotowych – rozumie się przez to materiały nabyte w celu zużycia na własne potrzeby, wytworzone lub przetworzone przez jednostkę produkty gotowe (wyroby i usługi) zdatne do sprzedaży lub w toku produkcji, półprodukty oraz towary nabyte w celu odprzedaży w stanie nieprzetworzonym;

20) zobowiązaniach – rozumie się przez to wynikający z przeszłych zdarzeń obowiązek wykonania świadczeń o wiarygodnie określonej wartości, które spowodują wykorzystanie już posiadanych lub przyszłych aktywów jednostki;

21) rezerwach – rozumie się przez to zobowiązania, których termin wymagalności lub kwota nie są pewne;

21a) rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych – rozumie się przez to rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla celów rachunkowości tworzone przez zakład ubezpieczeń lub zakład reasekuracji;

22) zobowiązaniach krótkoterminowych – rozumie się przez to ogół zobowiązań z tytułu dostaw i usług, a także całość lub tę część pozostałych zobowiązań, które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego;

23) instrumentach finansowych – rozumie się przez to kontrakt, który powoduje powstanie aktywów finansowych u jednej ze stron i zobowiązania finansowego albo instrumentu kapitałowego u drugiej ze stron pod warunkiem, że z kontraktu zawartego między dwiema lub więcej stronami jednoznacznie wynikają skutki gospodarcze, bez względu na to, czy wykonanie praw lub zobowiązań wynikających z kontraktu ma charakter bezwarunkowy albo warunkowy. Do instrumentów finansowych nie zalicza się w szczególności:

a) rezerw i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego,

b) umów o gwarancje finansowe, które ustalają wykonanie obowiązków z tytułu udzielonej gwarancji, w formie zapłacenia kwot odpowiadających stratom poniesionym przez beneficjenta na skutek niespłacenia wierzytelności przez dłużnika w wymaganym terminie,

c) umów o przeniesienie praw z papierów wartościowych w okresie pomiędzy terminem zawarcia i rozliczenia transakcji, gdy wykonanie tych umów wymaga wydania papierów wartościowych w określonym terminie, również wtedy, gdy przeniesienie tych praw następuje w formie zapisu na rachunku papierów wartościowych, prowadzonym przez podmiot upoważniony na podstawie odrębnych przepisów,

d) aktywów i zobowiązań z tytułu programów, z których wynikają udziały pracowników oraz innych osób związanych z jednostką w jej kapitałach lub w kapitałach innej jednostki z grupy kapitałowej, do której należy jednostka,

e) umów połączenia spółek, z których wynikają obowiązki określone w art. 44b ust. 9;

24) aktywach finansowych – rozumie się przez to aktywa pieniężne, instrumenty kapitałowe wyemitowane przez inne jednostki, a także wynikające z kontraktu prawo do otrzymania aktywów pieniężnych lub prawo do wymiany instrumentów finansowych z inną jednostką na korzystnych warunkach;

25) aktywach pieniężnych – rozumie się przez to aktywa w formie krajowych środków płatniczych, walut obcych i dewiz. Do aktywów pieniężnych zalicza się również inne aktywa finansowe, w tym w szczególności naliczone odsetki od aktywów finansowych. Jeżeli aktywa te są płatne lub wymagalne w ciągu 3 miesięcy od dnia ich otrzymania, wystawienia, nabycia lub założenia (lokaty), to na potrzeby rachunku przepływów pieniężnych zalicza się je do środków pieniężnych, chyba że ujmuje się je w przepływach z działalności inwestycyjnej (lokacyjnej);

26) instrumentach kapitałowych – rozumie się przez to kontrakty, z których wynika prawo do majątku jednostki, pozostałego po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wszystkich wierzycieli, a także zobowiązanie się jednostki do wyemitowania lub dostarczenia własnych instrumentów kapitałowych, a w szczególności udziały, opcje na akcje własne lub warranty;

27) zobowiązaniach finansowych – rozumie się przez to zobowiązanie jednostki do wydania aktywów finansowych albo do wymiany instrumentu finansowego z inną jednostką, na niekorzystnych warunkach;

28) zobowiązaniach warunkowych – rozumie się przez to obowiązek wykonania świadczeń, których powstanie jest uzależnione od zaistnienia określonych zdarzeń;

29) aktywach netto – rozumie się przez to aktywa jednostki pomniejszone o zobowiązania, odpowiadające wartościowo kapitałowi (funduszowi) własnemu;

30) przychodach i zyskach – rozumie się przez to uprawdopodobnione powstanie w okresie sprawozdawczym korzyści ekonomicznych, o wiarygodnie określonej wartości, w formie zwiększenia wartości aktywów, albo zmniejszenia wartości zobowiązań, które doprowadzą do wzrostu kapitału własnego lub zmniejszenia jego niedoboru w inny sposób niż wniesienie środków przez udziałowców lub właścicieli;

31) kosztach i stratach – rozumie się przez to uprawdopodobnione zmniejszenia w okresie sprawozdawczym korzyści ekonomicznych, o wiarygodnie określonej wartości, w formie zmniejszenia wartości aktywów, albo zwiększenia wartości zobowiązań i rezerw, które doprowadzą do zmniejszenia kapitału własnego lub zwiększenia jego niedoboru w inny sposób niż wycofanie środków przez udziałowców lub właścicieli;

32) pozostałych kosztach i przychodach operacyjnych – rozumie się przez to koszty i przychody związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, a w szczególności koszty i przychody związane:

a) z działalnością socjalną,

b) ze zbyciem środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, a także nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych zaliczonych do inwestycji,

c) z utrzymaniem nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych zaliczonych do inwestycji, w tym także z aktualizacją wartości tych inwestycji, jak również z ich przekwalifikowaniem odpowiednio do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli do wyceny inwestycji przyjęto cenę rynkową bądź inaczej określoną wartość godziwą,

d) z odpisaniem należności i zobowiązań przedawnionych, umorzonych, nieściągalnych, z wyjątkiem należności i zobowiązań o charakterze publicznoprawnym nieobciążających kosztów,

e) z utworzeniem i rozwiązaniem rezerw, z wyjątkiem rezerw związanych z operacjami finansowymi,

f) z odpisami aktualizującymi wartość aktywów i ich korektami, z wyjątkiem odpisów obciążających koszty finansowe,

g) z odszkodowaniami i karami,

h) z przekazaniem lub otrzymaniem nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywów, w tym także środków pieniężnych na inne cele niż dopłaty do cen sprzedaży, nabycie lub wytworzenie środków trwałych, środków trwałych w budowie albo wartości niematerialnych i prawnych,

i) ze zdarzeniami losowymi;

33) zyskach i stratach nadzwyczajnych – rozumie się przez to zyski i straty powstające w bankach, zakładach ubezpieczeń, zakładach reasekuracji oraz spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych na skutek zdarzeń trudnych do przewidzenia, poza działalnością operacyjną jednostki i niezwiązane z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia;

34) sprawowaniu kontroli nad inną jednostką – rozumie się przez to zdolność jednostki do kierowania polityką finansową i operacyjną innej jednostki, w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z jej działalności;

35) sprawowaniu współkontroli nad inną jednostką – rozumie się przez to zdolność wspólnika jednostki współzależnej na równi z innymi wspólnikami, na zasadach określonych w zawartej pomiędzy nimi umowie, umowie spółki lub statucie do kierowania polityką finansową i operacyjną tej jednostki, w celu osiągnięcia wspólnie korzyści ekonomicznych z jej działalności;

36) znaczącym wpływem na inną jednostkę – rozumie się przez to niemającą znamion sprawowania kontroli lub współkontroli zdolność jednostki do wpływania na politykę finansową i operacyjną innej jednostki, w szczególności przez:

- a) udział w podejmowaniu decyzji w sprawie podziału zysku lub pokrycia straty lub
- b) zasiadanie w organie zarządzającym, nadzorującym lub administrującym, lub
- c) przeprowadzanie istotnych transakcji z tą jednostką, lub
- d) udostępnianie tej jednostce informacji technicznych o zasadniczym znaczeniu dla jej działalności, lub
- e) możliwość powoływania i odwoływania członków organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących, lub
- f) posiadanie nie mniej niż 20% ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym tej jednostki;

37) jednostce dominującej – rozumie się przez to jednostkę będącą spółką handlową lub przedsiębiorstwem państwowym, sprawującą kontrolę nad jednostką zależną, w szczególności:

- a) posiadającą bezpośrednio lub pośrednio większość ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym jednostki zależnej, także na podstawie porozumień z innymi uprawnionymi do głosu, wykonującymi prawa głosu zgodnie z wolą jednostki dominującej, lub
- b) będącą udziałowcem jednostki zależnej i uprawnioną do kierowania polityką finansową i operacyjną tej jednostki zależnej w sposób samodzielny lub przez wyznaczone przez siebie osoby lub jednostki na podstawie umowy zawartej z innymi uprawnionymi do głosu, posiadającymi na podstawie statutu lub umowy spółki, łącznie z jednostką dominującą, większość ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym, lub
- c) będącą udziałowcem jednostki zależnej i uprawnioną do powoływania i odwoływania większości członków organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących tej jednostki zależnej, lub
- d) będącą udziałowcem jednostki zależnej, której więcej niż połowę składu organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących w poprzednim roku obrotowym, w ciągu bieżącego roku obrotowego i do czasu sporządzenia sprawozdania finansowego za bieżący rok obrotowy stanowią osoby powołane do pełnienia tych funkcji w rezultacie wykonywania przez jednostkę dominującą prawa głosu w organach tej jednostki zależnej, chyba że inna jednostka lub osoba ma w stosunku do tej jednostki zależnej prawa, o których mowa w lit. a, c lub e, lub
- e) będącą udziałowcem jednostki zależnej i uprawnioną do kierowania polityką finansową i operacyjną tej jednostki zależnej, na podstawie umowy zawartej z tą jednostką zależną albo statutu lub umowy tej jednostki zależnej;

37a) jednostce dominującej niższego szczebla – rozumie się przez to spółkę handlową, która jest jednocześnie jednostką zależną od innej spółki handlowej lub przedsiębiorstwa państwowego i jednostką dominującą w stosunku do co najmniej jednej spółki handlowej;

37b) jednostce dominującej wyższego szczebla – rozumie się przez to jednostkę będącą spółką handlową lub przedsiębiorstwem państwowym, która jest jednostką dominującą w stosunku do jednostki dominującej niższego szczebla;

37c) wspólniku jednostki współzależnej – rozumie się przez to jednostkę będącą spółką handlową lub przedsiębiorstwem państwowym, sprawującą wraz z innymi udziałowcami współkontrolę nad jednostką współzależną;

37d) zaangażowaniu w kapitale – rozumie się przez to jakikolwiek udział w kapitale innej jednostki, mający charakter trwałego powiązania; trwałe powiązanie występuje zawsze w przypadku nabycia, zakupu lub pozyskania w innej formie udziału w kapitale jednostki stowarzyszonej, chyba że zbycie udziału w krótkim okresie od dnia jego nabycia, zakupu lub pozyskania w innej formie jest wysoce prawdopodobne, poprzez zawarcie umowy lub podjęcie innych aktywnych działań dotyczących zbycia;

38) znaczącym inwestorze – rozumie się przez to jednostkę będącą spółką handlową lub przedsiębiorstwem państwowym, która posiada zaangażowanie w kapitale innej jednostki i wywiera znaczący wpływ na tę jednostkę;

39) jednostce zależnej – rozumie się przez to jednostkę będącą spółką handlową lub podmiotem utworzonym i działającym zgodnie z przepisami obcego prawa handlowego, kontrolowaną przez jednostkę dominującą;

40) jednostce współzależnej – rozumie się przez to jednostkę, która jest współkontrolowana przez wspólników na podstawie zawartej pomiędzy nimi umowy, umowy spółki lub statutu;

41) jednostce stowarzyszonej – rozumie się przez to jednostkę będącą spółką handlową lub podmiotem utworzonym i działającym zgodnie z przepisami obcego prawa handlowego, w której znaczący inwestor posiada zaangażowanie w kapitale, oraz na którą wywiera znaczący wpływ;

42) jednostkach podporządkowanych – rozumie się przez to jednostki zależne, współzależne oraz stowarzyszone;

43) jednostkach powiązanych – rozumie się przez to dwie lub więcej jednostek wchodzących w skład danej grupy kapitałowej;

44) grupie kapitałowej – rozumie się przez to jednostkę dominującą wraz z jednostkami zależnymi;

45) konsolidacji – rozumie się przez to łączenie sprawozdań finansowych jednostek tworzących grupę kapitałową przez sumowanie odpowiednich pozycji sprawozdań finansowych jednostki dominującej i jednostek zależnych, z uwzględnieniem niezbędnych wyłączeń i korekt;

46) kapitałach mniejszości – rozumie się przez to część aktywów netto jednostki zależnej, objętej skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, która należy do udziałowców innych niż jednostki grupy kapitałowej;

47) metodzie praw własności – rozumie się przez to przyjętą przez jednostkę dominującą, wspólnika jednostki współzależnej lub znaczącego inwestora metodę wyceny udziałów w aktywach netto jednostki podporządkowanej, z uwzględnieniem wartości firmy lub ujemnej wartości firmy, ustalonych na dzień objęcia kontroli, współkontroli lub wywierania znaczącego wpływu. Wartość początkową udziału aktualizuje się na dzień bilansowy, na który sporządza się sprawozdanie finansowe, o zmiany wartości aktywów netto jednostki podporządkowanej, jakie nastąpiły w okresie sprawozdawczym, wynikające zarówno z osiągniętego wyniku finansowego, skorygowanego o odpis raty wartości firmy lub ujemnej wartości firmy przypadający na dany okres sprawozdawczy, jak i o wszelkie inne zmiany, w tym wynikające z rozliczeń z jednostką dominującą, wspólnikiem jednostki współzależnej lub znaczącym inwestorem;

48) Europejskim Obszarze Gospodarczym – rozumie się przez to kraje Unii Europejskiej oraz Islandię, Liechtenstein i Norwegię.

1a. Jednostkami mikro w rozumieniu ustawy są:

1) spółki, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1, inne osoby prawne, a także oddziały przedsiębiorców zagranicznych w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli jednostki te w roku obrotowym, za który sporządzają sprawozdanie finansowe, oraz w roku poprzedzającym ten rok obrotowy, a w przypadku jednostek rozpoczynających działalność – w roku obrotowym, w którym rozpoczęły działalność, nie przekroczyły co najmniej dwóch z następujących trzech wielkości:

- a) 1 500 000 zł – w przypadku sumy aktywów bilansu na koniec roku obrotowego,
- b) 3 000 000 zł – w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy,
- c) 10 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty,

2) stowarzyszenia, związki zawodowe, organizacje pracodawców, izby gospodarcze, fundacje, przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych, w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, społeczno-zawodowe organizacje rolników, organizacje samorządu zawodowego, organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła i Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – jeżeli nie prowadzą działalności gospodarczej,

3) osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie, jeżeli przychody netto tych jednostek ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych wyniosły równowartość w walucie polskiej nie mniej niż 1 200 000 euro i nie więcej niż 2 000 000 euro za poprzedni rok obrotowy, a w przypadku jednostek rozpoczynających działalność albo prowadzenie ksiąg rachunkowych w sposób określony ustawą – w roku obrotowym, w którym rozpoczęły działalność albo prowadzenie ksiąg rachunkowych w sposób określony ustawą,

4) osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie, które stosują zasady rachunkowości na podstawie art. 2 ust. 2

– w stosunku, do których organ zatwierdzający podjął decyzję w sprawie sporządzania sprawozdania finansowego z zastosowaniem art. 46 ust. 5 pkt 4, art. 47 ust. 4 pkt 4, art. 48 ust. 3, art. 48a ust. 3, art. 48b ust. 4 lub art. 49 ust. 4.

1b. Jednostkami mikro w rozumieniu ustawy są również jednostki, o których mowa w ust. 1a pkt 1, które:

1) za poprzedni rok obrotowy sporządziły sprawozdanie finansowe z zastosowaniem art. 46 ust. 5 pkt 4, art. 47 ust. 4 pkt 4, art. 48 ust. 3, art. 48a ust. 3, art. 48b ust. 4 lub art. 49 ust. 4 oraz

2) w roku obrotowym, za który sporządzają sprawozdanie finansowe, albo w roku poprzedzającym ten rok obrotowy przekroczyły dwie z wymienionych w ust. 1a pkt 1 wielkości.

1c. Jednostkami małymi w rozumieniu ustawy są:

1) spółki, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1, inne osoby prawne, jednostki, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2, oraz oddziały przedsiębiorców zagranicznych w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli jednostki te w roku obrotowym, za który sporządzają sprawozdanie finansowe, oraz w roku poprzedzającym ten rok obrotowy, a w przypadku jednostek rozpoczynających działalność albo prowadzenie ksiąg rachunkowych w sposób określony ustawą – w roku obrotowym, w którym rozpoczęły działalność albo prowadzenie ksiąg rachunkowych w sposób określony ustawą, nie przekroczyły co najmniej dwóch z następujących trzech wielkości:

- a) 17 000 000 zł – w przypadku sumy aktywów bilansu na koniec roku obrotowego,
- b) 34 000 000 zł – w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy,
- c) 50 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty,

2) osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie, które stosują zasady rachunkowości na podstawie art. 2 ust. 2

– w stosunku do których organ zatwierdzający podjął decyzję w sprawie sporządzania sprawozdania finansowego z zastosowaniem art. 46 ust. 5 pkt 5, art. 47 ust. 4 pkt 5, art. 48 ust. 4, art. 48a ust. 4, art. 48b ust. 5 lub art. 49 ust. 5.

1d. Jednostkami małymi w rozumieniu ustawy są również jednostki, o których mowa w ust. 1c, które:

- 1) za poprzedni rok obrotowy sporządziły sprawozdanie finansowe z zastosowaniem art. 46 ust. 5 pkt 5, art. 47 ust. 4 pkt 5, art. 48 ust. 4, art. 48a ust. 4, art. 48b ust. 5 lub art. 49 ust. 5 oraz
- 2) w roku obrotowym, za który sporządzają sprawozdanie finansowe, albo w roku poprzedzającym ten rok obrotowy przekroczyły dwie z wymienionych w ust. 1c pkt 1 wielkości.

1e. Przepisów ust. 1a i 1c nie stosuje się do:

- 1) jednostek, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 3;
- 2) ^[3] **jednostek zamierzających ubiegać się albo ubiegających się o zezwolenie na wykonywanie działalności na podstawie przepisów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 3, lub wpis do rejestru zarządzających ASI na podstawie przepisów o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi;**
- 2a) ^[4] **alternatywnych spółek inwestycyjnych w rozumieniu przepisów o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, w tym uprawnionych do posługiwania się nazwą „EuVECA” albo „EuSEF”;**
- 3) emitentów papierów wartościowych dopuszczonych, emitentów zamierzających ubiegać się lub ubiegających się o ich dopuszczenie do obrotu na jednym z rynków regulowanych Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- 4) emitentów papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu w alternatywnym systemie obrotu;
- 5) krajowych instytucji płatniczych;
- 6) instytucji pieniądza elektronicznego;
- 7) jednostek sektora finansów publicznych.

1f. Na potrzeby ust. 1 pkt 36 lit. f oraz pkt 37 lit. a–d prawa głosu oraz prawa powoływania i odwoływania członków organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących należące do dowolnej innej jednostki zależnej, a także prawa należące do osób działających w imieniu własnym, ale na rzecz jednostki dominującej lub innej jednostki zależnej, są sumowane z odpowiednimi prawami jednostki dominującej. Prawa te są pomniejszane o prawa związane z udziałami posiadanymi:

- 1) w imieniu osoby, która nie jest jednostką dominującą ani jej jednostką zależną, lub
- 2) tytułem zabezpieczenia, jeżeli przedmiotowe prawa są wykonywane zgodnie z otrzymanymi instrukcjami, lub
- 3) w związku z udzielaniem pożyczek w ramach zwykłej działalności, jeżeli prawa głosu są wykonywane w interesie osoby dostarczającej zabezpieczenia.

1g. Na potrzeby ust. 1 pkt 36 lit. f oraz pkt 37 lit. a, b i d łączne prawa głosu udziałowców w jednostce zależnej są pomniejszane o prawa głosu związane z udziałami posiadanymi przez tę jednostkę zależną, jej jednostkę zależną lub osobę działającą w imieniu własnym, ale na rzecz tych jednostek.

2. Wyrażone w euro wielkości przelicza się na walutę polską po średnim kursie, ogłoszonym przez Narodowy Bank Polski, na dzień bilansowy, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Wyrażone w euro wielkości, o których mowa w ust. 1a pkt 3 oraz w art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 2, przelicza się na walutę polską po średnim kursie ogłoszonym przez Narodowy Bank Polski, na pierwszy dzień roboczy października roku poprzedzającego rok obrotowy.

4. Jeżeli jednostka przyjęła do używania obce środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne na mocy umowy, zgodnie z którą jedna ze stron, zwana dalej „finansującym”, oddaje drugiej stronie, zwanej dalej „korzystającym”, środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne do odpłatnego używania lub również pobierania pożytków na czas oznaczony, środki te i wartości zalicza się do aktywów trwałych korzystającego, jeżeli umowa spełnia co najmniej jeden z następujących warunków:

- 1) przenosi własność jej przedmiotu na korzystającego po zakończeniu okresu, na który została zawarta;
- 2) zawiera prawo do nabycia jej przedmiotu przez korzystającego, po zakończeniu okresu, na jaki została zawarta, po cenie niższej od wartości rynkowej z dnia nabycia;
- 3) okres, na jaki została zawarta, odpowiada w przeważającej części przewidywanemu okresowi ekonomicznej użyteczności środka trwałego lub prawa majątkowego, przy czym nie może być on krótszy niż 3/4 tego okresu. Prawo własności przedmiotu umowy może być, po okresie, na jaki umowa została zawarta, przeniesione na korzystającego;
- 4) suma opłat, pomniejszonych o dyskonto, ustalona w dniu zawarcia umowy i przypadająca do zapłaty w okresie jej obowiązywania, przekracza 90% wartości rynkowej przedmiotu umowy na ten dzień. W sumie opłat uwzględnia się wartość końcową przedmiotu umowy, którą korzystający zobowiązuje się zapłacić za przeniesienie na niego własności tego przedmiotu. Do sumy opłat nie zalicza się płatności na rzecz finansującego za świadczenia dodatkowe, podatków oraz składek na ubezpieczenie tego przedmiotu, jeżeli korzystający pokrywa je niezależnie od opłat za używanie;
- 5) zawiera przyrzeczenie finansującego do zawarcia z korzystającym kolejnej umowy o oddanie w odpłatne używanie tego samego przedmiotu lub przedłużenia umowy dotychczasowej, na warunkach korzystniejszych od przewidzianych w dotychczasowej umowie;
- 6) przewiduje możliwość jej wypowiedzenia, z zastrzeżeniem, że wszelkie powstałe z tego tytułu koszty i straty poniesione przez finansującego pokrywa korzystający;
- 7) przedmiot umowy został dostosowany do indywidualnych potrzeb korzystającego. Może on być używany wyłącznie przez korzystającego, bez wprowadzania w nim istotnych zmian.

5. W przypadku spełnienia co najmniej jednego z warunków określonych w ust. 4, oddane do używania korzystającemu środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne zalicza się u finansującego do aktywów finansowych odpowiednio jako inne długoterminowe bądź krótkoterminowe aktywa.

6. Jednostki, z wyjątkiem jednostek, o których mowa w ust. 1e, które za poprzedni rok obrotowy nie przekroczyły co najmniej dwóch z następujących trzech wielkości:

- 1) 17 000 000 zł – w przypadku sumy aktywów bilansu na koniec roku obrotowego,
- 2) 34 000 000 zł – w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy,
- 3) 50 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty

– oraz jednostki samorządu terytorialnego mogą dokonywać kwalifikacji umów, o których mowa w ust. 4, według zasad określonych w przepisach podatkowych i nie stosować przepisów ust. 4 i 5.

Art. 4. [Zasady rachunkowości] 1. Jednostki obowiązane są stosować przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, rzetelnie i jasno przedstawiając sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy.

1a. W celu rzetelnego i jasnego przedstawienia sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostka jest obowiązana przedstawiać wszelkie dodatkowe informacje konieczne do spełnienia tego obowiązku w informacji dodatkowej.

1b. Jeżeli w wyjątkowych przypadkach stosowanie określonego przepisu ustawy nie pozwoliłoby na rzetelne i jasne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego, jednostka nie stosuje tego przepisu, a w informacji dodatkowej uzasadnia przyczyny jego niezastosowania oraz określa wpływ, jaki niezastosowanie przepisu wywiera na obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wynik finansowy jednostki.

2. Zdarzenia, w tym operacje gospodarcze, ujmuje się w księgach rachunkowych i wykazuje w sprawozdaniu finansowym zgodnie z ich treścią ekonomiczną.

3. Rachunkowość jednostki obejmuje:

1) przyjęte zasady (politykę) rachunkowości;

2) prowadzenie, na podstawie dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych, ujmujących zapisy zdarzeń w porządku chronologicznym i systematycznym;

3) okresowe ustalanie lub sprawdzanie drogą inwentaryzacji rzeczywistego stanu aktywów i pasywów;

4) wycenę aktywów i pasywów oraz ustalanie wyniku finansowego;

5) sporządzanie sprawozdań finansowych;

6) gromadzenie i przechowywanie dowodów księgowych oraz pozostałej dokumentacji przewidzianej ustawą;

7) poddanie badaniu, składanie do właściwego rejestru sądowego, udostępnianie i ogłaszanie sprawozdań finansowych w przypadkach przewidzianych ustawą.

4. Jednostka może w ramach przyjętych zasad (polityki) rachunkowości stosować uproszczenia, jeżeli nie wywiera to istotnie ujemnego wpływu na realizację obowiązku określonego w ust. 1.

4a. Stosując przepisy ustawy, jednostka kieruje się zasadą istotności. Informacje wykazywane w sprawozdaniu finansowym oraz skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym należy uznać za istotne, gdy ich pominięcie lub zniekształcenie może wpływać na decyzje podejmowane na ich podstawie przez użytkowników tych sprawozdań. Nie można uznać poszczególnych pozycji za nieistotne, jeżeli wszystkie nieistotne pozycje o podobnym charakterze łącznie uznaje się za istotne.

5. Kierownik jednostki, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, ponosi odpowiedzialność za wykonywanie obowiązków w zakresie rachunkowości określonych ustawą, w tym z tytułu nadzoru, również w przypadku, gdy określone obowiązki w zakresie rachunkowości – z wyłączeniem odpowiedzialności za przeprowadzenie inwentaryzacji w formie spisu z natury – zostaną powierzone innej osobie lub przedsiębiorcy, o którym mowa w art. 11 ust. 2, za ich zgodą. Przyjęcie odpowiedzialności przez inną osobę lub przedsiębiorcę powinno być stwierdzone w formie pisemnej. W przypadku gdy kierownikiem jednostki jest organ wieloosobowy, a nie została wskazana osoba odpowiedzialna, odpowiedzialność ponoszą wszyscy członkowie tego organu.

Art. 4a. [Odpowiedzialność kierownika jednostki oraz członków rady nadzorczej] 1. Kierownik jednostki oraz członkowie rady nadzorczej lub innego organu nadzorującego jednostki są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie finansowe, skonsolidowane sprawozdanie finansowe, sprawozdanie z działalności oraz sprawozdanie z działalności grupy kapitałowej spełniały wymagania przewidziane w ustawie.

2. Kierownik jednostki oraz członkowie rady nadzorczej lub innego organu nadzorującego jednostkę odpowiadają solidarnie wobec spółki za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem stanowiącym naruszenie obowiązku wynikającego z ust. 1.

Art. 5. [Reguła kontynuacji przyjętych zasad] 1. Przyjęte zasady (politykę) rachunkowości należy stosować w sposób ciągły, dokonując w kolejnych latach obrotowych jednakowego grupowania operacji gospodarczych, wyceny aktywów i pasywów, w tym także dokonywania odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych, ustalania wyniku finansowego i sporządzania sprawozdań finansowych tak, aby za kolejne lata informacje z nich wynikające były porównywalne. Wykazane w księgach rachunkowych na dzień ich zamknięcia stany aktywów i pasywów należy ująć w tej samej wysokości, w otwartych na następny rok obrotowy księgach rachunkowych.

2. Przy stosowaniu przyjętych zasad (polityki) rachunkowości przyjmuje się założenie, że jednostka będzie kontynuowała w dającej się przewidzieć przyszłości działalność w niezmnieszonej istotnie zakresie, bez postawienia jej w stan likwidacji lub upadłości, chyba że jest to niezgodne ze stanem faktycznym lub prawnym. Ustalając zdolność jednostki do kontynuowania działalności, kierownik jednostki uwzględnia wszystkie informacje dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego, dotyczące dającej się przewidzieć przyszłości, obejmującej okres nie krótszy niż jeden rok od dnia bilansowego.

Art. 6. [Przychody i koszty za dany rok obrotowy] 1. W księgach rachunkowych jednostki należy ująć wszystkie osiągnięte, przypadające na jej rzecz przychody i obciążające ją koszty związane z tymi przychodami dotyczące danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty.

2. Dla zapewnienia współmierności przychodów i związanych z nimi kosztów do aktywów lub pasywów danego okresu sprawozdawczego zaliczane będą koszty lub przychody dotyczące przyszłych okresów oraz przypadające na ten okres sprawozdawczy koszty, które jeszcze nie zostały poniesione.

Art. 7. [Zasada ostrożnej wyceny] 1. Poszczególne składniki aktywów i pasywów wycenia się stosując rzeczywiście poniesione na ich nabycie (wytworzenie) ceny (koszty), z zachowaniem zasady ostrożności. W szczególności należy w tym celu w wyniku finansowym, bez względu na jego wysokość, uwzględnić:

1) zmniejszenia wartości użytkowej lub handlowej składników aktywów, w tym również dokonywane w postaci odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych;

2) (uchylony);

3) wyłącznie niewątpliwe pozostałe przychody operacyjne i zyski nadzwyczajne;

4) wszystkie poniesione pozostałe koszty operacyjne i straty nadzwyczajne;

5) rezerwy na znane jednostce ryzyko, grożące straty oraz skutki innych zdarzeń.

2. Zdarzenia, o których mowa w ust. 1, należy uwzględnić także wtedy, gdy zostaną one ujawnione między dniem bilansowym a dniem, w którym rzeczywiście następuje zamknięcie ksiąg rachunkowych.

2a. Jednostka mikro, o której mowa w art. 3 ust. 1a pkt 2, może zrezygnować z zachowania zasady ostrożności przy wycenie poszczególnych składników aktywów i pasywów.

3. Wartość poszczególnych składników aktywów i pasywów, przychodów i związanych z nimi kosztów, jak też zysków i strat nadzwyczajnych ustala się oddzielnie. Nie można kompensować ze sobą wartości różnych co do rodzaju aktywów i pasywów, przychodów i kosztów związanych z nimi oraz zysków i strat nadzwyczajnych.

Art. 8. [Wybór rozwiązań dopuszczonych ustawą] 1. Określając zasady (politykę) rachunkowości należy zapewnić wyodrębnienie w rachunkowości wszystkich zdarzeń istotnych do oceny sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki, przy zachowaniu zasady ostrożności, o której mowa w art. 7.

2. W celu rzetelnego i jasnego przedstawienia sytuacji jednostka może, ze skutkiem od pierwszego dnia roku obrotowego, bez względu na datę podjęcia decyzji, zmienić dotychczas stosowane rozwiązania na inne, przewidziane ustawą. Zmiana dotychczas stosowanych rozwiązań wymaga również określenia w informacji dodatkowej wpływu tych zmian na sprawozdania finansowe wymagane innymi przepisami prawa, jeżeli zostały one sporządzone za okres, w którym powyższe rozwiązania uległy zmianie. W przypadku takim należy w sprawozdaniu finansowym jednostki za rok obrotowy, w którym zmiany te nastąpiły, podać przyczyny tych zmian, określić liczbowo ich wpływ na wynik finansowy oraz zapewnić porównywalność danych sprawozdania finansowego dotyczących roku poprzedzającego rok obrotowy, w którym dokonano zmian. Skutki zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości odnosi się na kapitał (fundusz) własny i wykazuje jako zysk (stratę) z lat ubiegłych.

3. W przypadku zmian zasad (polityki) rachunkowości, spowodowanych zaprzestaniem stosowania MSR przy sporządzaniu sprawozdań finansowych przez jednostki, o których mowa w art. 45 ust. 1a i 1b, skutki finansowe przejścia na zasady (politykę) rachunkowości określone w ustawie odnosi się na kapitał (fundusz) własny i wykazuje jako zysk (strata) z lat ubiegłych, a jeżeli skutki przeszacowania aktywów dokonanego zgodnie z MSR rozliczono z kapitałem (funduszem) z aktualizacji wyceny – jako zmianę stanu tego kapitału (funduszu). Do zmian zasad (polityki) rachunkowości polegających na zaprzestaniu stosowania MSR przy sporządzaniu sprawozdań finansowych stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1 i 2.

Rozdział 2

Prowadzenie ksiąg rachunkowych

Art. 9. [Język polski, waluta polska] Księgi rachunkowe prowadzi się w języku polskim i w walucie polskiej.

Art. 10. [Dokumentacja] 1. Jednostka powinna posiadać dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości, a w szczególności dotyczące:

1) określenia roku obrotowego i wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych;

2) metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego;

3) sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym co najmniej:

a) zakładowego planu kont, ustalającego wykaz kont księgi głównej, przyjęte zasady klasyfikacji zdarzeń, zasady prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej,

b) wykazu ksiąg rachunkowych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera – wykazu zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych z określeniem ich struktury, wzajemnych powiązań oraz ich funkcji w organizacji całości ksiąg rachunkowych i w procesach przetwarzania danych,

c) opisu systemu przetwarzania danych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera – opisu systemu informatycznego, zawierającego wykaz programów, procedur lub funkcji, w zależności od struktury oprogramowania, wraz z opisem algorytmów i parametrów oraz programowych zasad ochrony danych, w tym w szczególności metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania, a ponadto określenie wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jego eksploatacji;

4) systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów.

2. Kierownik jednostki ustala w formie pisemnej i aktualizuje dokumentację, o której mowa w ust. 1.
3. W sprawach nieuregulowanych przepisami ustawy, przyjmując zasady (politykę) rachunkowości, jednostki mogą stosować krajowe standardy rachunkowości wydane przez Komitet Standardów Rachunkowości. W przypadku braku odpowiedniego standardu krajowego, jednostki, inne niż wymienione w art. 2 ust. 3, mogą stosować MSR.

Art. 11. [Miejsce prowadzenia ksiąg] 1. Księgi rachunkowe są prowadzone przez jednostkę.

2. Jednostka może powierzyć prowadzenie ksiąg rachunkowych:

- 1) przedsiębiorcy, o którym mowa w art. 76a ust. 3, lub przedsiębiorcy prowadzącemu działalność w tym zakresie z innego państwa członkowskiego w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o świadczeniu usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 47, poz. 278, z późn. zm.);
- 2) w przypadku jednostek sektora finansów publicznych – innej jednostce sektora finansów publicznych, na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

Art. 11a. [Prowadzenie ksiąg rachunkowych poza siedzibą jednostki lub miejscem sprawowania zarządu] W przypadku gdy księgi rachunkowe są prowadzone poza siedzibą jednostki lub miejscem sprawowania zarządu, kierownik jednostki jest obowiązany:

- 1) powiadomić właściwy urząd skarbowy o miejscu prowadzenia ksiąg rachunkowych w terminie 15 dni od dnia ich wydania;
- 2) zapewnić dostępność ksiąg rachunkowych wraz z dowodami księgowymi uprawnionym organom zewnętrznej kontroli lub nadzoru w siedzibie jednostki lub w miejscu sprawowania zarządu albo w innym miejscu za zgodą organu kontroli lub nadzoru.

Art. 12. [Otwarcie i zamknięcie ksiąg] 1. Księgi rachunkowe otwiera się, z zastrzeżeniem ust. 3:

- 1) na dzień rozpoczęcia działalności, którym jest dzień pierwszego zdarzenia wywołującego skutki o charakterze majątkowym lub finansowym,
- 2) na początek każdego następnego roku obrotowego,
- 3) na dzień zmiany formy prawnej,
- 4) na dzień wpisu do rejestru połączenia jednostek lub podziału jednostki, powodujących powstanie nowej jednostki (jednostek),
- 5) na dzień rozpoczęcia likwidacji lub ogłoszenia upadłości
– w ciągu 15 dni od dnia zaistnienia tych zdarzeń.

2. Księgi rachunkowe zamyka się, z zastrzeżeniem ust. 3, 3a, 3b i 3c:

- 1) na dzień kończący rok obrotowy,
- 2) na dzień zakończenia działalności jednostki, w tym również jej sprzedaży, zakończenia likwidacji lub postępowania upadłościowego, o ile nie nastąpiło jego umorzenie,
- 3) na dzień poprzedzający zmianę formy prawnej,
- 4) w jednostce przejmowanej na dzień połączenia związanego z przejściem jednostki przez inną jednostkę, to jest na dzień wpisu do rejestru tego połączenia,

5) na dzień poprzedzający dzień podziału lub połączenia jednostek, jeżeli w wyniku podziału lub połączenia powstaje nowa jednostka, to jest na dzień poprzedzający dzień wpisu do rejestru połączenia lub podziału,

6) na dzień poprzedzający dzień postawienia jednostki w stan likwidacji lub ogłoszenia upadłości,

7) na inny dzień bilansowy określony odrębnymi przepisami

– nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia zaistnienia tych zdarzeń.

3. Można nie zamykać i nie otwierać ksiąg rachunkowych w przypadku:

1) przekształcenia spółki osobowej oraz spółki cywilnej w inną spółkę osobową, a także spółki kapitałowej w inną spółkę kapitałową;

2) połączenia jednostek, gdy w myśl ustawy rozliczenie połączenia następuje metodą łączenia udziałów i nie powoduje powstania nowej jednostki;

3) (uchylony).

3a. Można nie zamykać ksiąg rachunkowych, jeżeli podział jednostki następuje przez wydzielenie.

3b. Można nie zamykać ksiąg rachunkowych za rok obrotowy, w którym działalność jednostki przez cały czas pozostawała zawieszona, chyba że jednostka dokonuje odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych lub występują inne zdarzenia wywołujące skutki o charakterze majątkowym lub finansowym.

3c. Przepisu ust. 3b nie stosuje się do emitentów papierów wartościowych zamierzających ubiegać się o dopuszczenie lub ubiegających się o dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym w państwie należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz emitentów papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na tym rynku.

4. Ostateczne zamknięcie i otwarcie ksiąg rachunkowych jednostki kontynuującej działalność powinno nastąpić najpóźniej w ciągu 15 dni od dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok obrotowy.

5. Zamknięcie ksiąg rachunkowych polega na nieodwracalnym wyłączeniu możliwości dokonywania zapisów księgowych w zbiorach tworzących zamknięte księgi rachunkowe, z uwzględnieniem art. 13 ust. 2 i 3.

Art. 13. [Składniki ksiąg rachunkowych] 1. Księgi rachunkowe obejmują zbiory zapisów księgowych, obrotów (sum zapisów) i sald, które tworzą:

1) dziennik;

2) księgę główną;

3) księgi pomocnicze;

4) zestawienia: obrotów i sald kont księgi głównej oraz sald kont ksiąg pomocniczych;

5) wykaz składników aktywów i pasywów (inwentarz).

2. Przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera za równoważne z nimi uważa się odpowiednio zasoby informacyjne rachunkowości, zorganizowane w formie oddzielnych komputerowych zbiorów danych, bazy danych lub wyodrębnionych jej części, bez względu na miejsce ich powstania i przechowywania.

3. Warunkiem utrzymywania zasobów informacyjnych systemu rachunkowości w formie określonej w ust. 2 jest posiadanie przez jednostkę oprogramowania umożliwiającego uzyskiwanie czytelnych informacji w odniesieniu do

zapisów dokonanych w księgach rachunkowych, poprzez ich wydrukowanie lub przeniesienie na informatyczny nośnik danych.

4. Księgi rachunkowe, z uwzględnieniem techniki ich prowadzenia, powinny być:

1) trwale oznaczone nazwą (pełną lub skróconą) jednostki, której dotyczą (każda księga wiązana, każda luźna karta kontowa, także jeżeli mają one postać wydruku komputerowego lub zestawienia wyświetlanego na ekranie monitora komputera), nazwą danego rodzaju księgi rachunkowej oraz nazwą programu przetwarzania;

2) wyraźnie oznaczone co do roku obrotowego, okresu sprawozdawczego i daty sporządzenia;

3) przechowywane starannie w ustalonej kolejności.

5. Przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera należy zapewnić automatyczną kontrolę ciągłości zapisów, przenoszenia obrotów lub sald. Wydruki komputerowe ksiąg rachunkowych powinny składać się z automatycznie numerowanych stron, z oznaczeniem pierwszej i ostatniej, oraz być sumowane na kolejnych stronach w sposób ciągły w roku obrotowym.

6. Księgi rachunkowe należy wydrukować nie później niż na koniec roku obrotowego. Za równoważne z wydrukiem uznaje się przeniesienie treści ksiąg rachunkowych na informatyczny nośnik danych, zapewniający trwałość zapisu informacji, przez czas nie krótszy od wymaganego dla przechowywania ksiąg rachunkowych.

Art. 14. [Dziennik] 1. Dziennik zawiera chronologiczne ujęcie zdarzeń, jakie nastąpiły w danym okresie sprawozdawczym. Bez względu na technikę prowadzenia ksiąg rachunkowych dziennik powinien umożliwiać uzgodnienie jego obrotów z obrotami zestawienia obrotów i sald kont księgi głównej.

2. Zapisy w dzienniku muszą być kolejno numerowane, a sumy zapisów (obroty) liczone w sposób ciągły. Sposób dokonywania zapisów w dzienniku powinien umożliwiać ich jednoznaczne powiązanie ze sprawdzonymi i zatwierdzonymi dowodami księgowymi.

3. Jeżeli stosuje się dzienniki częściowe, grupujące zdarzenia według ich rodzajów, to należy sporządzić zestawienie obrotów tych dzienników za dany okres sprawozdawczy.

4. Przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera zapis księgowy powinien posiadać automatycznie nadany numer pozycji, pod którą został wprowadzony do dziennika, a także dane pozwalające na ustalenie osoby odpowiedzialnej za treść zapisu.

Art. 15. [Konta księgi głównej] 1. Konta księgi głównej zawierają zapisy o zdarzeniach w ujęciu systematycznym. Na kontach księgi głównej obowiązuje ujęcie zarejestrowanych uprzednio lub równocześnie w dzienniku zdarzeń, zgodnie z zasadą podwójnego zapisu.

2. Zapisów na określonym koncie księgi głównej dokonuje się w kolejności chronologicznej.

Art. 16. [Konta ksiąg pomocniczych] 1. Konta ksiąg pomocniczych zawierają zapisy będące uszczegółowieniem i uzupełnieniem zapisów kont księgi głównej. Prowadzi się je w ujęciu systematycznym jako wyodrębniony system ksiąg, kartotek (zbiorów kont), komputerowych zbiorów danych, uzgodniony z saldami i zapisami na kontach księgi głównej.

2. Na kontach ksiąg pomocniczych można w ciągu okresu sprawozdawczego stosować, obok lub zamiast jednostek pieniężnych, jednostki naturalne. Należy wówczas sporządzić na koniec okresu sprawozdawczego zestawienie zapisów dokonanych na kontach ksiąg pomocniczych w jednostkach naturalnych i ustalić ich wartość.

3. (uchylony).

Art. 17. [Prowadzenie kont ksiąg pomocniczych] 1. Konta ksiąg pomocniczych prowadzi się w szczególności dla:

- 1) środków trwałych, w tym także środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych oraz dokonywanych od nich odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych;
- 2) rozrachunków z kontrahentami;
- 3) rozrachunków z pracownikami, a w szczególności jako imienną ewidencję wynagrodzeń pracowników zapewniającą uzyskanie informacji, z całego okresu zatrudnienia;
- 4) operacji sprzedaży (kolejno numerowane własne faktury i inne dowody, ze szczegółowością niezbędną do celów podatkowych);
- 5) operacji zakupu (obce faktury i inne dowody, ze szczegółowością niezbędną do wyceny składników aktywów i do celów podatkowych);
- 6) kosztów i istotnych dla jednostki składników aktywów;
- 7) operacji gotówkowych w przypadku prowadzenia kasy.

2. Kierownik jednostki, uwzględniając rodzaj i wartość poszczególnych grup rzeczowych składników aktywów obrotowych posiadanych przez jednostkę, podejmuje decyzję o stosowaniu jednej z następujących metod prowadzenia kont ksiąg pomocniczych dla tych grup składników:

- 1) ewidencję ilościowo-wartościową, w której dla każdego składnika ujmuje się obroty i stany w jednostkach naturalnych i pieniężnych;
- 2) ewidencję ilościową obrotów i stanów, prowadzoną dla poszczególnych składników lub ich jednorodnych grup wyłącznie w jednostkach naturalnych. Wartość stanu wycenia się przynajmniej na koniec okresu sprawozdawczego, za który następują rozliczenia z budżetem z tytułu podatku dochodowego, dokonane na podstawie danych rzeczywistych;
- 3) ewidencję wartościową obrotów i stanów towarów oraz opakowań, prowadzoną dla punktów obrotu detalicznego lub miejsc składowania, której przedmiotem zapisów są tylko przychody, rozchody i stany całego zapasu;
- 4) odpisywania w koszty wartości materiałów i towarów na dzień ich zakupu lub produktów gotowych w momencie ich wytworzenia, połączone z ustalaniem stanu tych składników aktywów i jego wyceny oraz korekty kosztów o wartość tego stanu, nie później niż na dzień bilansowy.

Art. 18. [Zestawienie obrotów i sald] 1. Na podstawie zapisów na kontach księgi głównej sporządza się na koniec każdego okresu sprawozdawczego, nie rzadziej niż na koniec miesiąca, zestawienie obrotów i sald, zawierające:

- 1) symbole lub nazwy kont;
- 2) salda kont na dzień otwarcia ksiąg rachunkowych, obroty za okres sprawozdawczy i narastająco od początku roku obrotowego oraz salda na koniec okresu sprawozdawczego;
- 3) sumę sald na dzień otwarcia ksiąg rachunkowych, obrotów za okres sprawozdawczy i narastająco od początku roku obrotowego oraz sald na koniec okresu sprawozdawczego.

Obroty tego zestawienia powinny być zgodne z obrotami dziennika lub obrotami zestawienia obrotów dzienników częściowych.

2. Co najmniej na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych sporządza się zestawienia sald wszystkich kont ksiąg pomocniczych, a na dzień inwentaryzacji – zestawienia sald inwentaryzowanej grupy składników aktywów.

Art. 19. [Inwentarz] 1. Wykaz składników aktywów i pasywów (inwentarz), potwierdzony ich inwentaryzacją, sporządzają jednostki, które uprzednio nie prowadziły ksiąg rachunkowych w sposób określony ustawą. W pozostałych jednostkach rolę inwentarza spełnia zestawienie obrotów i sald kont księgi głównej oraz zestawienia sald kont ksiąg pomocniczych sporządzone na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych.

2. Pozycje inwentarza sporządzonego przez jednostki, które nie prowadziły uprzednio ksiąg rachunkowych, powinny stanowić odpowiedniki lub rozwinięcia poszczególnych pozycji bilansu otwarcia. Składniki aktywów i pasywów wycenia się w inwentarzu według zasad określonych w rozdziale 4.

Art. 20. [Zapisy w księgach rachunkowych okresu sprawozdawczego] 1. Do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym.

2. Podstawą zapisów w księgach rachunkowych są dowody księgowe stwierdzające dokonanie operacji gospodarczej, zwane dalej „dowodami źródłowymi”:

- 1) zewnętrzne obce – otrzymane od kontrahentów;
- 2) zewnętrzne własne – przekazywane w oryginale kontrahentom;
- 3) wewnętrzne – dotyczące operacji wewnątrz jednostki.

3. Podstawą zapisów mogą być również sporządzone przez jednostkę dowody księgowe:

- 1) zbiorcze – służące do dokonania łącznych zapisów zbioru dowodów źródłowych, które muszą być w dowodzie zbiorczym pojedynczo wymienione;
- 2) korygujące poprzednie zapisy;
- 3) zastępcze – wystawione do czasu otrzymania zewnętrznego obcego dowodu źródłowego;
- 4) rozliczeniowe – ujmujące już dokonane zapisy według nowych kryteriów klasyfikacyjnych.

4. W przypadku uzasadnionego braku możliwości uzyskania zewnętrznych obcych dowodów źródłowych, kierownik jednostki może zezwolić na udokumentowanie operacji gospodarczej za pomocą księgowych dowodów zastępczych, sporządzonych przez osoby dokonujące tych operacji. Nie może to jednak dotyczyć operacji gospodarczych, których przedmiotem są zakupy opodatkowane podatkiem od towarów i usług oraz skup metali nieżelaznych od ludności.

5. Przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera za równoważne z dowodami źródłowymi uważa się zapisy w księgach rachunkowych, wprowadzane automatycznie za pośrednictwem urządzeń łączności, informatycznych nośników danych lub tworzone według algorytmu (programu) na podstawie informacji zawartych już w księgach, przy zapewnieniu, że podczas rejestrowania tych zapisów zostaną spełnione co najmniej następujące warunki:

- 1) uzyskają one trwale czytelną postać zgodną z treścią odpowiednich dowodów księgowych;
- 2) możliwe jest stwierdzenie źródła ich pochodzenia oraz ustalenie osoby odpowiedzialnej za ich wprowadzenie;
- 3) stosowana procedura zapewnia sprawdzenie poprawności przetworzenia odnośnych danych oraz kompletności i identyczności zapisów;

4) dane źródłowe w miejscu ich powstania są odpowiednio chronione, w sposób zapewniający ich niezmiennosc, przez okres wymagany do przechowywania danego rodzaju dowodów księgowych.

Art. 21. [Dowód księgowy] 1. Dowód księgowy powinien zawierać co najmniej:

- 1) określenie rodzaju dowodu i jego numeru identyfikacyjnego;
- 2) określenie stron (nazwy, adresy) dokonujących operacji gospodarczej;
- 3) opis operacji oraz jej wartość, jeżeli to możliwe, określoną także w jednostkach naturalnych;
- 4) datę dokonania operacji, a gdy dowód został sporządzony pod inną datą – także datę sporządzenia dowodu;
- 5) podpis wystawcy dowodu oraz osoby, której wydano lub od której przyjęto składniki aktywów;
- 6) stwierdzenie sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), podpis osoby odpowiedzialnej za te wskazania;
- 7) (uchylony).

1a. Można zaniechać zamieszczania na dowodzie danych, o których mowa:

- 1) w ust. 1 pkt 1–3 i 5, jeżeli wynika to z odrębnych przepisów;
- 2) w ust. 1 pkt 6, jeżeli wynika to z techniki dokumentowania zapisów księgowych.

2. Wartość może być w dowodzie pominięta, jeżeli w toku przetwarzania w rachunkowości danych wyrażonych w jednostkach naturalnych następuje ich wycena, potwierdzona stosownym wydrukiem.

3. Dowód księgowy opiewający na waluty obce powinien zawierać przeliczenie ich wartości na walutę polską według kursu obowiązującego w dniu przeprowadzenia operacji gospodarczej. Wynik przeliczenia zamieszcza się bezpośrednio na dowodzie, chyba że system przetwarzania danych zapewnia automatyczne przeliczenie walut obcych na walutę polską, a wykonanie tego przeliczenia potwierdza odpowiedni wydruk.

4. Jeżeli dowód nie dokumentuje przekazania lub przejęcia składnika aktywów, przeniesienia prawa własności lub użytkowania wieczystego gruntu albo nie jest dowodem zastępczym, podpisy osób, o których mowa w ust. 1 pkt 5, mogą być zastąpione znakami zapewniającymi ustalenie tych osób. Podpisy na dokumentach ubezpieczenia i emitowanych papierach wartościowych mogą być odtworzone mechanicznie.

5. Na żądanie organów kontroli lub biegłego rewidenta należy zapewnić wiarygodne przetłumaczenie na język polski treści wskazanych przez nich dowodów, sporządzonych w języku obcym.

Art. 22. [Cechy dowodów księgowych] 1. Dowody księgowe powinny być rzetelne, to jest zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują, kompletne, zawierające co najmniej dane określone w art. 21, oraz wolne od błędów rachunkowych. Niedopuszczalne jest dokonywanie w dowodach księgowych wymazywania i przeróbek.

2. Błędy w dowodach źródłowych zewnętrznych obcych i własnych można korygować jedynie przez wysłanie kontrahentowi odpowiedniego dokumentu zawierającego sprostowanie, wraz ze stosownym uzasadnieniem, chyba że inne przepisy stanowią inaczej.

3. Błędy w dowodach wewnętrznych mogą być poprawiane przez skreślenie błędnej treści lub kwoty, z utrzymaniem czytelności skreślonych wyrażen lub liczb, wpisanie treści poprawnej i daty poprawki oraz złożenie

podpisu osoby do tego upoważnionej, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. Nie można poprawiać pojedynczych liter lub cyfr.

4. Jeżeli jedną operację dokumentuje więcej niż jeden dowód lub więcej niż jeden egzemplarz dowodu, kierownik jednostki ustala sposób postępowania z każdym z nich i wskazuje, który dowód lub jego egzemplarz będzie podstawą do dokonania zapisu.

Art. 23. [Zapisy w księgach rachunkowych] 1. Zapisów w księgach rachunkowych dokonuje się w sposób trwały, bez pozostawiania miejsc pozwalających na późniejsze dopiski lub zmiany. Przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera należy stosować właściwe procedury i środki chroniące przed zniszczeniem, modyfikacją lub ukryciem zapisu.

2. Zapis księgowy powinien zawierać co najmniej:

- 1) datę dokonania operacji gospodarczej;
- 2) określenie rodzaju i numer identyfikacyjny dowodu księgowego stanowiącego podstawę zapisu oraz jego datę, jeżeli różni się ona od daty dokonania operacji;
- 3) zrozumiały tekst, skrót lub kod opisu operacji, z tym że należy posiadać pisemne objaśnienia treści skrótów lub kodów;
- 4) kwotę i datę zapisu;
- 5) oznaczenie kont, których dotyczy.

3. Zapisów dotyczących operacji wyrażonych w walutach obcych dokonuje się w sposób umożliwiający ustalenie kwoty operacji w walucie polskiej i obcej.

4. Zapisy w dzienniku i na kontach księgi głównej powinny być powiązane ze sobą w sposób umożliwiający ich sprawdzenie.

5. Zapisy w księgach rachunkowych powinny być dokonane w sposób zapewniający ich trwałość, przez czas nie krótszy od wymaganego do przechowywania ksiąg rachunkowych.

Art. 24. [Sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych] 1. Księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco.

2. Księgi rachunkowe uznaje się za rzetelne, jeżeli dokonane w nich zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty.

3. Księgi rachunkowe uznaje się za prowadzone bezbłędnie, jeżeli wprowadzono do nich kompletnie i poprawnie wszystkie zakwalifikowane do zaksięgowania w danym miesiącu dowody księgowe, zapewniono ciągłość zapisów oraz bezbłędność działania stosowanych procedur obliczeniowych.

4. Księgi rachunkowe uznaje się za sprawdzalne, jeżeli umożliwiają stwierdzenie poprawności dokonanych w nich zapisów, stanów (sald) oraz działania stosowanych procedur obliczeniowych, a w szczególności:

- 1) udokumentowanie zapisów pozwala na identyfikację dowodów i sposobu ich zapisania w księgach rachunkowych na wszystkich etapach przetwarzania danych;
- 2) zapisy uporządkowane są chronologicznie i systematycznie według kryteriów klasyfikacyjnych umożliwiających sporządzenie obowiązujących jednostkę sprawozdań finansowych i innych, sprawozdań, w tym deklaracji podatkowych oraz dokonanie rozliczeń finansowych;

3) w przypadku prowadzenia ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera zapewniona jest kontrola kompletności zbiorów systemu rachunkowości oraz parametrów przetwarzania danych;

4) zapewniony jest dostęp do zbiorów danych pozwalających, bez względu na stosowaną technikę, na uzyskanie w dowolnym czasie i za dowolnie wybrany okres sprawozdawczy jasnych i zrozumiałych informacji o treści zapisów dokonanych w księgach rachunkowych.

5. Księgi rachunkowe uznaje się za prowadzone bieżąco, jeżeli:

1) pochodzące z nich informacje umożliwiają sporządzenie w terminie obowiązujących jednostkę sprawozdań finansowych i innych, sprawozdań, w tym deklaracji podatkowych oraz dokonanie rozliczeń finansowych;

2) zestawienia obrotów i sald kont księgi głównej są sporządzane przynajmniej za poszczególne okresy sprawozdawcze, nie rzadziej niż na koniec miesiąca, w terminie, o którym mowa w pkt 1, a za rok obrotowy – nie później niż do 85 dnia po dniu bilansowym;

3) ujęcie wpłat i wypłat gotówką, czekami i weksłami obcymi oraz obrotu detalicznego i gastronomii następuje w tym samym dniu, w którym zostały dokonane.

Art. 25. [Poprawianie błędów w zapisach] 1. Stwierdzone błędy w zapisach poprawia się:

1) przez skreślenie dotychczasowej treści i wpisanie nowej, z zachowaniem czytelności błędnego zapisu, oraz podpisanie poprawki i umieszczenie daty; poprawki takie muszą być dokonane jednocześnie we wszystkich księgach rachunkowych i nie mogą nastąpić po zamknięciu miesiąca lub

2) przez wprowadzenie do ksiąg rachunkowych dowodu zawierającego korekty błędnych zapisów, dokonywane tylko zapisami dodatnimi albo tylko ujemnymi.

2. W razie ujawnienia błędów po zamknięciu miesiąca lub prowadzenia ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera, dozwolone są tylko korekty dokonane w sposób określony w ust. 1 pkt 2.

Rozdział 3

Inwentaryzacja

Art. 26. [Termin i przedmiot inwentaryzacji] 1. Jednostki przeprowadzają na ostatni dzień każdego roku obrotowego inwentaryzację:

1) aktywów pieniężnych (z wyjątkiem zgromadzonych na rachunkach bankowych), papierów wartościowych w postaci materialnej, rzeczowych składników aktywów obrotowych, środków trwałych oraz nieruchomości zaliczonych do inwestycji, z zastrzeżeniem pkt 3, a także maszyn i urządzeń wchodzących w skład środków trwałych w budowie – drogą spisu ich ilości z natury, wyceny tych ilości, porównania wartości z danymi ksiąg rachunkowych oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic;

2) aktywów finansowych zgromadzonych na rachunkach bankowych lub przechowywanych przez inne jednostki, w tym papierów wartościowych w formie zdematerializowanej, należności, w tym udzielonych pożyczek, z zastrzeżeniem pkt 3, oraz powierzonych kontrahentom własnych składników aktywów – drogą otrzymania od banków i uzyskania od kontrahentów potwierdzeń prawidłowości wykazanego w księgach rachunkowych jednostki stanu tych aktywów oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic;

3) środków trwałych, do których dostęp jest znacznie utrudniony, gruntów oraz praw zakwalifikowanych do nieruchomości, należności spornych i wątpliwych, a w bankach również należności zagrożonych, należności i zobowiązań wobec osób nieprowadzących ksiąg rachunkowych, z tytułów publicznoprawnych, a także aktywów i pasywów niewymienionych w pkt 1 i 2 oraz wymienionych w pkt 1 i 2, jeżeli przeprowadzenie ich spisu z natury

lub uzgodnienie z przyczyn uzasadnionych nie było możliwe – drogą porównania danych ksiąg rachunkowych z odpowiednimi dokumentami i weryfikacji wartości tych składników.

2. Inwentaryzacją drogą spisu z natury obejmuje się również znajdujące się w jednostce składniki aktywów, będące własnością innych jednostek, powierzone jej do sprzedaży, przechowania, przetwarzania lub używania, powiadamiając te jednostki o wynikach spisu. Obowiązek ten nie dotyczy jednostek świadczących usługi pocztowe, transportowe, spedycyjne i składowania.

3. Termin i częstotliwość inwentaryzacji, określone w ust. 1, uważa się za dotrzymane, jeżeli inwentaryzację:

1) składników aktywów – z wyłączeniem aktywów pieniężnych, papierów wartościowych, produktów w toku produkcji oraz materiałów, towarów i produktów gotowych, określonych w art. 17 ust. 2 pkt 4 – rozpoczęto nie wcześniej niż 3 miesiące przed końcem roku obrotowego, a zakończono do 15 dnia następnego roku, ustalenie zaś stanu nastąpiło przez dopisanie lub odpisanie od stanu stwierdzonego drogą spisu z natury lub potwierdzenia salda – przychodów i rozchodów (zwiększeń i zmniejszeń), jakie nastąpiły między datą spisu lub potwierdzenia a dniem ustalenia stanu wynikającego z ksiąg rachunkowych, przy czym stan wynikający z ksiąg rachunkowych nie może być ustalony po dniu bilansowym;

2) zapasów materiałów, towarów, produktów gotowych i półproduktów znajdujących się w strzeżonych składowiskach i objętych ewidencją ilościowo-wartościową – przeprowadzono raz w ciągu 2 lat;

3) nieruchomości zaliczonych do środków trwałych oraz inwestycji, jak też znajdujących się na terenie strzeżonym innych środków trwałych oraz maszyn i urządzeń wchodzących w skład środków trwałych w budowie – przeprowadzono raz w ciągu 4 lat;

4) zapasów towarów i materiałów (opakowań) objętych ewidencją wartościową w punktach obrotu detalicznego jednostki – przeprowadzono raz w roku;

5) zapasów drewna w jednostkach prowadzących gospodarkę leśną – przeprowadzono raz w roku.

4. Inwentaryzację, o której mowa w ust. 1, przeprowadza się również na dzień zakończenia działalności przez jednostkę oraz na dzień poprzedzający postawienie jej w stan likwidacji lub ogłoszenia upadłości.

5. Można odstąpić od przeprowadzenia inwentaryzacji:

1) (uchylony);

2) w przypadku połączenia lub podziału jednostek, z wyjątkiem spółek kapitałowych, jeżeli strony w drodze umowy pisemnej odstąpią od przeprowadzenia inwentaryzacji;

3) w przypadku zawieszenia działalności, jeżeli zgodnie z art. 12 ust. 3b jednostka nie zamyka ksiąg rachunkowych.

Art. 27. [Dokumentowanie inwentaryzacji] 1. Przeprowadzenie i wyniki inwentaryzacji należy odpowiednio udokumentować i powiązać z zapisami ksiąg rachunkowych.

2. Ujawnione w toku inwentaryzacji różnice między stanem rzeczywistym a stanem wykazany w księgach rachunkowych należy wyjaśnić i rozliczyć w księgach rachunkowych tego roku obrotowego, na który przypadał termin inwentaryzacji.

Rozdział 4

Wycena aktywów i pasywów oraz ustalenie wyniku finansowego

Art. 28. [Inwentaryzacja na ostatni dzień roku obrotowego] 1. Aktywa i pasywa wycenia się nie rzadziej niż na dzień bilansowy w sposób następujący:

1) środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne – według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, lub wartości przeszacowanej (po aktualizacji wyceny środków trwałych), pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe, a także o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości;

1a) nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne zaliczane do inwestycji – według zasad, stosowanych do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, określonych w pkt 1 oraz w art. 31, art. 32 ust. 1–5 i art. 33 ust. 1 lub według ceny rynkowej bądź inaczej określonej wartości godziwej;

2) środki trwałe w budowie – w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości;

3) udziały w innych jednostkach oraz inne niż wymienione w pkt 1a inwestycje zaliczone do aktywów trwałych – według ceny nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości lub według wartości godziwej albo skorygowanej ceny nabycia – jeżeli dla danego składnika aktywów został określony termin wymagalności; wartość w cenie nabycia można przeszacować do wartości w cenie rynkowej, a różnicę z przeszacowania rozliczyć zgodnie z art. 35 ust. 4;

4) udziały w jednostkach podporządkowanych zaliczone do aktywów trwałych – według zasad określonych w pkt 3 lub metodą praw własności, pod warunkiem, że będzie ona stosowana jednolicie wobec wszystkich jednostek podporządkowanych;

5) inwestycje krótkoterminowe – według ceny (wartości) rynkowej albo według ceny nabycia lub ceny (wartości) rynkowej, zależnie od tego, która z nich jest niższa albo według skorygowanej ceny nabycia – jeżeli dla danego składnika aktywów został określony termin wymagalności, a krótkoterminowe inwestycje, dla których nie istnieje aktywny rynek, w inny sposób określonej wartości godziwej;

6) rzeczowe składniki aktywów obrotowych – według cen nabycia lub kosztów wytworzenia nie wyższych od cen ich sprzedaży netto na dzień bilansowy;

7) należności i udzielone pożyczki – w kwocie wymaganej zapłaty, z zachowaniem zasady ostrożności, z zastrzeżeniem pkt 7a;

7a) należności i udzielone pożyczki zaliczone do aktywów finansowych, mogą być wyceniane według skorygowanej ceny nabycia, a jeżeli jednostka przeznacza je do sprzedaży w okresie do 3 miesięcy, to według wartości rynkowej lub inaczej określonej wartości godziwej;

8) zobowiązania – w kwocie wymagającej zapłaty, z zastrzeżeniem pkt 8a;

8a) zobowiązania finansowe mogą być wyceniane według skorygowanej ceny nabycia, a jeżeli jednostka przeznacza je do sprzedaży w okresie do 3 miesięcy, to według wartości rynkowej lub inaczej określonej wartości godziwej;

9) rezerwy – w uzasadnionej, wiarygodnie oszacowanej wartości;

9a) udziały (akcje) własne – według cen nabycia;

10) kapitały (fundusze) własne, z wyjątkiem udziałów (akcji) własnych, oraz pozostałe aktywa i pasywa – w wartości nominalnej.

2. Cena nabycia, o której mowa w ust. 1, to cena zakupu składnika aktywów, obejmująca kwotę należną sprzedającemu, bez podlegających odliczeniu podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego, a w przypadku importu powiększona o obciążenia o charakterze publicznoprawnym oraz powiększona o koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika aktywów do stanu zdatnego do używania lub

wprowadzenia do obrotu, łącznie z kosztami transportu, jak też załadunku, wyładunku, składowania lub wprowadzenia do obrotu, a obniżona o rabaty, opusty, inne podobne zmniejszenia i odzyski. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie ceny nabycia składnika aktywów, a w szczególności przyjętego nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny – jego wyceny dokonuje się według ceny sprzedaży takiego samego lub podobnego przedmiotu.

2a. W przypadkach nabycia udziałów (akcji) własnych w drodze egzekucji za cenę nabycia uważa się cenę nabycia ustaloną w postępowaniu egzekucyjnym, powiększoną o koszty poniesione w toku postępowania egzekucyjnego, które nie zostały spółce zwrócone. W przypadku nieodpłatnego nabycia udziałów (akcji) własnych cena nabycia obejmuje wszystkie koszty ponoszone przez spółkę na ich nabycie.

3. Koszt wytworzenia produktu obejmuje koszty pozostające w bezpośrednim związku z danym produktem oraz uzasadnioną część kosztów pośrednio związanych z wytworzeniem tego produktu. Koszty bezpośrednie obejmują wartość zużytych materiałów bezpośrednich, koszty pozyskania i przetworzenia związane bezpośrednio z produkcją i inne koszty poniesione w związku z doprowadzeniem produktu do postaci i miejsca, w jakich się znajduje w dniu wyceny. Do uzasadnionej, odpowiedniej do okresu wytwarzania produktu, części kosztów pośrednich zalicza się zmienne pośrednie koszty produkcji oraz tę część stałych, pośrednich kosztów produkcji, które odpowiadają poziomowi tych kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych. Za normalny poziom wykorzystania zdolności produkcyjnych uznaje się przeciętną, zgodną z oczekiwaniami w typowych warunkach, wielkość produkcji za daną liczbę okresów lub sezonów, przy uwzględnieniu planowych remontów. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie kosztu wytworzenia produktu, jego wyceny dokonuje się według ceny sprzedaży netto takiego samego lub podobnego produktu, pomniejszonej o przeciętnie osiąganą przy sprzedaży produktów zysk brutto ze sprzedaży, a w przypadku produktu w toku – także z uwzględnieniem stopnia jego przetworzenia.

Do kosztów wytworzenia produktu nie zalicza się kosztów:

- 1) będących konsekwencją niewykorzystanych zdolności produkcyjnych i strat produkcyjnych;
- 2) ogólnego zarządu, które nie są związane z doprowadzaniem produktu do postaci i miejsca, w jakich się znajduje na dzień wyceny;
- 3) magazynowania wyrobów gotowych i półproduktów, chyba że poniesienie tych kosztów jest niezbędne w procesie produkcji;
- 4) kosztów sprzedaży produktów.

Koszty te wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione.

4. W przypadkach uzasadnionych niezbędnym, długotrwałym przygotowaniem towaru lub produktu do sprzedaży bądź długim okresem wytwarzania produktu, cenę nabycia lub koszt wytworzenia można zwiększyć o koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu finansowania zapasu towarów lub produktów w okresie ich przygotowania do sprzedaży bądź wytworzenia i związanych z nimi różnic kursowych, pomniejszone o przychody z tego tytułu.

4a. W przypadku gdy roczne sprawozdanie finansowe jednostki nie podlega obowiązkowi badania i ogłaszania w myśl art. 64 ust. 1 to obliczając koszt wytworzenia produktu zgodnie z ust. 3, jednostka może do kosztów bezpośrednich doliczyć koszty pośrednie związane z wytworzeniem tego produktu, niezależnie od poziomu wykorzystania zdolności produkcyjnych. Ustalony w ten sposób koszt wytworzenia nie może być wyższy od ceny sprzedaży netto.

5. Za cenę (wartość) sprzedaży netto składnika aktywów przyjmuje się możliwą do uzyskania na dzień bilansowy cenę jego sprzedaży, bez podatku od towarów i usług i podatku akcyzowego, pomniejszoną o rabaty, opusty i inne podobne zmniejszenia oraz koszty związane z przystosowaniem składnika aktywów do sprzedaży i dokonaniem tej

sprzedaży, a powiększoną o należną dotację przedmiotową. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie ceny sprzedaży netto danego składnika aktywów, należy w inny sposób określić jego wartość godziwą na dzień bilansowy.

6. Za wartość godziwą przyjmuje się kwotę, za jaką dany składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie uregulowane na warunkach transakcji rynkowej, pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, niepowiązаныmi ze sobą stronami. Wartość godziwą instrumentów finansowych znajdujących się w obrocie na aktywnym rynku stanowi cena rynkowa pomniejszona o koszty związane z przeprowadzeniem transakcji, gdyby ich wysokość była znacząca. Cenę rynkową aktywów finansowych posiadanych przez jednostkę oraz zobowiązań finansowych, które jednostka zamierza zaciągnąć, stanowi zgłoszona na rynku bieżąca oferta kupna, natomiast cenę rynkową aktywów finansowych, które jednostka zamierza nabyć, oraz zaciągniętych zobowiązań finansowych stanowi zgłoszona na rynek bieżąca oferta sprzedaży.

7. Trwała utrata wartości zachodzi wtedy, gdy istnieje duże prawdopodobieństwo, że kontrolowany przez jednostkę składnik aktywów nie przyniesie w przyszłości w znaczącej części lub w całości przewidywanych korzyści ekonomicznych. Uzasadnia to dokonanie odpisu aktualizującego doprowadzającego wartość składnika aktywów wynikającą z ksiąg rachunkowych do ceny sprzedaży netto, a w przypadku jej braku – do ustalonej w inny sposób wartości godziwej.

8. Cena nabycia i koszt wytworzenia środków trwałych w budowie, środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych obejmuje ogół ich kosztów poniesionych przez jednostkę za okres budowy, montażu, przystosowania i ulepszenia, do dnia bilansowego lub przyjęcia do używania, w tym również:

- 1) niepodlegający odliczeniu podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy;
- 2) koszt obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu ich finansowania i związane z nimi różnice kursowe, pomniejszony o przychody z tego tytułu.

8a. Skorygowana cena nabycia aktywów finansowych i zobowiązań finansowych to cena nabycia (wartość), w jakiej składnik aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych został po raz pierwszy wprowadzony do ksiąg rachunkowych, pomniejszona o spłaty wartości nominalnej, odpowiednio skorygowana o skumulowaną kwotę zdyskontowanej różnicy między wartością początkową składnika i jego wartością w terminie wymagalności, wyliczoną za pomocą efektywnej stopy procentowej, a także pomniejszona o odpisy aktualizujące wartość.

9. Lokaty, których ryzyko ponosi ubezpieczający, są wyceniane przez zakład ubezpieczeń na życie według wartości godziwych ustalonych na dzień bilansowy. Różnice między wartością godziwą a wartością według cen nabycia albo kosztu wytworzenia tych lokat odpowiednio zwiększają lub zmniejszają rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na życie, których ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający. Wartość godziwą nieruchomości określa rzeczoznawca majątkowy co najmniej raz na 5 lat. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie wartości godziwej innych lokat niż nieruchomości, to ich wycena następuje po cenach nabycia albo kosztach wytworzenia. Wartość godziwą nieruchomości położonych za granicą oraz zagranicznych instrumentów finansowych ustala się według zasad obowiązujących w kraju ich pochodzenia.

10. W ubezpieczeniach majątkowych i osobowych dopuszcza się stosowanie dyskonta lub odpisów wyłącznie przy ustalaniu rezerw na skapitalizowaną wartość rent, rezerw ubezpieczeń na życie, rezerw ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający, oraz rezerw na premie i rabaty (bonifikaty) dla ubezpieczonych w związku z osiąganymi dochodami z lokat stanowiących pokrycie tych rezerw.

11. Na dzień nabycia lub powstania ujmuje się w księgach rachunkowych nabyte lub powstałe:

- 1) zapasy rzeczowych składników aktywów obrotowych – według cen nabycia lub kosztów wytworzenia;
- 2) należności i zobowiązania, w tym również z tytułu pożyczek – według wartości nominalnej.

12. Przepis ust. 11 pkt 2 nie dotyczy banków.

Art. 28a. [Jednostka mikro] Jednostka mikro nie wycenia aktywów i pasywów według wartości godziwej i skorygowanej ceny nabycia.

Art. 28b. [Jednostki zwolnione ze stosowania przepisów ustawy] 1. Jednostki, które za poprzedni rok obrotowy nie przekroczyły co najmniej dwóch z następujących trzech wielkości:

- 1) 17 000 000 zł – w przypadku sumy aktywów bilansu na koniec roku obrotowego,
- 2) 34 000 000 zł – w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy,
- 3) 50 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty

– mogą nie stosować przepisów wydanych na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 4.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do jednostek, o których mowa w art. 3 ust. 1e pkt 1–6, oraz jednostek mikro.

Art. 29. [Wycena po cenach sprzedaży netto] 1. Jeżeli założenie kontynuacji działalności, o którym mowa w art. 5 ust. 2, nie jest zasadne, to wycena aktywów jednostki następuje po cenach sprzedaży netto możliwych do uzyskania, nie wyższych od cen ich nabycia albo kosztów wytworzenia, pomniejszonych o dotychczasowe odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe, a także odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. W takim przypadku jednostka jest również obowiązana utworzyć rezerwę na przewidywane dodatkowe koszty i straty spowodowane zaniechaniem lub utratą zdolności do kontynuowania działalności.

2. Wycena po cenach sprzedaży netto i utworzenie rezerwy następują w szczególności w przeddzień postawienia jednostki w stan likwidacji lub ogłoszenia upadłości, na koniec roku obrotowego, jeżeli na dzień zatwierdzenia sprawozdania finansowego za dany rok obrotowy jednostka nie będzie kontynuowała działalności, na koniec roku obrotowego przypadającego w czasie trwania postępowania likwidacyjnego lub upadłościowego, a także w przeddzień przekazania, podziału lub sprzedaży jednostki, jeżeli odpowiednia umowa nie przewiduje przyjęcia za podstawę rozliczeń wartości majątku ustalonej przy założeniu, że działalność gospodarcza będzie przez jednostkę kontynuowana.

2a. Różnica powstała w wyniku wyceny oraz utworzenia rezerwy, o których mowa w ust. 1, wpływa na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny.

3. Otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego lub zmiana formy prawnej jednostki nie stanowią przeszkody do uznania, że działalność będzie kontynuowana.

Art. 30. [Aktywa i pasywa wyrażone w walutach obcych] 1. Nie rzadziej niż na dzień bilansowy wycenia się wyrażone w walutach obcych:

1) składniki aktywów (z wyłączeniem udziałów w jednostkach podporządkowanych wycenianych metodą praw własności) i pasywów – po obowiązującym na ten dzień średnim kursie ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem pkt 2;

2) gotówkę znajdującą się w jednostkach prowadzących kupno i sprzedaż walut obcych – po kursie, po którym nastąpił jej zakup, jednak w wysokości nie wyższej od średniego kursu ogłoszonego na dzień wyceny dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski.

2. Wyrażone w walutach obcych operacje gospodarcze ujmuje się w księgach rachunkowych na dzień ich przeprowadzenia – o ile odrębne przepisy dotyczące środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej i innych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz środków niepodlegających zwrotowi, pochodzących ze źródeł zagranicznych nie stanowią inaczej – odpowiednio po kursie:

1) faktycznie zastosowanym w tym dniu, wynikającym z charakteru operacji – w przypadku sprzedaży lub kupna walut oraz zapłaty należności lub zobowiązań;

2) średnim ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski z dnia poprzedzającego ten dzień – w przypadku zapłaty należności lub zobowiązań, jeżeli nie jest zasadne zastosowanie kursu, o którym mowa w pkt 1, a także w przypadku pozostałych operacji.

3. Jeżeli aktywa i pasywa są wyrażone w walutach, dla których Narodowy Bank Polski nie ogłasza kursu, to kurs tych walut określa się w relacji do wskazanej przez jednostkę waluty odniesienia, której kurs jest ogłaszany przez Narodowy Bank Polski.

4. Różnice kursowe dotyczące inwestycji długoterminowych wyrażonych w walutach obcych, powstałe na dzień ich wyceny, rozlicza się w sposób określony w art. 35 ust. 2 i 4. Różnice kursowe, z zastrzeżeniem ust. 5–7, dotyczące pozostałych aktywów i pasywów wyrażonych w walutach obcych, powstałe na dzień ich wyceny oraz przy zapłacie należności i zobowiązań w walutach obcych, jak również sprzedaży walut, zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów finansowych, a w uzasadnionych przypadkach – do kosztu wytworzenia produktów lub ceny nabycia towarów, a także ceny nabycia lub kosztu wytworzenia środków trwałych, środków trwałych w budowie lub wartości niematerialnych i prawnych.

5. Powstałe na dzień wyceny różnice kursowe od inwestycji stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, zakłady ubezpieczeń na życie oraz zakłady reasekuracji prowadzące działalność reasekuracyjną w zakresie reasekuracji ubezpieczeń na życie zaliczają do przychodów lub kosztów działalności lokacyjnej i wykazują w technicznym rachunku ubezpieczeń na życie.

6. Powstałe na dzień wyceny różnice kursowe od inwestycji stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w części dotyczącej lokat środków skapitalizowanej wartości rent i rezerwy na premie oraz rabaty dla ubezpieczonych, zakłady ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz zakłady reasekuracji prowadzące działalność reasekuracyjną w zakresie reasekuracji ubezpieczeń majątkowych i osobowych zaliczają do przychodów lub kosztów działalności lokacyjnej i wykazują w technicznym rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych.

7. Powstałe na dzień wyceny różnice kursowe od należności i zobowiązań z tytułu ubezpieczeń i reasekuracji zalicza się do pozostałych przychodów lub kosztów technicznych na udziale własnym.

Art. 31. [Wycena środków trwałych] 1. Wartość początkową stanowiącą cenę nabycia lub koszt wytworzenia środka trwałego powiększają koszty jego ulepszenia, polegającego na przebudowie, rozbudowie, modernizacji lub rekonstrukcji i powodującego, że wartość użytkowa tego środka po zakończeniu ulepszenia przewyższa posiadaną przy przyjęciu do używania wartość użytkową, mierzoną okresem używania, zdolnością wytwórczą, jakością produktów uzyskiwanych przy pomocy ulepszonego środka trwałego, kosztami eksploatacji lub innymi miarami.

2. Wartość początkową środków trwałych – z wyjątkiem gruntów niesłużących wydobyciu kopalin metodą odkrywkową – zmniejszają odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe dokonywane w celu uwzględnienia utraty ich wartości, na skutek używania lub upływu czasu.

3. Wartość początkowa i dotychczas dokonane od środków trwałych odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe mogą, na podstawie odrębnych przepisów, ulegać aktualizacji wyceny. Ustalona w wyniku aktualizacji wyceny wartość księgowa netto środka trwałego nie powinna być wyższa od jego wartości godziwej, której odpisanie w przewidywanym okresie jego dalszego używania jest ekonomicznie uzasadnione.

4. Powstałą na skutek aktualizacji wyceny różnicę wartości netto środków trwałych, o której mowa w ust. 3, odnosi się na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny i nie może ona być przeznaczona do podziału. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny podlega, z zastrzeżeniem art. 32 ust. 5, zmniejszeniu o różnicę z aktualizacji wyceny uprzednio

zaktualizowanych zbywanych lub zlikwidowanych środków trwałych. Różnica ta wpływa na kapitał (fundusz) zapasowy lub inny o podobnym charakterze, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

Art. 32. [Odpisy amortyzacyjne] 1. Odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od środka trwałego dokonuje się drogą systematycznego, planowego rozłożenia jego wartości początkowej na ustalony okres amortyzacji. Rozpoczęcie amortyzacji następuje nie wcześniej niż po przyjęciu środka trwałego do używania, a jej zakończenie – nie później niż z chwilą zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych z wartością początkową środka trwałego lub przeznaczenia go do likwidacji, sprzedaży lub stwierdzenia jego niedoboru, z ewentualnym uwzględnieniem przewidywanej przy likwidacji ceny sprzedaży netto pozostałości środka trwałego.

2. Przy ustalaniu okresu amortyzacji i rocznej stawki amortyzacyjnej uwzględnia się okres ekonomicznej użyteczności środka trwałego, na określenie którego wpływają w szczególności:

1) liczba zmian, na których pracuje środek trwały;

2) tempo postępu techniczno-ekonomicznego;

3) wydajność środka trwałego mierzona liczbą godzin jego pracy lub liczbą wytworzonych produktów albo innym właściwym miernikiem;

4) prawne lub inne ograniczenia czasu używania środka trwałego;

5) przewidywana przy likwidacji cena sprzedaży netto istotnej pozostałości środka trwałego.

3. Na dzień przyjęcia środka trwałego do używania należy ustalić okres lub stawkę i metodę jego amortyzacji. Poprawność stosowanych okresów i stawek amortyzacji środków trwałych powinna być przez jednostkę okresowo weryfikowana, powodując odpowiednią korektę dokonywanych w następnych latach obrotowych odpisów amortyzacyjnych.

4. W przypadku zmiany technologii produkcji, przeznaczenia do likwidacji, wycofania z używania lub innych przyczyn powodujących trwałą utratę wartości środka trwałego, dokonuje się – w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych – odpowiedniego odpisu aktualizującego jego wartość.

5. Odpisy, o których mowa w ust. 4, dotyczące środków trwałych, których wycena została zaktualizowana na podstawie odrębnych przepisów, zmniejszają odniesione na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny różnice spowodowane aktualizacją wyceny. Ewentualną nadwyżkę odpisu, o którym mowa w ust. 4, nad różnicami z aktualizacji wyceny zalicza się do pozostałych kosztów operacyjnych.

6. Dla środków trwałych o niskiej jednostkowej wartości początkowej można ustalać odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe w sposób uproszczony, przez dokonywanie zbiorczych odpisów dla grup środków zbliżonych rodzajem i przeznaczeniem lub jednorazowo odpisując wartość tego rodzaju środków trwałych.

Art. 33. [Wycena wartości niematerialnych i prawnych] 1. Do wyceny wartości niematerialnych i prawnych oraz sposobów dokonywania od nich odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych stosuje się odpowiednio przepisy art. 31 ust. 2 i art. 32 ust. 1–4 i ust. 6.

2. Koszty zakończonych prac rozwojowych prowadzonych przez jednostkę na własne potrzeby, poniesione przed podjęciem produkcji lub zastosowaniem technologii, zalicza się do wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli:

1) produkt lub technologia wytwarzania są ściśle ustalone, a dotyczące ich koszty prac rozwojowych wiarygodnie określone;

2) techniczna przydatność produktu lub technologii została stwierdzona i odpowiednio udokumentowana i na tej podstawie jednostka podjęła decyzję o wytwarzaniu tych produktów lub stosowaniu technologii;

3) koszty prac rozwojowych zostaną pokryte, według przewidywań, przychodami ze sprzedaży tych produktów lub zastosowania technologii.

3. Koszty, o których mowa w ust. 2, odpisuje się przez okres ekonomicznej użyteczności rezultatów prac rozwojowych. Jeżeli w wyjątkowych przypadkach nie można wiarygodnie oszacować okresu ekonomicznej użyteczności rezultatów zakończonych prac rozwojowych, to okres dokonywania odpisów nie może przekraczać 5 lat.

4. Wartość firmy stanowi różnicę między ceną nabycia określonej jednostki lub zorganizowanej jej części a niższą od niej wartością godziwą przejętych aktywów netto. Jeżeli cena nabycia jednostki lub zorganizowanej jej części jest niższa od wartości godziwej przejętych aktywów netto, to różnica stanowi ujemną wartość firmy. Zasady rozliczania i odpisywania wartości firmy lub ujemnej wartości firmy określa art. 44b ust. 10–12.

Art. 34. [Zasady wyceny] 1. Jednostki mogą wyceniać:

1) materiały i towary – w cenach zakupu,

2) produkty w toku produkcji – w wysokości bezpośrednich kosztów wytworzenia lub tylko materiałów bezpośrednich bądź nie wyceniać ich w ogóle

– jeżeli nie zniekształca to stanu aktywów oraz wyniku finansowego jednostki. Zasady, o których mowa w pkt 2, nie mogą być stosowane do produkcji o przewidywanym czasie wykonania dłuższym niż 3 miesiące, przeznaczonej do sprzedaży lub na rzecz środków trwałych w budowie jednostki. Nie dotyczy to jednak produkcji rolnej.

2. Składniki rzeczowych aktywów obrotowych mogą być na dzień nabycia lub wytworzenia ujmowane w księgach rachunkowych w cenach przyjętych do ewidencji, z uwzględnieniem różnic między tymi cenami a rzeczywistymi cenami ich nabycia albo zakupu, albo kosztami wytworzenia. Na dzień bilansowy wartość składników rzeczowych aktywów obrotowych, wyrażoną w cenach ewidencyjnych, doprowadza się do poziomu określonego w ust. 1 lub w art. 28 ust. 1 pkt 6. Nie dotyczy to produktów gotowych, produktów w toku i półproduktów, jeżeli do ich ewidencji stosuje się koszty planowane, w tym normatywne, różnice zaś między planowanymi a rzeczywistymi kosztami wytworzenia są nieznaczne. Stosowane do wyceny na dzień bilansowy ceny nabycia albo zakupu, albo planowane koszty wytworzenia nie mogą być wyższe od cen sprzedaży netto tych składników.

3. Wytworzone przez jednostkę filmy, oprogramowanie komputerów, projekty typowe i inne produkty o podobnym charakterze, przeznaczone do sprzedaży, wycenia się w okresie przynoszenia przez nie korzyści ekonomicznych, nie dłuższym niż 5 lat, w wysokości nadwyżki kosztów ich wytworzenia nad przychodami według cen sprzedaży netto, uzyskanymi ze sprzedaży tych produktów w ciągu tego okresu. Nieodpisane po upływie tego okresu koszty wytworzenia zwiększają pozostałe koszty operacyjne.

4. W przypadku gdy ceny nabycia albo zakupu, albo koszty wytworzenia jednakowych albo uznanych za jednakowe, ze względu na podobieństwo ich rodzaju i przeznaczenie, są różne, wartość stanu końcowego rzeczowych składników aktywów obrotowych wycenia się w zależności od przyjętej przez jednostkę metody ustalania wartości ich rozchodu, w tym zużycia, sprzedaży:

1) według cen przeciętnych, to jest ustalonych w wysokości średniej ważonej cen (kosztów) danego składnika aktywów;

2) przyjmując, że rozchód składnika aktywów wycenia się kolejno po cenach (kosztach) tych składników aktywów, które jednostka najwcześniej nabyła (wytworzyła);

3) przyjmując, że rozchód składników aktywów wycenia się kolejno po cenach (kosztach) tych składników aktywów, które jednostka najpóźniej nabyła (wytworzyła);

4) w drodze szczegółowej identyfikacji rzeczywistych cen (kosztów) tych składników aktywów, które dotyczą ściśle określonych przedsięwzięć, niezależnie od daty ich zakupu lub wytworzenia.

5. Odpisy aktualizujące wartość rzeczowych składników aktywów obrotowych dokonane w związku z utratą ich wartości oraz wynikające z wyceny według cen sprzedaży netto zamiast według cen nabycia, albo zakupu, albo kosztów wytworzenia – zalicza się do pozostałych kosztów operacyjnych.

Art. 34a. [Ustalenie przychodów] 1. Przychody z wykonania niezakończonych usług, w tym budowlanej, objętej umową, w okresie realizacji dłuższym niż 6 miesięcy, wykonanej na dzień bilansowy w istotnym stopniu, ustala się, na dzień bilansowy proporcjonalnie do stopnia zaawansowania usługi, jeżeli stopień ten, jak również przewidywane całkowite koszty wykonania usługi za cały czas jej realizacji, można ustalić w sposób wiarygodny.

2. Przychody z wykonania niezakończonych usług, w tym budowlanej, w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego – po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w ubiegłych okresach sprawozdawczych – ustala się proporcjonalnie do stopnia jej zaawansowania. Stopień zaawansowania usługi mierzy się w zależności od przyjętej przez jednostkę metody:

1) udziałem kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi,

2) liczbą przepracowanych godzin bezpośrednich wykonania usługi,

3) na podstawie obmiaru wykonanych prac,

4) inną metodą

– jeżeli wyrażają w sposób wiarygodny stopień zaawansowania usługi.

3. W przypadku gdy umowa o usługę, w tym budowlaną, przewiduje, że cenę za tę usługę ustala się:

1) w wysokości kosztów powiększonych o narzut zysku – to przychód z wykonania niezakończonych usług ustala się w wysokości kosztów odpowiadających wykonanej części usługi, powiększonych o narzut zysku;

2) w wysokości ryczałtu – to przychód z wykonania niezakończonych usług ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania wykonania usługi, o ile stopień zaawansowania usługi na dzień bilansowy może zostać ustalony w sposób wiarygodny.

4. Jeżeli stopień zaawansowania niezakończonych usług, w tym budowlanej, lub przewidywany, całkowity koszt jej wykonania nie może być na dzień bilansowy ustalony w sposób wiarygodny, to przychód ustala się w wysokości poniesionych w danym okresie sprawozdawczym kosztów, nie wyższych jednak od kosztów, których pokrycie w przyszłości przez zamawiającego jest prawdopodobne.

5. Bez względu na zastosowany sposób ustalania przychodów na wynik finansowy jednostki wpływają przewidywane straty związane z wykonaniem usługi objętej umową.

Art. 34b. [Koszty wytworzenia] 1. Koszty wytworzenia, które można bezpośrednio przyporządkować przychodom osiągniętym przez jednostkę, wpływają na wynik finansowy jednostki za ten okres sprawozdawczy, w którym przychody te wystąpiły.

2. Koszty wytworzenia, które można jedynie w sposób pośredni przyporządkować przychodom lub innym korzyściom osiąganym przez jednostkę, wpływają na wynik finansowy jednostki w części, w której dotyczą danego okresu sprawozdawczego, zapewniając ich współmierność do przychodów lub innych korzyści ekonomicznych.

Art. 34c. [Usługi niezakończone] 1. Koszty wytworzenia niezakończonej usługi, w tym budowlanej, obejmują koszty poniesione od dnia zawarcia odpowiedniej umowy do dnia bilansowego. Koszty poniesione przed zawarciem umowy, związane z realizacją jej przedmiotu, zaliczane są do aktywów, jeżeli pokrycie w przyszłości tych kosztów przychodami uzyskanymi od zamawiającego jest prawdopodobne.

2. Jeżeli przychody są ustalane odpowiednio do stopnia zaawansowania niezakończonej usługi w inny sposób niż określony w art. 34a ust. 2 pkt 1, to koszty wpływające na wynik finansowy jednostki ustala się w takiej części całkowitych kosztów umowy, jaka odpowiada stopniowi zaawansowania usługi, po odliczeniu kosztów, które wpłynęły na wynik finansowy w ubiegłych okresach sprawozdawczych, po uwzględnieniu straty, o której mowa w art. 34a ust. 5. Różnicę pomiędzy kosztami faktycznie poniesionymi a kosztami wpływającymi na wynik finansowy jednostki zalicza się do rozliczeń międzyokresowych.

3. Poprawność przyjętych metod ustalania stopnia zaawansowania usługi, a także przewidywanych całkowitych kosztów i przychodów z wykonania usługi, powinna być przez jednostkę, nie później niż na dzień bilansowy, zweryfikowana. Spowodowane weryfikacją korekty wpływają na wynik finansowy jednostki tego okresu sprawozdawczego, w którym przeprowadzono weryfikację.

Art. 34d. [Stosowanie przepisów] Przepisów art. 34a i 34c można nie stosować, jeżeli udział przychodów z niezakończonych usług na dzień bilansowy nie jest istotny w całości przychodów operacyjnych okresu sprawozdawczego.

Art. 35. [Odpisy aktualizujące] 1. Nabyte lub powstałe aktywa finansowe oraz inne inwestycje ujmuje się w księgach rachunkowych na dzień ich nabycia albo powstania, według ceny nabycia albo ceny zakupu, jeżeli koszty przeprowadzenia i rozliczenia transakcji nie są istotne.

2. Odpisu wyrażającego trwałą utratę wartości inwestycji zaliczonych do aktywów trwałych dokonuje się nie później niż na koniec okresu sprawozdawczego.

3. Skutki wzrostu lub obniżenia wartości inwestycji krótkoterminowych wycenionych według cen (wartości) rynkowych zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów finansowych. W przypadku stosowania innych, niż określone w art. 28 ust. 1 pkt 5 zasad wyceny krótkoterminowych inwestycji, skutki obniżenia ich wartości zalicza się do kosztów finansowych w pełnej wysokości, natomiast skutki wzrostu ich wartości zalicza się do przychodów finansowych w wysokości nie wyższej niż kwota różnic uprzednio odpisanych w koszty finansowe.

4. Skutki przeszacowania inwestycji zaliczonych do aktywów trwałych innych niż wymienione w art. 28 ust. 1 pkt 1a, powodujące wzrost ich wartości do poziomu cen rynkowych, zwiększają kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny. Obniżenie wartości inwestycji uprzednio przeszacowanej do wysokości kwoty, o którą podwyższono z tego tytułu kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, jeżeli kwota różnicy z przeszacowania nie była do dnia wyceny rozliczona, zmniejsza ten kapitał (fundusz). W pozostałych przypadkach skutki obniżenia wartości inwestycji zalicza się do kosztów finansowych. Wzrost wartości danej inwestycji bezpośrednio wiążący się z uprzednim obniżeniem jej wartości, zaliczonym do kosztów finansowych, ujmuje się do wysokości tych kosztów jako przychody finansowe.

5. Jeżeli wartość zbytej inwestycji zaliczonej do aktywów trwałych była uprzednio przeszacowana albo wyceniana w cenie (wartości) rynkowej, lub w cenie nabycia, w zależności od tego, która z nich była niższa, zaś skutki takiej wyceny ujęto w sposób określony w ust. 4, to nadwyżkę z tytułu przeszacowania ustala się i rozlicza z kapitałem (funduszem) z aktualizacji wyceny.

6. Inwestycje zaliczone do aktywów trwałych na dzień ich przekwalifikowania do inwestycji krótkoterminowych wycenia się:

1) w wartości księgowej albo cenie nabycia, w zależności od tego, która z nich jest niższa – jeżeli inwestycje krótkoterminowe wycenia się w wartości rynkowej lub cenie nabycia, zależnie od tego, która z nich jest niższa;

2) według wartości księgowej – jeżeli inwestycje krótkoterminowe wycenia się w wartości rynkowej.

Jeżeli przekwalifikowana inwestycja długoterminowa była uprzednio przeszacowana, a skutki przeszacowania ujęte są w kapitale (funduszu) z aktualizacji wyceny, to nierozliczoną na dzień przekwalifikowania nadwyżkę z tytułu przeszacowania inwestycji długoterminowej zalicza się do kosztów lub przychodów finansowych.

7. Inwestycje krótkoterminowe na dzień ich przekwalifikowania do inwestycji długoterminowych wycenia się według zasad określonych w ust. 6, z tym że jeżeli inwestycja krótkoterminowa była wyceniona w wartości rynkowej, to pomimo jej przekwalifikowania wycena pozostaje bez zmiany.

8. Jeżeli ceny nabycia jednakowych albo uznanych za jednakowe, ze względu na podobieństwo rodzaju i przeznaczenie, składników inwestycji są różne, to ich rozchód wycenia się według metody wybranej przez jednostkę spośród metod, o których mowa w art. 34 ust. 4 pkt 1–3.

Art. 35a. [Instrumenty finansowe] 1. Na dzień zawarcia kontraktu emitent lub wystawca instrumentu finansowego wprowadza do ksiąg rachunkowych wyemitowany lub wystawiony przez siebie instrument, a także składniki tego instrumentu, odpowiednio zakwalifikowane do kapitałów (funduszy) własnych jako instrumenty kapitałowe bądź do zobowiązań krótkoterminowych lub długoterminowych również wtedy, gdy składnik mający charakter zobowiązania nie jest zobowiązaniem finansowym.

2. Różnice z przeszacowania wartości instrumentu finansowego, a także osiągnięte przychody lub poniesione koszty stosownie do kwalifikacji instrumentu finansowego, o której mowa w ust. 1, wpływają odpowiednio na wynik finansowy lub kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny.

3. Kontrakty dotyczące instrumentów finansowych uznaje się za służące ograniczeniu ryzyka związanego z aktywami lub pasywami jednostki, tj. zabezpieczeniu tych aktywów lub pasywów, jeżeli co najmniej:

1) przed zawarciem kontraktu ustalono jego cel oraz określono, które aktywa lub pasywa mają zostać za pomocą tego kontraktu zabezpieczone;

2) zabezpieczający instrument finansowy będący przedmiotem kontraktu i zabezpieczane za jego pomocą aktywa lub pasywa charakteryzują się podobnymi cechami, a w szczególności wartością nominalną, datą zapadalności, wpływem zmian stopy procentowej albo kursu waluty;

3) stopień pewności oczekiwań dotyczących przewidywanych w wyniku kontraktu przepływów środków pieniężnych jest znaczny.

4. Jeżeli warunki, o których mowa w ust. 3, zostały spełnione, to przy wycenie zabezpieczanych aktywów lub pasywów uwzględnia się wartość nabytych dla ich zabezpieczenia instrumentów finansowych oraz zmiany ich wartości.

Art. 35b. [Dokonywanie odpisów aktualizujących] 1. Wartość należności aktualizuje się uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego, w odniesieniu do:

1) należności od dłużników postawionych w stan likwidacji lub w stan upadłości oraz w stosunku do których zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne lub został złożony wniosek o zatwierdzenie układu w postępowaniu o zatwierdzenie układu – do wysokości należności nieobjętej gwarancją lub innym zabezpieczeniem należności, zgłoszonej likwidatorowi lub sędziemu-komisarzowi w postępowaniu upadłościowym lub umieszczonej w spisie wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym;

2) należności od dłużników w przypadku oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości, jeżeli majątek dłużnika nie wystarcza lub jedynie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego – w pełnej wysokości należności;

3) należności kwestionowanych przez dłużników oraz z których zapłatą dłużnik zalega, a według oceny sytuacji majątkowej i finansowej dłużnika spłata należności w umownej kwocie nie jest prawdopodobna – do wysokości niepokrytej gwarancją lub innym zabezpieczeniem należności;

4) należności stanowiących równowartość kwot podwyższających należności, w stosunku do których uprzednio dokonano odpisu aktualizującego – w wysokości tych kwot, do czasu ich otrzymania lub odpisania;

5) należności przeterminowanych lub nieprzeterminowanych o znacznym stopniu prawdopodobieństwa nieściągalności, w przypadkach uzasadnionych rodzajem prowadzonej działalności lub strukturą odbiorców – w wysokości wiarygodnie oszacowanej kwoty odpisu, w tym także ogólnego, na nieściągalne należności.

2. Odpisy aktualizujące wartość należności zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub do kosztów finansowych – zależnie od rodzaju należności, której dotyczy odpis aktualizacji.

3. Należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne zmniejszają dokonane uprzednio odpisy aktualizujące ich wartość.

4. Należności, o których mowa w ust. 3, od których nie dokonano odpisów aktualizujących ich wartość lub dokonano odpisów w niepełnej wysokości, zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub kosztów finansowych.

Art. 35c. [Ustanie przyczyny do dokonania odpisu] W przypadku ustania przyczyny, dla której dokonano odpisu aktualizującego wartość aktywów, w tym również odpisu z tytułu trwałej utraty wartości, równowartość całości lub odpowiedniej części uprzednio dokonanego odpisu aktualizującego zwiększa wartość danego składnika aktywów i podlega zaliczeniu odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych lub przychodów finansowych.

Art. 35d. [Rezerwy na zobowiązania] 1. Rezerwy tworzy się na:

1) pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania, których kwotę można w sposób wiarygodny oszacować, a w szczególności na straty z transakcji gospodarczych w toku, w tym z tytułu udzielonych gwarancji, poręczeń, operacji kredytowych, skutków toczącego się postępowania sądowego;

2) przyszłe zobowiązania spowodowane restrukturyzacją, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów jednostka jest zobowiązana do jej przeprowadzenia lub zawarto w tej sprawie wiążące umowy, a plany restrukturyzacji pozwalają w sposób wiarygodny oszacować wartość tych przyszłych zobowiązań.

2. Rezerwy, o których mowa w ust. 1, zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych, kosztów finansowych lub strat nadzwyczajnych, zależnie od okoliczności, z którymi przyszłe zobowiązania się wiążą.

3. Powstanie zobowiązania, na które uprzednio utworzono rezerwę, zmniejsza rezerwę.

4. Niewykorzystane rezerwy, wobec zmniejszenia lub ustania ryzyka uzasadniającego ich utworzenie, zwiększają na dzień, na który okazały się zbędne, odpowiednio pozostałe przychody operacyjne, przychody finansowe lub zyski nadzwyczajne.

Art. 36. [Kapitały (fundusze) własne] 1. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki.

2. Kapitał zakładowy spółek kapitałowych, товариств ubezpieczeń wzajemnych, товариств reasekuracji wzajemnej, fundusz udziałowy spółdzielni wykazuje się w wysokości określonej w umowie lub statucie i wpisanej w rejestrze sądowym. Zadeklarowane lecz niewniesione wkłady kapitałowe ujmuje się jako należne wkłady na poczet kapitału.

2a. (uchylony).

2b. Koszty emisji akcji poniesione przy powstaniu spółki akcyjnej lub podwyższeniu kapitału zakładowego zmniejszają kapitał zapasowy spółki do wysokości nadwyżki wartości emisji nad wartością nominalną akcji, a pozostałą ich część zalicza się do kosztów finansowych.

2c. Kapitały (fundusze) własne powstałe z zamiany dłużnych papierów wartościowych, zobowiązań i pożyczek na udziały wykazuje się w wartości nominalnej tych papierów wartościowych, zobowiązań i pożyczek, po uwzględnieniu niezamortyzowanego dyskonta lub premii, odsetek naliczonych i niezapłaconych do dnia zamiany, które nie będą wypłacone, niezrealizowanych różnic kursowych oraz skapitalizowanych kosztów emisji. Jeżeli dłużne papiery wartościowe, zobowiązania i pożyczki są wyrażone w walucie obcej, to na dzień zamiany stosuje się do nich przepisy art. 30.

2d. Do zobowiązań bezwarunkowo umorzonych w wyniku postępowania restrukturyzacyjnego przepis ust. 2c stosuje się odpowiednio.

2e. W razie powzięcia uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością określającej termin i wysokość dopłat, równowartość dopłat ujmuje się w odrębnej pozycji pasywów bilansu (kapitał rezerwowy z dopłat wspólników) i wykazuje się jako składnik kapitału własnego dopóty, dopóki ten nie zostanie użyty w sposób uzasadniający jego odpisanie; uchwalone, lecz niewniesione dopłaty wykazuje się w dodatkowej pozycji kapitałów własnych „Należne dopłaty na poczet kapitału rezerwowego (wielkość ujemna)”.

3. Składniki kapitału (funduszu) własnego jednostek postawionych w stan likwidacji lub upadłości należy, na dzień rozpoczęcia likwidacji lub postępowania upadłościowego, połączyć w jeden kapitał (fundusz) podstawowy, zmniejszając go:

1) (uchylony);

2) w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, товариствach ubezpieczeń wzajemnych i товариствach reasekuracji wzajemnej – o udziały własne;

3) w spółkach akcyjnych – o należne wkłady na poczet kapitału, o ile nie wezwano zainteresowanych do ich wniesienia, oraz o akcje własne.

4. Przepis ust. 3 może być odpowiednio stosowany przez jednostki objęte postępowaniem restrukturyzacyjnym.

Art. 36a. [Zbycie i umorzenie akcji własnych] 1. W razie zbycia akcji własnych, dodatnią różnicę między ceną sprzedaży, pomniejszoną o koszty sprzedaży, a ich ceną nabycia, należy odnieść na kapitał zapasowy. Ujemną różnicę należy ująć jako zmniejszenie kapitału zapasowego, a pozostałą część ujemnej różnicy, przewyższającą kapitał zapasowy, jako stratę z lat ubiegłych i opisać w informacji dodatkowej w sprawozdaniu finansowym za rok, w którym nastąpiła sprzedaż.

2. W przypadku umorzenia akcji własnych, dodatnią różnicę między ich wartością nominalną a ceną nabycia należy odnieść na kapitał zapasowy. Ujemną różnicę należy ująć jako zmniejszenie kapitału zapasowego, a pozostałą część ujemnej różnicy, przewyższającą kapitał zapasowy, jako stratę z lat ubiegłych i opisać w informacji dodatkowej w sprawozdaniu finansowym za rok, w którym nastąpiło obniżenie kapitału zakładowego.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się do udziałów własnych spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, z wyjątkiem umorzenia udziałów bez obniżenia kapitału zakładowego. W przypadku umorzenia udziałów własnych nabytych w drodze egzekucji, bez obniżenia kapitału zakładowego, wartość udziałów własnych według ceny nabycia należy ująć jako zmniejszenie kapitału rezerwowego utworzonego w celu ich umorzenia.

Art. 37. [Rezerwy] 1. W związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i pasywów a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, jednostka tworzy rezerwę i ustala aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, którego jest podatnikiem.

2. Wartość podatkowa aktywów jest to kwota wpływająca na pomniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przypadku uzyskania z nich, w sposób pośredni lub bezpośredni, korzyści ekonomicznych. Jeżeli uzyskanie korzyści ekonomicznych z tytułu określonych aktywów nie powoduje pomniejszenia podstawy obliczenia podatku dochodowego, to wartość podatkowa aktywów jest ich wartością księgową.

3. Wartością podatkową pasywów jest ich wartość księgową pomniejszona o kwoty, które w przyszłości pomniejszą podstawę podatku dochodowego.

4. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności.

5. Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości.

6. Wysokość rezerwy i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się przy uwzględnieniu stawek podatku dochodowego obowiązujących w roku powstania obowiązku podatkowego.

7. Rezerwa i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w bilansie oddzielnie. Rezerwę i aktywa można kompensować, jeżeli jednostka ma tytuł uprawniający ją do ich jednoczesnego uwzględnienia przy obliczaniu kwoty zobowiązania podatkowego.

8. Wpływający na wynik finansowy podatek dochodowy za dany okres sprawozdawczy obejmuje:

1) część bieżącą;

2) część odroczoną.

Wykazywana w rachunku zysków i strat część odroczonego stanowi różnicę pomiędzy stanem rezerwy i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresu sprawozdawczego, z uwzględnieniem przepisów ust. 9.

9. Rezerwy i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, dotyczące operacji rozliczanych z kapitałem (funduszem) własnym, odnosi się również na kapitał (fundusz) własny.

10. Jednostki, które za poprzedni rok obrotowy nie przekroczyły co najmniej dwóch z następujących trzech wielkości:

1) 17 000 000 zł – w przypadku sumy aktywów bilansu na koniec roku obrotowego,

2) 34 000 000 zł – w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy,

3) 50 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty

– mogą odstąpić od ustalania aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

11. Przepisu ust. 10 nie stosuje się do jednostek, o których mowa w art. 3 ust. 1e pkt 1–6.

Art. 38. [Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe] 1. Zakłady ubezpieczeń zaliczają do kosztów operacyjnych zmiany stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, które powinny zapewnić pełne pokrycie bieżących i przyszłych zobowiązań, jakie mogą wynikać z umów ubezpieczenia i umów reasekuracji.

1a. Zakłady reasekuracji zaliczają do kosztów operacyjnych zmiany stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, które powinny zapewnić pełne pokrycie bieżących i przyszłych zobowiązań, jakie mogą wynikać z umów reasekuracji.

2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, z wyjątkiem rezerw na wyrównanie szkodowości, ustala się nie później niż na dzień bilansowy. Rezerwę na wyrównanie szkodowości ustala się nie później niż na dzień kończący rok obrotowy.

Art. 39. [Rozliczenia międzyokresowe kosztów] 1. Jednostki dokonują czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów, jeżeli dotyczą one przyszłych okresów sprawozdawczych.

2. Jednostki dokonują biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów w wysokości prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy, wynikających w szczególności:

1) ze świadczeń wykonanych na rzecz jednostki przez kontrahentów jednostki, a kwotę zobowiązania można oszacować w sposób wiarygodny;

2) z obowiązku wykonania, związanych z bieżącą działalnością, przyszłych świadczeń na rzecz pracowników, w tym świadczeń emerytalnych, a także przyszłych świadczeń wobec nieznanymi osobami, których kwotę można oszacować w sposób wiarygodny, mimo że data powstania zobowiązania nie jest jeszcze znana, w tym z tytułu napraw gwarancyjnych i rękojmi za sprzedane produkty długotrwałego użytku.

Zobowiązania ujęte jako bierne rozliczenia międzyokresowe i zasady ustalania ich wysokości powinny wynikać z uznanych zwyczajów handlowych.

2a. Zobowiązania, o których mowa w ust. 2 pkt 2, wykazuje się w bilansie jako rezerwy na zobowiązania.

3. Odpisy czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów mogą następować stosownie do upływu czasu lub wielkości świadczeń. Czas i sposób rozliczenia powinien być uzasadniony charakterem rozliczanych kosztów, z zachowaniem zasady ostrożności.

4. Jeżeli zgodnie z umową wartość otrzymanych finansowych składników aktywów jest niższa od zobowiązania zapłaty za nie, w tym również z tytułu emitowanych przez jednostkę papierów wartościowych, to różnica stanowi czynne rozliczenie międzyokresowe kosztów, które odpisuje się w koszty finansowe w równych ratach, w ciągu okresu, na jaki zaciągnięto zobowiązanie.

5. Zobowiązania ujęte jako bierne rozliczenia międzyokresowe zmniejszają koszty okresu sprawozdawczego, w którym stwierdzono, że zobowiązania te nie powstały.

Art. 40. (uchylony).

Art. 41. [Przychody przyszłych okresów] 1. Rozliczenia międzyokresowe przychodów, dokonywane z zachowaniem zasady ostrożności, obejmują w szczególności:

1) równowartość otrzymanych lub należnych od kontrahentów środków z tytułu świadczeń, których wykonanie nastąpi w następnych okresach sprawozdawczych;

2) środki pieniężne otrzymane na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia środków trwałych, w tym także środków trwałych w budowie oraz prac rozwojowych, jeżeli stosownie do innych ustaw nie zwiększają one kapitałów (funduszy) własnych. Zaliczone do rozliczeń międzyokresowych przychodów kwoty zwiększają stopniowo pozostałe przychody operacyjne, równolegle do odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od środków trwałych lub kosztów prac rozwojowych sfinansowanych z tych źródeł;

3) ujemną wartość firmy, o której mowa w art. 33 ust. 4 i art. 44b ust. 11.

2. Przepis ust. 1 pkt 2 stosuje się odpowiednio do przyjętych nieodpłatnie, w tym także w drodze darowizny, środków trwałych w budowie, środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

3. Banki wykazują jako rozliczenia międzyokresowe przychodów również należne im odsetki od należności zagrożonych – do czasu ich otrzymania lub odpisania.

Art. 42. [Wynik finansowy netto] 1. W jednostkach innych niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji na wynik finansowy netto składają się:

1) wynik działalności operacyjnej, w tym z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych;

2) wynik operacji finansowych;

3) (uchylony);

4) obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego z tytułu podatku dochodowego, którego podatnikiem jest jednostka, i płatności z nim zrównanych, na podstawie odrębnych przepisów.

2. Wynik działalności operacyjnej stanowi różnicę między przychodami netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, z uwzględnieniem dotacji, opustów, rabatów i innych zwiększeń lub zmniejszeń, bez podatku od towarów i usług oraz innych podatków bezpośrednio związanych z obrotem, oraz pozostałymi przychodami operacyjnymi a wartością sprzedanych produktów, towarów i materiałów wycenionych w kosztach wytworzenia albo cenach nabycia, albo zakupu, powiększoną o całość poniesionych od początku roku obrotowego kosztów ogólnych zarządu, sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz pozostałych kosztów operacyjnych.

3. Wynik operacji finansowych stanowi różnicę między przychodami finansowymi, w szczególności z tytułu dywidend (udziałów w zyskach), odsetek, zysków ze zbycia oraz aktualizacji wartości inwestycji innych niż wymienione w art. 28 ust. 1 pkt 1a, nadwyżki dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi, a kosztami finansowymi, w szczególności z tytułu odsetek, strat ze zbycia oraz aktualizacji wartości inwestycji innych niż wymienione w art. 28 ust. 1 pkt 1a, nadwyżki ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi, z wyjątkiem odsetek, prowizji, dodatnich i ujemnych różnic kursowych, o których mowa w art. 28 ust. 4 i ust. 8 pkt 2.

4. (uchylony).

Art. 43. [Wynik finansowy netto w bankach] 1. W bankach na wynik finansowy netto składają się:

1) wynik działalności operacyjnej (w tym na działalności bankowej);

2) wynik operacji nadzwyczajnych;

3) obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego z tytułu podatku dochodowego, którego podatnikiem jest jednostka, i płatności z nim zrównanych, na podstawie odrębnych przepisów.

2. Wynik działalności bankowej obejmuje: wynik z tytułu odsetek, prowizji, przychody z akcji, udziałów i innych papierów wartościowych, wynik operacji finansowych, wynik z pozycji wymiany.

3. Wynik działalności operacyjnej obejmuje wynik działalności bankowej, skorygowany o różnicę między pozostałymi przychodami operacyjnymi a pozostałymi kosztami operacyjnymi, koszty działania banku, amortyzację środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, wynik na wartości rezerw z aktualizacji.

4. Wynik operacji nadzwyczajnych stanowi różnicę między zyskami nadzwyczajnymi a stratami nadzwyczajnymi.

Art. 44. [Wynik finansowy netto w zakładach ubezpieczeń] 1. W zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji na wynik finansowy netto składają się:

1) wynik techniczny ubezpieczeń;

2) różnica między przychodami a kosztami z działalności lokacyjnej niezaliczana do wyniku technicznego ubezpieczeń;

3) różnica między pozostałymi przychodami a pozostałymi kosztami;

4) wynik operacji nadzwyczajnych;

5) obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego z tytułu podatku dochodowego, którego podatnikiem jest jednostka, i płatności z nim zrównanych na podstawie odrębnych przepisów.

2. Wynik techniczny ubezpieczeń stanowi różnicę między przychodami ze składek, pozostałymi przychodami technicznymi a wypłaconymi odszkodowaniami, świadczeniami i zmianami rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, z uwzględnieniem udziału reasekuratorów w składce, odszkodowaniach i zmianach stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, oraz kosztami działalności ubezpieczeniowej i pozostałymi kosztami technicznymi. W przypadku gdy:

1) przychody z lokat przeznaczone są zgodnie z odrębnymi przepisami na zwiększenie rezerw,

2) zakład ubezpieczeń prowadzący działalność ubezpieczeniową w dziale ubezpieczeń na życie lub zakład reasekuracji prowadzący działalność reasekuracyjną w zakresie reasekuracji ubezpieczeń na życie inwestują łącznie środki własne i środki stanowiące pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

– to przychody i koszty działalności lokacyjnej wykazuje się w technicznym rachunku ubezpieczeń.

3. Na różnicę między pozostałymi przychodami a pozostałymi kosztami składa się w szczególności różnica między:

1) pozostałymi przychodami finansowymi a pozostałymi kosztami finansowymi;

2) pozostałymi przychodami operacyjnymi a pozostałymi kosztami operacyjnymi;

3) przychodami a kosztami z tytułu pełnienia czynności komisarza awaryjnego.

4. Do wyniku operacji nadzwyczajnych stosuje się przepis art. 43 ust. 4.

Rozdział 4a

Łączenie się spółek

Art. 44a. [Dzień połączenia spółek] 1. Łączenie się spółek handlowych, zwanych dalej „spółkami”, rozlicza się i ujmuje na dzień połączenia w księgach rachunkowych spółki, na którą przechodzi majątek łączących się spółek (spółki przejmującej) albo nowej spółki powstałej w wyniku połączenia (spółki nowo zawiązanej) – metodą nabycia, o której mowa w art. 44b, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W razie łączenia się spółek, na skutek którego nie następuje utrata kontroli nad nimi przez ich dotychczasowych udziałowców, można zastosować metodę łączenia udziałów, o której mowa w art. 44c; w szczególności dotyczy to

łączenia się spółek zależnych w sposób bezpośredni lub pośredni od tej samej jednostki dominującej, jak również w razie połączenia jednostki dominującej niższego szczebla z jej jednostką zależną.

3. Za dzień połączenia spółek przyjmuje się dzień wpisania połączenia do rejestru właściwego dla siedziby odpowiednio spółki przejmującej albo spółki nowo zawiązanej.

Art. 44b. [Rozliczenie połączenia metodą nabycia] 1. Rozliczenie połączenia metodą nabycia polega na sumowaniu poszczególnych pozycji aktywów i pasywów spółki przejmującej, według ich wartości księgowej, z odpowiednimi pozycjami aktywów i pasywów spółki przejętej, według ich wartości godziwej ustalonej na dzień ich połączenia.

2. Aktywa i zobowiązania spółki przejętej na dzień połączenia obejmują także aktywa lub zobowiązania niewykazywane dotychczas w księgach rachunkowych i sprawozdaniu finansowym spółki przejętej, jeżeli w wyniku połączenia następuje ich ujawnienie i odpowiadają one definicji aktywów i zobowiązań.

3. Kapitał (fundusz) własny spółki przejętej ustalony na dzień połączenia jako aktywa netto według wartości godziwej podlega wyłączeniu.

4. Za wartość godziwą określonych aktywów lub zobowiązań przyjmuje się w szczególności w przypadku:

1) notowanych papierów wartościowych – aktualny kurs notowań pomniejszony o koszty sprzedaży;

2) nienotowanych papierów wartościowych – wartość oszacowaną, uwzględniającą takie czynniki, jak współczynnik cena do zysku i stopa dywidendy porównywalnych papierów wartościowych wyemitowanych przez spółki o podobnych charakterystykach;

3) należności – wartość bieżącą (zdyskontowaną) kwot wymagających zapłaty, wyznaczoną przy odpowiednich bieżących stopach procentowych, pomniejszoną o odpisy na należności zagrożone i nieściągalne oraz ewentualne koszty windykacji. Wyznaczanie wartości bieżących (zdyskontowanych) w odniesieniu do należności krótkoterminowych nie jest konieczne, jeżeli różnica pomiędzy wartością należności według kwot wymagających zapłaty a według ich wartością zdyskontowaną nie jest istotna;

4) zapasów produktów gotowych i towarów – cenę sprzedaży netto pomniejszoną o opust marży zysku wynikający z kosztów doprowadzenia przez spółkę przejmującą do sprzedaży zapasu lub znalezienia nabywcy;

5) zapasów produktów w toku – cenę sprzedaży netto produktów gotowych pomniejszoną o koszty zakończenia produkcji i opust marży zysku wynikający z kosztów doprowadzenia przez spółkę przejmującą zapasów do sprzedaży lub znalezienia nabywcy;

6) zapasów materiałów – aktualną cenę nabycia;

7) środków trwałych – wartość rynkową lub ich wartość według niezależnej wyceny. W przypadku gdy nie jest możliwe uzyskanie niezależnej wyceny środków trwałych – aktualną cenę nabycia albo koszt wytworzenia, z uwzględnieniem aktualnego stopnia ich zużycia;

8) wartości niematerialnych i prawnych – wartość oszacowaną, wyznaczoną w oparciu o ceny rynkowe takich samych lub podobnych wartości niematerialnych i prawnych, a w odniesieniu do wartości firmy lub ujemnej wartości firmy zawartej w bilansie spółki przejętej – wartość zerową. W przypadku gdy wartość oszacowana nie może zostać wyznaczona w oparciu o ceny rynkowe, to przyjmuje się taką wartość, która nie spowoduje powstania lub zwiększenia ujemnej wartości firmy w wyniku połączenia;

9) zobowiązań – wartość bieżącą (zdyskontowaną) kwot wymagających zapłaty, wyznaczoną przy odpowiednich bieżących stopach procentowych. Wyznaczanie wartości bieżących (zdyskontowanych) w odniesieniu do

zobowiązań krótkoterminowych nie jest konieczne, jeżeli różnica pomiędzy wartością zobowiązań według kwot wymagających zapłaty a według ich wartością zdyskontowaną nie jest istotna;

10) rezerwy lub aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego – wartość możliwą do realizacji przez połączone spółki, po uwzględnieniu zmiany wartości podatkowej i księgowej aktywów netto spółki przejmowanej.

5. Przez cenę przejęcia rozumie się w przypadku:

1) gdy w celu połączenia spółka wydaje (emituje) udziały – cenę rynkową tych udziałów lub inaczej ustaloną ich wartość godziwą, jeżeli nie jest znana ich cena rynkowa. W takim przypadku nadwyżkę wartości rynkowej udziałów lub inaczej ustalonej ich wartości godziwej zalicza się do kapitału zapasowego. Cenę rynkową wydanych (wyemitowanych) udziałów przyjmuje się z dnia, w którym wszystkie istotne warunki połączenia, w tym relacja wymienna udziałów, zostały ogłoszone. Jeżeli cena rynkowa w tym okresie podlegała istotnym zmianom, wówczas za cenę rynkową można przyjąć średnią cen rynkowych z miesiąca poprzedzającego i miesiąca następującego po dniu ogłoszenia wszystkich istotnych warunków połączenia;

2) nabycia własnych udziałów w celu połączenia – cenę nabycia własnych udziałów;

3) nabycia udziałów spółki przejmowanej – cenę nabycia tych udziałów;

4) gdy w celu połączenia spółka dokonuje zapłaty w innej formie niż określona w pkt 1–3 – wartość godziwą przedmiotu zapłaty;

5) gdy w celu połączenia spółka dokonuje zapłaty w różnych formach – sumę odpowiednich wartości, o których mowa w pkt 1–4.

6. Nadwyżka ceny przejęcia, o której mowa w ust. 5, nad wartością godziwą aktywów netto spółki przejętej wykazywana jest w aktywach spółki, na którą przeszedł majątek połączonych spółek lub spółki powstałej w wyniku połączenia, jako wartość firmy.

7. W przypadku gdy połączenie jest wynikiem kilku następujących po sobie transakcji, cena przejęcia, wartość godziwa aktywów netto spółki przejętej w procencie odzwierciedlającym procent nabytych praw do aktywów netto oraz różnica ceny przejęcia wartości godziwej aktywów netto spółki przejętej ustalane są osobno na dzień każdej istotnej transakcji, przyjmując, iż pierwsza istotna transakcja została przeprowadzona nie później niż na dzień powstania stosunku podporządkowania pomiędzy spółką przejmującą a spółką przejmowaną. Ostateczna cena przejęcia, wartość godziwa aktywów netto spółki przejętej oraz różnica ceny przejęcia nad wartością godziwą aktywów netto spółki przejętej na dzień połączenia stanowi sumę odpowiednich wielkości z dnia poszczególnych istotnych transakcji.

8. Wartość bilansową aktywów i zobowiązań ustalonych na dzień połączenia koryguje się w kolejnych okresach sprawozdawczych, jeżeli w wyniku zaistniałych zdarzeń lub uzyskanych informacji ustalenie wartości godziwej na dzień połączenia było niewłaściwe. W takich przypadkach należy dokonać odpowiedniej korekty wartości firmy lub ujemnej wartości firmy, pod warunkiem że jednostka przewiduje odzyskanie wartości wynikającej z korekty z przyszłych korzyści ekonomicznych i korekta taka dokonywana jest w ciągu tego roku obrotowego, w którym nastąpiło połączenie. W przeciwnym przypadku korektę taką zalicza się odpowiednio do pozostałych przychodów lub kosztów operacyjnych.

9. W przypadku gdy warunki połączenia zakładają możliwość korekty ceny przejęcia w wyniku zaistnienia w przyszłości określonych zdarzeń, wówczas korektę taką uwzględnia się przy określaniu ceny przejęcia na dzień połączenia, jeżeli wystąpienie w przyszłości zdarzeń powodujących korektę ceny jest prawdopodobne, a kwota korekty ceny może być określona w sposób wiarygodny. W przypadku gdy w kolejnych okresach sprawozdawczych nie wystąpią zdarzenia warunkujące zmianę ceny przejęcia lub faktyczna zmiana ceny będzie różniła się od wartości

oszacowanej, wówczas należy dokonać odpowiedniej korekty ceny przejęcia i wartości firmy lub ujemnej wartości firmy.

10. Od wartości firmy jednostka dokonuje odpisów amortyzacyjnych przez okres jej ekonomicznej użyteczności. Jeżeli nie można wiarygodnie oszacować okresu ekonomicznej użyteczności, to okres dokonywania odpisów amortyzacyjnych wartości firmy nie może być dłuższy niż 5 lat. Odpisów amortyzacyjnych dokonuje się metodą liniową i zalicza się je do pozostałych kosztów operacyjnych.

11. Z zastrzeżeniem ust. 12, nadwyżkę wartości godziwej aktywów netto spółki przejętej nad ceną przejęcia, czyli ujemną wartość firmy, do wysokości nieprzekraczającej wartości godziwej nabytych aktywów trwałych, z wyłączeniem długoterminowych aktywów finansowych notowanych na regulowanych rynkach, jednostka zalicza do rozliczeń międzyokresowych przychodów przez okres będący średnią ważoną okresu ekonomicznej użyteczności nabytych i podlegających amortyzacji aktywów. Ujemna wartość firmy w wysokości przekraczającej wartość godziwą aktywów trwałych, z wyłączeniem długoterminowych aktywów finansowych notowanych na regulowanych rynkach, zaliczana jest do przychodów na dzień połączenia.

12. Ujemną wartość firmy odpisuje się w pozostałe przychody operacyjne do wysokości, w jakiej dotyczy oszacowanych w sposób wiarygodny przyszłych strat i kosztów, ustalonych przez spółkę przejmującą na dzień połączenia, niestanowiących jednak zobowiązania, o którym mowa w ust. 2. Odpis ten następuje w tym okresie sprawozdawczym, w którym straty i koszty wpływają na wynik finansowy. Jeżeli straty i koszty te nie zostały poniesione w uprzednio przewidywanych okresach sprawozdawczych, to dotyczącą ich ujemną wartość firmy odpisuje się w sposób określony w ust. 11.

13. W bilansie połączonych spółek wyłączeniu podlegają wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze.

14. W przypadku gdy w wyniku połączenia powstała nowa spółka, włączeniu do rachunku zysków i strat za rok obrotowy, w którym nastąpiło połączenie, podlegają przychody i koszty oraz zyski i straty spółki przejętej i spółki przejmującej od dnia połączenia. W przypadku gdy w wyniku połączenia na spółkę przejmującą przeszedł majątek spółki przejmowanej, włączeniu do rachunku zysków i strat za rok obrotowy, w którym nastąpiło połączenie, podlegają przychody i koszty oraz zyski i straty spółki przejętej od dnia połączenia oraz spółki przejmującej od początku roku obrotowego. W przypadku gdy przed dniem połączenia łączące się spółki pozostawały w stosunku podporządkowania, wówczas zyski lub straty netto spółki przejmowanej, osiągnięte przed dniem połączenia, wpływają w odpowiednim procencie, ustalonym jako procent kontrolowanych przez spółkę przejmującą w danym okresie przed dniem połączenia aktywów netto spółki przejmowanej, na odpowiednie pozycje kapitałów własnych spółki przejmującej, spółki powstałej w wyniku połączenia, z uwzględnieniem odpisów wartości firmy albo ujemnej wartości firmy, za okres od dnia powstania stosunku podporządkowania do dnia połączenia.

15. Koszty poniesione bezpośrednio w związku z połączeniem powiększają cenę przejęcia. Koszty organizacji poniesione przy założeniu nowej spółki akcyjnej lub koszty podwyższenia kapitału zakładowego w celu połączenia zmniejszają kapitał zapasowy spółki przejmującej lub spółki powstałej w wyniku połączenia, do wysokości nadwyżki wartości emisyjnej nad wartością nominalną akcji, a pozostałą część zalicza się do kosztów finansowych.

16. Sprawozdanie finansowe sporządzone na koniec okresu sprawozdawczego, w ciągu którego nastąpiło połączenie, powinno zawierać dane porównawcze za poprzedni rok obrotowy. Dane porównawcze za poprzedni rok obrotowy stanowią dane ze sprawozdania finansowego spółki przejmującej.

Art. 44c. [Ujęcie połączenia w księgach rachunkowych] 1. Łączenie metodą łączenia udziałów polega na sumowaniu poszczególnych pozycji odpowiednich aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów połączonych

spółek, według stanu na dzień połączenia, po uprzednim doprowadzeniu ich wartości do jednolitych metod wyceny i dokonaniu wyłączeń, o których mowa w ust. 2 i 3.

2. Wyłączeniu podlega wartość kapitału zakładowego spółki, której majątek został przeniesiony na inną spółkę, lub spółek, które w wyniku połączenia zostały wykreślone z rejestru. Po dokonaniu tego wyłączenia odpowiednie pozycje kapitału własnego spółki, na którą przechodzi majątek połączonych spółek lub nowo powstałej spółki koryguje się o różnicę pomiędzy sumą aktywów i pasywów.

3. Wyłączeniu podlegają również:

- 1) wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze łączących się spółek;
  - 2) przychody i koszty operacji gospodarczych dokonywanych w danym roku obrotowym przed połączeniem między łączącymi się spółkami;
  - 3) zyski lub straty operacji gospodarczych dokonanych przed połączeniem między łączącymi się spółkami, zawarte w wartościach podlegających łączeniu aktywów i pasywów.
4. Można nie dokonywać wyłączeń, o których mowa w ust. 3 pkt 2 i 3, jeżeli nie wpłynie to na rzetelność i jasność sprawozdania finansowego spółki, na którą przechodzi majątek połączonych spółek lub nowo powstałej spółki.
5. Koszty poniesione w związku z połączeniem, w tym również koszty organizacji poniesione przy założeniu nowej spółki lub koszty podwyższenia kapitału spółki, na którą przechodzi majątek łączących się spółek, zalicza się do kosztów finansowych.

6. Sprawozdanie finansowe spółki, na którą przechodzi majątek połączonych spółek lub nowo powstałej spółki, sporządzone na koniec okresu sprawozdawczego, w ciągu którego nastąpiło połączenie, zawiera dane porównawcze za poprzedni rok obrotowy, określone w taki sposób, jakby połączenie miało miejsce na początek poprzedniego roku obrotowego, z tym że poszczególne składniki kapitałów własnych na koniec poprzedniego roku powinny zostać wykazane jako suma poszczególnych składników kapitałów własnych.

Art. 44d. [Odpowiednie stosowanie przepisów] Przepisy art. 44a–44c stosuje się odpowiednio w przypadku nabycia przez jednostkę zorganizowanej części innej jednostki, w tym również w razie podziału spółek.

Rozdział 5

Sprawozdania finansowe jednostki

Art. 45. [Termin sporządzenia sprawozdania i jego treść] 1. Sprawozdanie finansowe sporządza się na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych, o którym mowa w art. 12 ust. 2, oraz na inny dzień bilansowy, stosując odpowiednio, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b, zasady wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego, określone w rozdziale 4.

1a. Sprawozdania finansowe emitentów papierów wartościowych dopuszczonych, emitentów zamierzających ubiegać się lub ubiegających się o ich dopuszczenie do obrotu na jednym z rynków regulowanych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego mogą być sporządzane zgodnie z MSR.

1b. Sprawozdania finansowe jednostek wchodzących w skład grupy kapitałowej, w której jednostka dominująca sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodnie z MSR, mogą być sporządzane zgodnie z MSR.

1c. Decyzję w sprawie sporządzania sprawozdań finansowych zgodnie z MSR, przez jednostki, o których mowa w ust. 1a oraz 1b, podejmuje organ zatwierdzający.

1d. Organ zatwierdzający może podjąć decyzję w sprawie zaprzestania stosowania MSR przy sporządzaniu sprawozdań finansowych przez jednostki w przypadku ustania okoliczności, o których mowa w ust. 1a i 1b.

1e. Sprawozdania finansowe oddziałów przedsiębiorcy zagranicznego mogą być sporządzane zgodnie z MSR, jeżeli przedsiębiorca ten sporządza sprawozdanie finansowe zgodnie z MSR.

2. Sprawozdanie finansowe składa się z:

1) bilansu;

2) rachunku zysków i strat;

3) informacji dodatkowej, obejmującej wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.

3. Sprawozdanie finansowe jednostek określonych w art. 64 ust. 1, podlegające corocznemu badaniu, obejmuje ponadto zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym, a w przypadku funduszy inwestycyjnych – zestawienie zmian w aktywach netto, oraz rachunek przepływów pieniężnych, z zastrzeżeniem ust. 3a.

3a. Sprawozdanie finansowe funduszu inwestycyjnego otwartego oraz sprawozdanie finansowe specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego nie obejmuje rachunku przepływów pieniężnych.

3b. ^[5] **Sprawozdanie finansowe funduszu inwestycyjnego oraz alternatywnej spółki inwestycyjnej obejmuje dodatkowo zestawienie lokat.**

3c. ^[6] **Sprawozdanie finansowe alternatywnej spółki inwestycyjnej obejmuje dodatkowo zestawienie informacji dodatkowych o spółce obejmujące informacje o strukturze aktywów i kosztach działalności, wartości aktywów netto i informacje dotyczące wartości aktywów netto na prawo uczestnictwa i sposobu jej ustalania, informacje o wyemitowanych przez alternatywną spółkę inwestycyjną instrumentach finansowych lub przyznanych uprawnieniach wpływających na ustalenie wartości aktywów netto lub na prawa inwestorów oraz informacje dotyczące uprzywilejowania praw uczestnictwa albo ograniczenia uprawnień z nich wynikających.**

4. Do rocznego sprawozdania finansowego dołącza się sprawozdanie z działalności jednostki, jeżeli obowiązek jego sporządzenia wynika z ustawy lub odrębnych przepisów.

5. Sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z działalności jednostki sporządza się w języku polskim i w walucie polskiej. Dane liczbowe można wykazywać w zaokrągleniu do tysięcy złotych, jeżeli nie zniekształca to obrazu jednostki zawartego w sprawozdaniu finansowym oraz w sprawozdaniu z działalności.

6. Sprawozdania finansowe oraz sprawozdania z działalności emitentów papierów wartościowych dopuszczonych, emitentów zamierzających ubiegać się lub ubiegających się o ich dopuszczenie do obrotu na jednym z rynków regulowanych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego sporządza się na podstawie przepisów ustawy, z uwzględnieniem przepisów o obrocie papierami wartościowymi.

Art. 46. [Bilans] 1. W bilansie wykazuje się stany aktywów i pasywów na dzień kończący bieżący i poprzedni rok obrotowy.

1a. W przypadku sporządzenia bilansu na inny dzień bilansowy niż określony w ust. 1, w bilansie wykazuje się stany aktywów i pasywów na ten dzień oraz na dzień kończący rok obrotowy bezpośrednio poprzedzający ten dzień bilansowy.

2. Wykazana w aktywach bilansu, z zastrzeżeniem ust. 2a, wartość poszczególnych grup składników aktywów wynika z ich wartości księgowej, skorygowanej o:

1) dotychczas dokonane odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe oraz odpisy aktualizujące, w tym również z tytułu trwałej utraty wartości składników aktywów trwałych;

2) odpisy aktualizujące wartość rzeczowych składników aktywów obrotowych;

3) odpisy aktualizujące wartość należności.

2a. Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wykazuje się w bilansie w kwocie netto po kompensacie, jeżeli jednostka ma bezwarunkowe prawo do kompensaty aktywów i zobowiązań danego rodzaju i zamierza je rozliczyć w kwocie netto albo jednocześnie wydać składnik aktywów finansowych i rozliczyć zobowiązanie finansowe.

3. Jeżeli w myśl odrębnych przepisów w ciągu roku dokonywane są odpisy z wyniku finansowego bieżącego roku obrotowego, to należy je wykazać ze znakiem ujemnym w odrębnej pozycji pasywów „Kapitał (fundusz) własny”, w pozycji „Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)”.

4. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych oraz inne fundusze tworzone na podstawie odrębnych przepisów, niezaliczone do kapitałów (funduszy) własnych, wykazuje się w pasywach bilansu w grupie zobowiązań jako fundusze specjalne.

5. Bilans powinien zawierać informacje w zakresie ustalonym:

1) dla jednostek innych niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji – w załączniku nr 1 do ustawy;

2) dla banków – w załączniku nr 2 do ustawy;

3) dla zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji – w załączniku nr 3 do ustawy;

4) dla jednostek mikro sporządzających uproszczony bilans – w załączniku nr 4 do ustawy;

5) dla jednostek małych sporządzających uproszczony bilans – w załączniku nr 5 do ustawy.

Art. 47. [Rachunek zysków i strat] 1. W rachunku zysków i strat wykazuje się oddzielnie przychody, koszty, zyski i straty oraz obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego za bieżący i poprzedni rok obrotowy.

2. W przypadku sporządzania rachunku zysków i strat za inny okres sprawozdawczy niż określony w ust. 1, w rachunku zysków i strat wykazuje się oddzielnie przychody, koszty, zyski i straty oraz obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego za bieżący okres sprawozdawczy oraz analogiczny okres sprawozdawczy poprzedniego roku obrotowego.

3. W przypadku gdy jednostka przewiduje zaprzestanie określonego zakresu działalności mającego wpływ na przychody i koszty przyszłych okresów sprawozdawczych, przy zachowaniu zasady kontynuacji – odpowiednie przychody i koszty z tym związane należy wykazać odrębnie od przychodów i kosztów działalności kontynuowanej.

3a. Ustalona w rachunku zysków i strat różnica pomiędzy przychodami a kosztami jednostki mikro, o której mowa w art. 3 ust. 1a pkt 2, zwiększa – po zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego – odpowiednio przychody lub koszty w następnym roku obrotowym; różnica dodatnia może być zaliczona na zwiększenie kapitału (funduszu) podstawowego.

4. Rachunek zysków i strat powinien zawierać informacje w zakresie ustalonym:

1) dla jednostek innych niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji – w załączniku nr 1 do ustawy, w wariantcie kalkulacyjnym albo porównawczym, zależnie od wyboru dokonanego przez kierownika jednostki;

2) dla banków – w załączniku nr 2 do ustawy;

3) dla zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji – w załączniku nr 3 do ustawy;

- 4) dla jednostek mikro sporządzających uproszczony rachunek zysków i strat – w załączniku nr 4 do ustawy;
- 5) dla jednostek małych sporządzających uproszczony rachunek zysków i strat – w załączniku nr 5 do ustawy, w wariantcie kalkulacyjnym albo porównawczym, zależnie od wyboru dokonanego przez kierownika jednostki.

Art. 48. [Informacja dodatkowa] 1. Informacja dodatkowa powinna zawierać istotne dane i objaśnienia niezbędne do tego, aby sprawozdanie finansowe odpowiadało warunkom określonym w art. 4 ust. 1, a w szczególności obejmować:

1) wprowadzenie do sprawozdania finansowego, zawierające opis przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny i sporządzenia sprawozdania finansowego w zakresie, w jakim ustawa pozostawia jednostce prawo wyboru, oraz przedstawienie przyczyn i skutków ich ewentualnych zmian w stosunku do roku poprzedzającego;

2) dodatkowe informacje i objaśnienia:

a) do pozycji bilansu, rachunku zysków i strat, zestawienia zmian w kapitale (funduszu) własnym oraz rachunku przepływów pieniężnych za okresy sprawozdawcze objęte sprawozdaniem finansowym,

b) proponowany podział zysku lub pokrycia straty,

c) podstawowe informacje dotyczące pracowników i organów jednostki,

d) inne istotne informacje dla zrozumienia sprawozdania finansowego.

2. Zakres informacji dodatkowej, sporządzanej przez jednostki inne niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji, określa załącznik nr 1 do ustawy.

3. Jednostka mikro może nie sporządzać informacji dodatkowej, o której mowa w ust. 1, pod warunkiem że przedstawi informacje uzupełniające do bilansu określone w załączniku nr 4 do ustawy.

4. Zakres informacji dodatkowej dla jednostek małych sporządzających uproszczoną informację dodatkową określa załącznik nr 5 do ustawy. Jednostka mała, która nie sporządza uproszczonej informacji dodatkowej, sporządza informację dodatkową w zakresie nie mniejszym niż określony w załączniku nr 5 do ustawy.

Art. 48a. [Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym] 1. Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym obejmuje informacje o zmianach poszczególnych składników kapitału (funduszu) własnego za bieżący i poprzedni rok obrotowy określone:

1) dla jednostek innych niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji – w załączniku nr 1 do ustawy;

2) dla banków – w załączniku nr 2 do ustawy;

3) dla zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji – w załączniku nr 3 do ustawy.

2. W przypadku sporządzania zestawienia zmian w kapitale (funduszu) własnym za inny okres sprawozdawczy niż określony w ust. 1, w zestawieniu zmian w kapitale (funduszu) własnym wykazuje się zmiany poszczególnych pozycji kapitału (funduszu) własnego za bieżący okres sprawozdawczy i poprzedni rok obrotowy.

3. Jednostka mikro może nie sporządzać zestawienia zmian w kapitale (funduszu) własnym, o którym mowa w ust. 1.

4. Jednostka mała może nie sporządzać zestawienia zmian w kapitale (funduszu) własnym, o którym mowa w ust. 1.

Art. 48b. [Rachunek przepływów pieniężnych] 1. Rachunek przepływów pieniężnych sporządzony metodą bezpośrednią albo pośrednią, zależnie od wyboru dokonanego przez kierownika jednostki, wykazuje dane za bieżący i poprzedni rok obrotowy, obejmując informacje w zakresie ustalonym:

- 1) dla jednostek innych niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji – w załączniku nr 1 do ustawy;
- 2) dla banków – w załączniku nr 2 do ustawy;
- 3) dla zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji – w załączniku nr 3 do ustawy.

2. W przypadku sporządzania rachunku przepływów pieniężnych za inny okres sprawozdawczy niż określony w ust. 1, rachunek przepływów pieniężnych sporządza się za bieżący okres sprawozdawczy i analogiczny okres sprawozdawczy poprzedniego roku obrotowego.

3. W rachunku przepływów pieniężnych należy uwzględnić wszystkie wpływy i wydatki z działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej jednostki, z wyjątkiem wpływów i wydatków będących rezultatem zakupu lub sprzedaży środków pieniężnych, przy czym dla właściwego określenia wartości przepływów pieniężnych:

- 1) przez działalność operacyjną rozumie się podstawowy rodzaj działalności jednostki oraz inne rodzaje działalności, niezaliczone do działalności inwestycyjnej (lokacyjnej) lub finansowej;
- 2) przez działalność inwestycyjną (lokacyjną) rozumie się nabywanie lub zbywanie składników aktywów trwałych i krótkoterminowych aktywów finansowych oraz wszystkie z nimi związane pieniężne koszty i korzyści;
- 3) przez działalność finansową rozumie się pozyskiwanie lub utratę źródeł finansowania [zmiany w rozmiarach i relacjach kapitału (funduszu) własnego i obcego w jednostce] oraz wszystkie z nimi związane pieniężne koszty i korzyści.

4. Jednostka mikro może nie sporządzać rachunku przepływów pieniężnych, o którym mowa w ust. 1.

5. Jednostka mała może nie sporządzać rachunku przepływów pieniężnych, o którym mowa w ust. 1.

Art. 49. [Sprawozdanie z działalności jednostki] 1. ^[7] **W przypadku spółek kapitałowych, spółek komandytowo-akcyjnych, towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej, spółdzielni, przedsiębiorstw państwowych, a także tych spółek jawnych i komandytowych, których wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej, oraz w przypadku specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych, funduszy inwestycyjnych zamkniętych oraz alternatywnych spółek inwestycyjnych, kierownik jednostki sporządza, wraz z rocznym sprawozdaniem finansowym, sprawozdanie z działalności jednostki.**

2. Sprawozdanie z działalności jednostki powinno obejmować istotne informacje o stanie majątkowym i sytuacji finansowej, w tym ocenę uzyskiwanych efektów oraz wskazanie czynników ryzyka i opis zagrożeń, a w szczególności informacje o:

- 1) zdarzeniach istotnie wpływających na działalność jednostki, jakie nastąpiły w roku obrotowym, a także po jego zakończeniu, do dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego;
- 2) przewidywanym rozwoju jednostki;
- 3) ważniejszych osiągnięciach w dziedzinie badań i rozwoju;
- 4) aktualnej i przewidywanej sytuacji finansowej;

5) udziałach własnych, w tym:

- a) przyczynie nabycia udziałów własnych dokonanego w roku obrotowym,
  - b) liczbie i wartości nominalnej nabytych oraz zbytych w roku obrotowym udziałów, a w przypadku braku wartości nominalnej – ich wartości księgowej, jak też części kapitału podstawowego, którą te udziały reprezentują,
  - c) w przypadku nabycia lub zbycia odpłatnego – równowartości tych udziałów,
  - d) liczbie i wartości nominalnej wszystkich udziałów nabytych i zatrzymanych, a w razie braku wartości nominalnej – wartości księgowej, jak również części kapitału podstawowego, którą te udziały reprezentują;
- 6) posiadanych przez jednostkę oddziałach (zakładach);

7) instrumentach finansowych w zakresie:

- a) ryzyka: zmiany cen, kredytowego, istotnych zakłóceń przepływów środków pieniężnych oraz utraty płynności finansowej, na jakie narażona jest jednostka,
- b) przyjętych przez jednostkę celach i metodach zarządzania ryzykiem finansowym, łącznie z metodami zabezpieczenia istotnych rodzajów planowanych transakcji, dla których stosowana jest rachunkowość zabezpieczeń;

8) (uchylony).

2a. Sprawozdanie z działalności emitenta, którego papiery wartościowe zostały dopuszczone do obrotu na jednym z rynków regulowanych Europejskiego Obszaru Gospodarczego, powinno zawierać również – jako wyodrębnioną część – oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego, którego zakres określają przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych ([Dz. U. z 2013 r. poz. 1382](#) oraz z 2015 r. poz. 978 i 1260) lub regulaminy wydane na podstawie art. 61 tej ustawy.

2b. ^[8] **Sprawozdanie z działalności specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych, funduszy inwestycyjnych zamkniętych oraz alternatywnych spółek inwestycyjnych powinno obejmować, z uwzględnieniem art. 105 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 231/2013 z dnia 19 grudnia 2012 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE w odniesieniu do zwolnień, ogólnych warunków dotyczących prowadzenia działalności, depozytariuszy, dźwigni finansowej, przejrzystości i nadzoru ([Dz. Urz. UE L 83 z 22.03.2013, str. 1](#)), istotne informacje o stanie majątkowym i sytuacji finansowej tych jednostek, w tym ocenę uzyskiwanych efektów oraz wskazanie czynników ryzyka i opis zagrożeń.**

3. Sprawozdanie z działalności jednostki powinno również obejmować – o ile jest to istotne dla oceny sytuacji jednostki – wskaźniki finansowe i niefinansowe, łącznie z informacjami dotyczącymi zagadnień środowiska naturalnego i zatrudnienia, a także dodatkowe wyjaśnienia do kwot wykazanych w sprawozdaniu finansowym.

4. Jednostka mikro, o której mowa w art. 3 ust. 1a pkt 1 i ust. 1b, która ma obowiązek sporządzania sprawozdania z działalności jednostki zgodnie z ust. 1, może nie sporządzać tego sprawozdania, pod warunkiem że w informacji dodatkowej, a w przypadku, o którym mowa w art. 48 ust. 3, jako informacje uzupełniające do bilansu, przedstawi informacje dotyczące nabycia udziałów (akcji) własnych określone w załączniku nr 4 do ustawy.

5. Jednostka mała, która ma obowiązek sporządzania sprawozdania z działalności zgodnie z ust. 1, może nie sporządzać tego sprawozdania, pod warunkiem że w informacji dodatkowej przedstawi informacje dotyczące nabycia udziałów własnych, o których mowa w ust. 2 pkt 5.

6. Jednostka mała może nie wykazywać w sprawozdaniu z działalności wskaźników niefinansowych oraz informacji dotyczących zagadnień środowiska naturalnego i zatrudnienia, o których mowa w ust. 3.

Art. 49a. [Sprawozdanie finansowe sporządzone przez jednostkę mikro] Przyjmuje się, że sprawozdanie finansowe sporządzone przez jednostkę mikro z zastosowaniem art. 46 ust. 5 pkt 4, art. 47 ust. 4 pkt 4, art. 48 ust. 3, art. 48a ust. 3, art. 48b ust. 4 lub art. 49 ust. 4 przedstawia rzetelnie i jasno sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy tej jednostki.

Art. 50. [Szczegółowość informacji w sprawozdaniu finansowym] 1. Informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym mogą być wykazywane ze szczegółowością większą niż określona w załącznikach do ustawy, jeżeli wynika to z potrzeb lub specyfiki jednostki.

2. (uchylony).

3. W przypadku gdy informacje dotyczące poszczególnych pozycji sprawozdania finansowego nie wystąpiły w jednostce zarówno w roku obrotowym, jak i za rok poprzedzający rok obrotowy, to przy sporządzaniu sprawozdania finansowego pozycje te pomija się.

4. (uchylony).

Art. 51. [Łączne sprawozdanie finansowe] 1. Jednostka, w skład której wchodzi jednostki organizacyjne sporządzające samodzielne sprawozdania finansowe, sporządza łączne sprawozdanie finansowe, będące sumą sprawozdania finansowego jednostki i wszystkich jej oddziałów (zakładów), wyłączając odpowiednio:

1) aktywa i fundusze wydzielone;

2) wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze;

3) przychody i koszty z tytułu operacji dokonywanych między jednostką a jej oddziałami (zakładami) lub między jej oddziałami (zakładami);

4) wynik finansowy operacji gospodarczych dokonywanych wewnątrz jednostki, zawarty w aktywach jednostki lub jej oddziałów (zakładów).

Można nie dokonywać wyłączeń, o których mowa w pkt 2–4, jeżeli nie wpływa to ujemnie na spełnienie obowiązków określonych w art. 4 ust. 1.

2. Do sprawozdania finansowego jednostki, w której skład wchodzi oddziały (zakłady) znajdujące się poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i tam sporządzające sprawozdania finansowe, włącza się odpowiednie dane wynikające z bilansów tych oddziałów (zakładów), wyrażone w walutach obcych, przeliczone na walutę polską po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski, natomiast z rachunku zysków i strat – po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów na dzień kończący każdy miesiąc roku obrotowego, a w uzasadnionych przypadkach – po kursie będącym średnią arytmetyczną średnich kursów na dzień kończący poprzedni rok obrotowy i dzień kończący bieżący rok obrotowy, ogłoszonych dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe na skutek tych przeliczeń różnice wykazuje się w łącznym sprawozdaniu finansowym jednostki, w pozycji „Różnice kursowe z przeliczenia”, jako składnik kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny.

Art. 52. [Termin sporządzenia sprawozdania] 1. Kierownik jednostki zapewnia sporządzenie rocznego sprawozdania finansowego nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia bilansowego i przedstawia je właściwym organom, zgodnie z obowiązującymi jednostką przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy.

2. Sprawozdanie finansowe podpisuje – podając zarazem datę podpisu – osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych, i kierownik jednostki, a jeżeli jednostką kieruje organ wieloosobowy – wszyscy członkowie tego organu. Odmowa podpisu wymaga pisemnego uzasadnienia dołączonego do sprawozdania finansowego.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio również do:

- 1) sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień określony w art. 12 ust. 2 lub na inny dzień bilansowy;
- 2) sprawozdania z działalności jednostki określonego w art. 49, z tym że nie podpisuje go osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych.

Art. 53. [Zatwierdzanie sprawozdań] 1. Roczne sprawozdanie finansowe jednostki, z zastrzeżeniem ust. 2b, podlega zatwierdzeniu przez organ zatwierdzający, nie później niż 6 miesięcy od dnia bilansowego. Przed zatwierdzeniem roczne sprawozdanie finansowe jednostek, o których mowa w art. 64, podlega badaniu zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale 7.

2. (uchylony).

2a. Przepis ust. 1 nie dotyczy jednostek, w stosunku do których ogłoszona została upadłość.

2b. Roczne sprawozdanie finansowe oddziału przedsiębiorcy zagranicznego uważa się za zatwierdzone, jeżeli zostało zatwierdzone sprawozdanie finansowe przedsiębiorcy zagranicznego, obejmujące dane sprawozdania finansowego tego oddziału.

3. Podział lub pokrycie wyniku finansowego netto jednostek zobowiązanych, zgodnie z art. 64 ust. 1, do poddania badaniu rocznego sprawozdania finansowego może nastąpić po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego przez organ zatwierdzający, poprzedzonego wyrażeniem przez biegłego rewidenta opinii o tym sprawozdaniu bez zastrzeżeń lub z zastrzeżeniami. Podział lub pokrycie wyniku finansowego netto, dokonany bez spełnienia tego warunku, jest nieważny z mocy prawa.

4. Podział lub pokrycie wyniku finansowego netto jednostek niezobowiązanych do poddania badaniu rocznego sprawozdania finansowego może nastąpić po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego przez organ zatwierdzający.

5. Odpisy z wyniku finansowego bieżącego roku obrotowego, w tym także wpłaty z zysku, dokonywane na podstawie odrębnych przepisów uznaje się za podział wyniku finansowego netto jednostek w ciągu roku obrotowego.

Art. 54. [Zmiana sprawozdania] 1. Jeżeli po sporządzeniu rocznego sprawozdania finansowego, a przed jego zatwierdzeniem, jednostka otrzymała informacje o zdarzeniach, które mają istotny wpływ na to sprawozdanie finansowe, lub powodujących, że założenie kontynuowania działalności przez jednostkę nie jest uzasadnione, powinna ona odpowiednio zmienić to sprawozdanie, dokonując jednocześnie odpowiednich zapisów w księgach rachunkowych roku obrotowego, którego sprawozdanie finansowe dotyczy, oraz powiadomić biegłego rewidenta, który sprawozdanie to bada lub zbadał. Jeżeli zdarzenia, które nastąpiły po dniu bilansowym, nie powodują zmiany stanu istniejącego na dzień bilansowy, to odpowiednie wyjaśnienia zamieszcza się w informacji dodatkowej.

2. Jeżeli jednostka otrzymała informacje o zdarzeniach, o których mowa w ust. 1, po zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego, to ich skutki ujmuje w księgach rachunkowych roku obrotowego, w którym informacje te otrzymała.

3. Jeżeli w danym roku obrotowym lub przed zatwierdzeniem sprawozdania finansowego za ten rok obrotowy jednostka stwierdziła popełnienie w poprzednich latach obrotowych błędu, w następstwie którego nie można uznać sprawozdania finansowego za rok lub lata poprzednie za spełniające wymagania określone w art. 4 ust. 1, to kwotę

korekty spowodowanej usunięciem tego błędu odnosi się na kapitał (fundusz) własny i wykazuje jako „zysk (strata) z lat ubiegłych”.

Rozdział 6

Skonsolidowane sprawozdania finansowe grupy kapitałowej

Art. 55. [Skonsolidowane sprawozdanie finansowe] 1. Jednostka dominująca, mająca siedzibę lub miejsce sprawowania zarządu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, sporządza roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej, obejmujące dane jednostki dominującej i jednostek od niej zależnych wszystkich szczebli, bez względu na ich siedzibę, zestawione w taki sposób, jakby grupa kapitałowa stanowiła jedną jednostkę; sprawozdaniem tym obejmuje się również dane pozostałych jednostek podporządkowanych, zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym rozdziale.

2. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe składa się z:

- 1) skonsolidowanego bilansu;
- 2) skonsolidowanego rachunku zysków i strat;
- 3) skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych;
- 4) skonsolidowanego zestawienia zmian w kapitale (funduszu) własnym;
- 5) informacji dodatkowej, obejmującej wprowadzenie do skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.

2a. Do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego dołącza się sprawozdanie z działalności grupy kapitałowej, sporządzone odpowiednio według wymogów, o których mowa w art. 49 ust. 2–3, z tym że w przypadku informacji określonych w art. 49 ust. 2 pkt 5 należy podać informacje o udziałach własnych posiadanych przez jednostkę dominującą, jednostki wchodzące w skład grupy kapitałowej oraz osoby działające w ich imieniu. Sprawozdanie z działalności grupy kapitałowej można sporządzić łącznie ze sprawozdaniem z działalności jednostki dominującej jako jedno sprawozdanie.

3. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządza się również na inny dzień bilansowy, jeżeli obowiązek taki wynika z odrębnych przepisów.

4. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, to do sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego stosuje się odpowiednio przepisy rozdziałów 4, 4a i 5.

5. Skonsolidowane sprawozdania finansowe emitentów papierów wartościowych, o których mowa w art. 4 rozporządzenia (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości (Dz. Urz. WE L 243 z 11.09.2002, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 29, str. 609, z późn. zm.), oraz banków sporządza się zgodnie z MSR.

6. Skonsolidowane sprawozdania finansowe emitentów papierów wartościowych zamierzających ubiegać się lub ubiegających się o ich dopuszczenie do obrotu na jednym z rynków regulowanych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego mogą być sporządzane zgodnie z MSR.

7. Skonsolidowane sprawozdania finansowe jednostek dominujących niższego szczebla, wchodzących w skład grupy kapitałowej, w której jednostka dominująca wyższego szczebla sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodnie z MSR, mogą być sporządzane zgodnie z MSR.

8. Decyzję w sprawie sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych zgodnie z MSR, przez jednostki, o których mowa w ust. 6 i 7, podejmuje organ zatwierdzający jednostki dominującej.

9. Organ zatwierdzający jednostki dominującej może podjąć decyzję w sprawie zaprzestania stosowania MSR przy sporządzaniu skonsolidowanych sprawozdań finansowych przez jednostki w przypadku ustania okoliczności, o których mowa w ust. 6 i 7.

10. Przepisy ust. 9 stosuje się odpowiednio do jednostek niebędących bankami, o których mowa w ust. 5.

Art. 56. [Zwolnienie od obowiązku sporządzenia sprawozdania] 1. Jednostka dominująca może nie sporządzać skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jeżeli na dzień bilansowy roku obrotowego oraz na dzień bilansowy roku poprzedzającego rok obrotowy łączne dane jednostki dominującej oraz wszystkich jednostek zależnych każdego szczebla:

1) przed dokonaniem wyłączeń konsolidacyjnych, o których mowa w art. 60 ust. 2 i 6, nie przekroczyły co najmniej dwóch z następujących trzech wielkości:

a) 38 400 000 zł – w przypadku sumy aktywów bilansu na koniec roku obrotowego,

b) 76 800 000 zł – w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy,

c) 250 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty;

2) po dokonaniu wyłączeń konsolidacyjnych, o których mowa w art. 60 ust. 2 i 6, nie przekroczyły co najmniej dwóch z następujących trzech wielkości:

a) 32 000 000 zł – w przypadku sumy aktywów bilansu na koniec roku obrotowego,

b) 64 000 000 zł – w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy,

c) 250 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty.

1a. Jednostka dominująca, która jest zwolniona ze sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego na podstawie ust. 1 pkt 1 lub 2, traci to prawo, jeżeli na dzień bilansowy roku obrotowego oraz na dzień bilansowy roku poprzedzającego rok obrotowy przekroczyła dwie z określonych w ust. 1 pkt 1 lub 2 wielkości, ze skutkiem dla bieżącego roku obrotowego.

2. Jednostka dominująca, zależna od innej jednostki, mającej siedzibę lub miejsce sprawowania zarządu na terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego, może nie sporządzać skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jeżeli:

1) jednostka dominująca wyższego szczebla posiada 100% udziałów tej jednostki, przy czym nie są brane pod uwagę udziały w tej jednostce posiadane przez członków jej organów administrujących, zarządzających lub nadzorujących z mocy prawa lub z tytułu zobowiązania określonego w jej statucie lub umowie, lub

2) jednostka dominująca wyższego szczebla posiada co najmniej 90% udziałów tej jednostki, a pozostali udziałowcy tej jednostki zatwierdzili decyzję o niesporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

2a. Przepis ust. 2 stosuje się, jeżeli spełnione zostały łącznie następujące warunki:

1) jednostka dominująca wyższego szczebla obejmie konsolidacją zarówno zależną od niej jednostkę dominującą niesporządzającą skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jak i wszystkie jej jednostki zależne, które podlegałyby konsolidacji przez jednostkę dominującą z uwzględnieniem przepisów art. 57 i art. 58;

2) kierownik jednostki dominującej niesporządzającej skonsolidowanego sprawozdania finansowego wypełni obowiązek określony w art. 69 ust. 4;

3) jednostka dominująca niesporządzająca skonsolidowanego sprawozdania finansowego ujawni w informacji dodatkowej informacje wymienione w załączniku nr 1 do ustawy w części „Dodatkowe informacje i objaśnienia” w ust. 6 pkt 4.

2b. W przypadku, o którym mowa w ust. 2a pkt 1, skonsolidowane sprawozdanie finansowe jednostki dominującej wyższego szczebla sporządzone jest zgodnie z przepisami prawa państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego, któremu podlega, lub MSR.

3. Jednostka dominująca może nie sporządzać skonsolidowanego sprawozdania finansowego także wtedy, gdy wszystkie jednostki od niej zależne wyłącza się z obowiązku objęcia ich konsolidacją na podstawie art. 57 lub art. 58.

4. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli jednostka dominująca lub jej jednostka zależna jest jednostką, o której mowa w art. 3 ust. 1e pkt 1–6.

5. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli jednostka dominująca jest emitentem papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na jednym z rynków regulowanych Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Art. 57. [Wyłączenie konsolidacji] Konsolidacją można nie obejmować jednostki zależnej, jeżeli:

1) udziały tej jednostki zostały nabyte, zakupione lub pozyskane w innej formie, z wyłącznym ich przeznaczeniem do późniejszej odprzedaży, w terminie jednego roku od dnia ich nabycia, zakupu lub pozyskania w innej formie;

2) występują poważne długoterminowe ograniczenia w sprawowaniu kontroli nad jednostką, które wyłączają swobodne dysponowanie jej aktywami netto, w tym wypracowanym przez tę jednostkę zyskiem netto, lub które wyłączają sprawowanie kontroli nad organami kierującymi tą jednostką;

3) bez ponoszenia niewspółmiernie wysokich kosztów lub bez zbędnej zwłoki nie można uzyskać informacji niezbędnych do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, przy czym może mieć to zastosowanie w wyjątkowych przypadkach, które zostaną odpowiednio udokumentowane.

Art. 58. [Zwolnienie z obowiązku konsolidacji] 1. Konsolidacją można nie obejmować jednostki zależnej, jeżeli dane finansowe tej jednostki są nieistotne dla realizacji obowiązku określonego w art. 4 ust. 1.

2. Jeżeli dwie lub więcej jednostek zależnych spełnia kryterium, o którym mowa w ust. 1, ale ich łączne dane są istotne z punktu widzenia realizacji obowiązku, o którym mowa w art. 4 ust. 1, to jednostki te należy objąć konsolidacją.

Art. 59. [Metody konsolidacji] 1. Dane jednostki zależnej konsoliduje się metodą konsolidacji pełnej, o której mowa w art. 60.

2. Dane jednostek współzależnych wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przy zastosowaniu metody proporcjonalnej, o której mowa w art. 61, lub metody praw własności, o której mowa w art. 63.

2a. Jeżeli wspólnik jednostki współzależnej będący jednostką dominującą sporządzającą skonsolidowane sprawozdanie finansowe wykazuje jednostki współzależne przy zastosowaniu metody proporcjonalnej, to przepisy art. 56 ust. 3, art. 57 i art. 58 stosuje się odpowiednio.

3. Udziały w jednostce stowarzyszonej wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą praw własności.

4. Jeżeli jednostki grupy kapitałowej, objęte konsolidacją, posiadają udziały w jednostkach współzależnych, to dane tych jednostek obejmuje się skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym przy zastosowaniu metody proporcjonalnej lub metody praw własności.

5. Jeżeli jednostki grupy kapitałowej, objęte konsolidacją, posiadają udziały w jednostkach stowarzyszonych, to dane tych jednostek wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą praw własności. W przypadku gdy te jednostki stowarzyszone sporządzają skonsolidowane sprawozdania finansowe, to metodę praw własności stosuje się do aktywów netto wykazanych w ich skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych.

6. Jeżeli zostały spełnione warunki, o których mowa w art. 57 pkt 2, a jednostka zależna była wcześniej objęta konsolidacją lub jednostka dominująca wstąpiła w prawa znaczącego inwestora lub współnika jednostki współzależnej, to dane tych jednostek wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym odpowiednio metodą proporcjonalną lub metodą praw własności.

Art. 60. [Metoda konsolidacji pełnej] 1. Metoda konsolidacji pełnej polega na sumowaniu, w pełnej wartości, poszczególnych pozycji odpowiednich sprawozdań finansowych jednostki dominującej i jednostek zależnych, dokonaniu wyłączeń, o których mowa w ust. 2 i 6, oraz innych korekt, o których mowa w ust. 8–9.

2. Wyłączeniu podlega wyrażona w cenie nabycia wartość udziałów posiadanych przez jednostkę dominującą i inne jednostki objęte konsolidacją w jednostkach zależnych z tą częścią, wycenionych według wartości godziwej aktywów netto jednostek zależnych, która odpowiada udziałowi jednostki dominującej i innych jednostek grupy kapitałowej objętych konsolidacją w jednostkach zależnych, na dzień rozpoczęcia sprawowania nad nimi kontroli. Jeżeli wartość posiadanych udziałów i odpowiadająca im część aktywów netto jednostek zależnych, wycenionych według ich wartości godziwych, różnią się, to, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4:

1) nadwyżkę wartości udziałów nad odpowiadającą im częścią aktywów netto wycenionych według ich wartości godziwych – wartość firmy, wykazuje się w aktywach skonsolidowanego bilansu w odrębnej pozycji aktywów trwałych jako „Wartość firmy jednostek podporządkowanych”;

2) nadwyżkę odpowiedniej części aktywów netto wycenionych według ich wartości godziwych nad wartością udziałów – ujemną wartość firmy, wykazuje się w pasywach skonsolidowanego bilansu w odrębnej pozycji jako „Ujemna wartość firmy jednostek podporządkowanych”.

3. Jeżeli sprawowanie kontroli nad jednostką zależną powstaje lub zostaje wzmocnione w wyniku kilku znaczących transakcji lub transakcje te następują w znacznych odstępach czasu, to różnice, o których mowa w ust. 2, ustala się na każdy dzień nabycia poszczególnych części udziałów, przy czym po raz pierwszy ustala się je nie później niż na dzień powstania stosunku podporządkowania jednostki.

4. W przypadku zmian procentowego udziału jednostki dominującej lub grupy kapitałowej w aktywach netto jednostki zależnej w wyniku wydania (emisji) udziałów, powstałą z tego tytułu różnicę, o której mowa w ust. 2, zalicza się w całości do przychodów lub kosztów finansowych.

5. Dla ustalania podstaw wyceny aktywów netto w wartościach godziwych oraz rozliczania wartości firmy lub ujemnej wartości firmy stosuje się odpowiednio zasady określone w art. 28 ust. 5 i w art. 44b ust. 4, 11 i 12.

6. Wyłączeniu podlegają również w całości:

1) wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją;

2) przychody i koszty operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją;

3) zyski lub straty powstałe w wyniku operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją, zawarte w wartości aktywów podlegających konsolidacji;

4) dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki zależne jednostce dominującej i innym jednostkom, objętym konsolidacją.

7. Można nie dokonywać wyłączeń, o których mowa w ust. 6, jeżeli nie są one istotne dla realizacji obowiązku określonego w art. 4 ust. 1.

8. Jeżeli w ciągu roku obrotowego zbyto udziały w jednostce zależnej, to w skonsolidowanym rachunku zysków i strat wykazuje się:

1) wyniki działalności osiągnięte przez tę jednostkę zależną do dnia zbycia udziałów przez jednostkę dominującą lub inną jednostkę objętą konsolidacją;

2) wynik ze zbycia udziałów jednostki zależnej, ustalony jako różnica między przychodem ze zbycia udziałów a odpowiadającą im częścią aktywów netto jednostki zależnej, skorygowana o nieodpisaną część wartości firmy lub ujemnej wartości firmy, dotyczącą zbytych udziałów.

9. Udziały w kapitale własnym jednostek zależnych, należące do osób lub jednostek innych niż objęte konsolidacją, wykazuje się w odrębnej pozycji pasywów skonsolidowanego bilansu, po kapitałach własnych jako „Kapitały mniejszości”. Wartość początkową tych kapitałów ustala się w wysokości odpowiadającej im wartości godziwej aktywów netto, ustalonej na dzień rozpoczęcia sprawowania kontroli. Wartość tę zwiększa się lub zmniejsza odpowiednio o zmiany w aktywach netto jednostek zależnych. Przypadające na inne osoby lub jednostki nieobjęte konsolidacją zyski lub straty wykazuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat po pozycji „Wynik finansowy netto” jako „Zyski (straty) mniejszości”, z uwzględnieniem korekty wyniku z tytułu określonego w ust. 6 pkt 4. Jeżeli straty jednostek zależnych przypadające na kapitały mniejszości przekraczają kwoty gwarantujące ich pokrycie, to ich nadwyżka podlega rozliczeniu z kapitałem własnym grupy kapitałowej.

Art. 61. [Metoda konsolidacji proporcjonalnej] 1. Zastosowanie metody proporcjonalnej w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym polega na sumowaniu poszczególnych pozycji sprawozdań finansowych wspólnika jednostki współzależnej, w pełnej wartości, z częścią wartości poszczególnych pozycji sprawozdań finansowych jednostek współzależnych, proporcjonalną do posiadanych przez jednostki grupy kapitałowej objęte konsolidacją udziałów, dokonaniu wyłączeń, o których mowa w ust. 2 i 6 oraz innych korekt, o których mowa w ust. 8.

2. Wyłączeniu podlega wyrażona w cenie nabycia wartość udziałów posiadanych przez jednostkę dominującą i inne jednostki objęte konsolidacją w jednostkach współzależnych z tą częścią, wycenionych według wartości godziwej aktywów netto jednostek współzależnych, która odpowiada udziałowi jednostki dominującej i innych jednostek grupy kapitałowej, objętych konsolidacją w jednostkach współzależnych na dzień rozpoczęcia wspólkontroli. Jeżeli wartość posiadanych udziałów i odpowiadająca im część wycenionych, według ich wartości godziwych, aktywów netto jednostek współzależnych różnią się, to, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4:

1) wartość firmy wykazuje się w aktywach skonsolidowanego bilansu, w odrębnej pozycji aktywów trwałych, jako „Wartość firmy jednostek podporządkowanych”;

2) ujemną wartość firmy wykazuje się w pasywach skonsolidowanego bilansu, w odrębnej pozycji, jako „Ujemna wartość firmy jednostek podporządkowanych”.

3. Jeżeli sprawowanie współkontroli nad jednostką współzależną powstaje lub zostaje wzmocnione w wyniku kilku znaczących transakcji lub transakcje te następują w znacznych odstępach czasu, to różnice, o których mowa w ust. 2, ustala się na każdy dzień nabycia poszczególnych części udziałów, przy czym po raz pierwszy ustala się je na dzień powstania stosunku podporządkowania.

4. W przypadku zmian procentowego udziału jednostki dominującej lub grupy kapitałowej w aktywach netto jednostki współzależnej, w wyniku wydania (emisji) udziałów, powstałą z tego tytułu różnicę, o której mowa w ust. 2, zalicza się w całości do przychodów lub kosztów finansowych.

5. Dla ustalania podstaw wyceny aktywów netto w wartościach godziwych oraz rozliczania wartości firmy lub ujemnej wartości firmy stosuje się odpowiednio zasady określone w art. 28 ust. 5 i w art. 44b ust. 4, 11 i 12.

6. Wyłączeniu podlegają również odpowiednio w pełnych kwotach lub proporcjonalnie do posiadanych przez wspólnika jednostki współzależnej udziałów:

1) wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym;

2) przychody i koszty operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym;

3) zyski lub straty powstałe w wyniku operacji dokonanych między jednostkami objętymi skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, zawarte w wartości aktywów podlegających konsolidacji;

4) dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki współzależne ich wspólnikom i innym jednostkom objętymi skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym.

7. Można nie dokonywać wyłączeń, o których mowa w ust. 6, jeżeli nie są one istotne dla realizacji obowiązku określonego w art. 4 ust. 1.

8. Jeżeli w ciągu roku obrotowego zbyto udziały w jednostce współzależnej, to w skonsolidowanym rachunku zysków i strat wykazuje się:

1) wynik działalności osiągnięty przez tę jednostkę współzależną do dnia zbycia udziałów przez wspólnika jednostki współzależnej lub inną jednostkę objętą skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, proporcjonalnie do zbytych udziałów;

2) wynik ze zbycia udziałów jednostki współzależnej, ustalony jako różnica między przychodem ze zbycia udziałów a odpowiadającą im częścią aktywów netto jednostki współzależnej, skorygowana o nieodpisaną część wartości firmy lub ujemnej wartości firmy, dotyczącą zbytych udziałów.

9. Nie wykazuje się udziałów w kapitale własnym jednostek współzależnych, w tym zysków (strat) netto, należących do osób lub jednostek innych niż wspólnik jednostki współzależnej i jednostek jego grupy kapitałowej.

Art. 62. (uchylony).

Art. 63. [Ustalenie wartości firmy przy metodzie praw własności] 1. Metoda praw własności polega na wykazaniu w aktywach trwałych bilansu pozycji „Udziały w jednostkach podporządkowanych wyceniane metodą praw własności”, w cenie ich nabycia powiększonej lub pomniejszonej o, przypadające na rzecz jednostki dominującej, wspólnika jednostki współzależnej lub znaczącego inwestora zwiększenia lub zmniejszenia kapitału własnego jednostki podporządkowanej, jakie nastąpiły od dnia objęcia kontroli, uzyskania współkontroli lub znaczącego wpływu do dnia bilansowego, w tym zmniejszenia z tytułu rozliczeń z właścicielami, z tym, że udział w zysku (stracie) netto jednostki podporządkowanej koryguje się o odpis wartości firmy lub ujemnej wartości firmy, z zachowaniem zasad, o których mowa w art. 44b ust. 10, 11 i 12, oraz odpis różnicy w wycenie aktywów netto według ich wartości godziwych i wartości księgowych, przypadających na dany okres sprawozdawczy.

2. Przy stosowaniu metody praw własności w rachunku zysków i strat wykazuje się, w oddzielnej pozycji udział w zysku (stracie) netto jednostki podporządkowanej. Z zysku (straty) netto jednostki podporządkowanej wyłącza się

zawarte w aktywach zyski lub straty z tytułu transakcji dokonanych między jednostkami objętymi sprawozdaniem finansowym a daną jednostką podporządkowaną, proporcjonalnie do posiadanych udziałów.

3. Metody praw własności nie stosuje się w przypadkach określonych w art. 57 oraz można nie stosować w przypadkach określonych w art. 58.

Art. 63a. [Wyłączenie stosowania metody praw własności] W przypadku trwałej utraty wartości udziałów w jednostkach podporządkowanych, ustalona na dzień nabycia udziałów wartość firmy lub ujemna wartość firmy podlega odpisaniu na wynik finansowy odpowiednio w kwocie równej różnicy pomiędzy dotychczasową wartością udziałów a ich wartością ustaloną po uwzględnieniu trwałej utraty wartości.

Art. 63b. [Przyjęcie jednolitej polityki rachunkowości] 1. Jednostki, których dane objęte są skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, a w szczególności jednostki zależne i współzależne, powinny stosować jednakowe metody wyceny aktywów i pasywów oraz sporządzania sprawozdań finansowych, zgodne z przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości jednostki dominującej, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Jeżeli nie jest możliwe z ważnych przyczyn stosowanie jednakowych metod wyceny i sporządzania sprawozdań finansowych lub jeżeli jednostka dominująca sporządza sprawozdania finansowe zgodnie z MSR, a jednostki, których dane objęte są skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, nie sporządzają sprawozdań finansowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych zgodnie z MSR, to należy dokonać odpowiednich przekształceń sprawozdań finansowych tych jednostek, których dane finansowe są istotne dla realizacji obowiązku określonego w art. 4 ust. 1.

3. (uchylony).

Art. 63c. [Przyjęcie jednolitego dnia bilansowego] 1. Sprawozdanie finansowe, o którym mowa w art. 55 ust. 1, sporządza się na ten sam dzień bilansowy i za ten sam rok obrotowy co sprawozdanie finansowe jednostki dominującej. Jeżeli ten sam dzień bilansowy nie może być przyjęty przez poszczególne jednostki grupy kapitałowej to konsolidacją można objąć sprawozdanie finansowe sporządzone za inny okres roczny niż rok obrotowy, pod warunkiem, że dzień bilansowy tych sprawozdań finansowych przypada nie wcześniej niż na 3 miesiące przed dniem bilansowym przyjętym dla grupy kapitałowej. Dotyczy to również sprawozdań finansowych jednostek, dla których stosuje się metodę praw własności.

2. Jednostka dominująca sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe, nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia bilansowego, na który jednostka dominująca sporządza roczne sprawozdanie finansowe.

3. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe podpisuje kierownik jednostki dominującej oraz inne osoby odpowiedzialne za sporządzenie tego sprawozdania. Przepis art. 52 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe podlega zatwierdzeniu przez organ zatwierdzający jednostki dominującej, nie później niż w ciągu 6 miesięcy od dnia bilansowego, na który należy sporządzić roczne sprawozdanie finansowe jednostki dominującej.

Art. 63d. [Sprawozdania finansowe spółek publicznych] Skonsolidowane sprawozdania finansowe oraz sprawozdania z działalności grup kapitałowych, w przypadku gdy jednostkami dominującymi są emitenci papierów wartościowych dopuszczonych, emitenci zamierzający ubiegać się lub ubiegający się o ich dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym jednego z krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego, sporządza się na podstawie przepisów ustawy, z uwzględnieniem przepisów o obrocie papierami wartościowymi.

Art. 63e. [Definicje] Ilekroć w rozdziale jest mowa o:

1) jednostce działającej w przemyśle wydobywczym – rozumie się przez to jednostkę prowadzącą działalność polegającą na eksploracji, poszukiwaniu, odkrywaniu, eksploatacji i wydobywaniu złóż minerałów, ropy, gazu ziemnego lub innych surowców, w ramach rodzajów działalności gospodarczej wymienionych w sekcji B w działach 05–08 Polskiej Klasyfikacji Działalności;

2) jednostce zajmującej się wyrębem lasów pierwotnych – rozumie się przez to jednostkę prowadzącą działalność, o której mowa w sekcji A w dziale 02, w grupie 02.2 Polskiej Klasyfikacji Działalności, na obszarach lasów pierwotnych;

3) lesie pierwotnym – rozumie się przez to las z gatunkami rodzimymi, gdzie nie istnieją wyraźnie widoczne ślady działalności człowieka, a procesy ekologiczne nie zostały w istotny sposób zaburzone;

4) administracji publicznej – rozumie się przez to organy administracji rządowej lub samorządowej oraz jednostki nadzorowane lub kontrolowane przez te organy, a w przypadku pozostałych państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub państw spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego – organy administracji państwowej, regionalnej lub lokalnej państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub państwa spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz jednostki nadzorowane lub kontrolowane przez te organy;

5) projekcie – rozumie się przez to działalność operacyjną prowadzoną na podstawie umowy, w szczególności najmu, dzierżawy, licencji lub koncesji, stanowiącej podstawę zobowiązań płatniczych wobec administracji publicznej poszczególnych państw; jeżeli kilka tego rodzaju umów jest ze sobą znacząco powiązanych, to działalność operacyjną prowadzoną na ich podstawie uznaje się je za jeden projekt;

6) płatności – rozumie się przez to zapłaconą kwotę, w gotówce lub w naturze, z działalności określonej w pkt 1 lub 2, z tytułu:

a) należności z tytułu produkcji,

b) podatków pobieranych od dochodu, produkcji lub zysków spółek, z wyłączeniem podatku od konsumpcji, takiego jak podatek od towarów i usług, podatku dochodowego od osób fizycznych lub podatku od sprzedaży,

c) tantiem,

d) dywidend,

e) opłat koncesyjnych oraz premii za odkrycie i produkcję,

f) opłat licencyjnych, opłat dzierżawnych, opłat za rozpoczęcie działalności oraz innych świadczeń z tytułu przyznania licencji lub koncesji,

g) płatności za ulepszenia w zakresie infrastruktury;

7) płatnościach powiązanych – rozumie się przez to przewidziane umową płatności okresowe lub ratalne;

8) sprawozdaniu z płatności – rozumie się przez to sprawozdanie z płatności na rzecz administracji publicznej.

Art. 63f.[Sprawozdanie jednostki działającej w przemyśle wydobywczym lub zajmującej się wyrębem lasów pierwotnych] 1. Jednostka działająca w przemyśle wydobywczym lub jednostka zajmująca się wyrębem lasów pierwotnych sporządza na dzień bilansowy, wraz z rocznym sprawozdaniem finansowym, sprawozdanie z płatności, jeżeli jest:

1) jednostką, o której mowa w art. 3 ust. 1e pkt 1–6, będącą spółką kapitałową, spółką komandytowo-akcyjną lub taką spółką jawną lub komandytową, której wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną

odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej, lub

2) spółką kapitałową, spółką komandytowo-akcyjną lub taką spółką jawną lub komandytową, której wszystkimi wspólnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej, pod warunkiem że w roku obrotowym, za który sporządza sprawozdanie finansowe, oraz w roku poprzedzającym ten rok przekracza co najmniej dwie z następujących trzech wielkości:

a) 85 000 000 zł – w przypadku sumy aktywów bilansu na koniec roku obrotowego,

b) 170 000 000 zł – w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy,

c) 250 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty

– oraz jeżeli pojedyncza płatność lub suma płatności powiązanych dokonanych przez tę jednostkę stanowiła w roku obrotowym co najmniej równowartość kwoty 424 700 zł.

2. W sprawozdaniu z płatności wykazuje się, w odniesieniu do danego roku obrotowego, następujące informacje:

1) łączną kwotę płatności dokonanych na rzecz administracji publicznej danego państwa, z podziałem na płatności na rzecz odpowiednich szczebli administracji publicznej;

2) łączną kwotę płatności z podziałem na tytuły wskazane w art. 63e pkt 6 dokonanych na rzecz odpowiedniego szczebla administracji publicznej danego państwa;

3) w przypadku gdy płatności zostały przypisane przez jednostkę do określonego projektu – łączną kwotę dokonanych płatności z tytułu poszczególnych projektów wraz z podziałem na tytuły płatności wskazane w art. 63e pkt 6.

3. Przepis ust. 2 pkt 3 nie dotyczy płatności dokonywanych przez jednostkę w związku z wymogami nałożonymi na poziomie tej jednostki. W tym przypadku płatności te mogą być prezentowane na poziomie jednostki, a nie na poziomie projektu.

4. W sprawozdaniu z płatności można nie uwzględniać pojedynczych płatności lub sum płatności powiązanych, niższych od wskazanej w ust. 1 wartości. Płatności lub rodzaje działalności nie mogą być sztucznie dzielone lub agregowane w celu uniknięcia ich wykazywania w sprawozdaniu z płatności.

5. W przypadku dokonywania płatności w naturze, w sprawozdaniu z płatności wykazuje się ich wartość, jeżeli to możliwe – także w jednostkach naturalnych, wraz z podaniem sposobu jej ustalenia.

Art. 63g.[Skonsolidowane sprawozdanie z płatności] 1. Jednostka, o której mowa w art. 63f ust. 1, będąca jednostką dominującą określoną w art. 55 ust. 1 sporządza skonsolidowane sprawozdanie z płatności zgodnie z art. 63f ust. 2–5.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do jednostki dominującej określonej w art. 55 ust. 1, jeżeli spełnia ona przesłanki z art. 63f ust. 1 pkt 1 lub 2 i którakolwiek z jej jednostek zależnych jest jednostką działającą w przemyśle wydobywczym lub jednostką zajmującą się wycięciem lasów pierwotnych, a pojedyncza płatność lub suma płatności powiązanych dokonanych przez jej jednostkę zależną stanowiła w roku obrotowym co najmniej równowartość kwoty 424 700 zł.

3. Skonsolidowane sprawozdanie z płatności obejmuje dane jednostki dominującej i jednostek wszystkich szczebli zależnych od niej. Skonsolidowane sprawozdanie z płatności może nie obejmować danych jednostki, która nie została objęta konsolidacją na podstawie art. 57.

4. Do skonsolidowanego sprawozdania z płatności stosuje się odpowiednio przepisy art. 63c ust. 2 i 3.

Art. 63h.[Zwolnienie z obowiązku sporządzania sprawozdania z płatności] 1. Jednostka, o której mowa w art. 63f ust. 1, będąca jednostką zależną, może nie sporządzać sprawozdania z płatności, jeżeli jej jednostka dominująca mająca siedzibę lub miejsce sprawowania zarządu na terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego sporządza skonsolidowane sprawozdanie z płatności zgodnie z przepisami prawa państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego, któremu podlega, a płatności dokonane przez tę jednostkę zależną na rzecz administracji publicznej są uwzględnione w tym skonsolidowanym sprawozdaniu z płatności.

2. Jednostka dominująca może nie sporządzać sprawozdania z płatności, jeżeli sporządza ona skonsolidowane sprawozdanie z płatności zgodnie z zasadami określonymi w art. 63g, a płatności dokonane przez tę jednostkę dominującą na rzecz administracji publicznej są uwzględnione w tym skonsolidowanym sprawozdaniu z płatności.

3. Jednostka, o której mowa w art. 63g ust. 1, będąca jednostką dominującą niższego szczebla, może nie sporządzać skonsolidowanego sprawozdania z płatności, jeżeli jej jednostka dominująca wyższego szczebla mająca siedzibę lub miejsce sprawowania zarządu na terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego sporządza skonsolidowane sprawozdanie z płatności zgodnie z przepisami prawa państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego, któremu podlega, a płatności dokonane przez tę jednostkę dominującą niższego szczebla na rzecz administracji publicznej są uwzględnione w tym skonsolidowanym sprawozdaniu z płatności.

Art. 63i.[Sprawozdanie z płatności lub skonsolidowane sprawozdanie z płatności uznane za równoważne z przepisami unijnymi] Jednostki określone w art. 63f ust. 1 lub art. 63g ust. 1, które sporządzają i ogłaszają sprawozdanie z płatności lub skonsolidowane sprawozdanie z płatności zgodnie z przepisami prawa państwa spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego uznanych przez Komisję Europejską za równoważne z przepisami unijnymi, mogą nie stosować przepisów ustawy w zakresie sporządzania tych sprawozdań, pod warunkiem złożenia sprawozdania z płatności lub skonsolidowanego sprawozdania z płatności we właściwym rejestrze sądowym.

Art. 63j.[Stosowanie przepisów ustawy] Do sprawozdania z płatności i skonsolidowanego sprawozdania z płatności stosuje się odpowiednio przepisy art. 52 ust. 1 i 2, z tym że nie podpisuje ich osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych.

Rozdział 7

Badanie, składanie do właściwego rejestru sądowego, udostępnianie i ogłaszanie sprawozdań finansowych

Art. 64. [Sprawozdania podlegające badaniu i ogłaszaniu] 1. Badaniu podlegają roczne skonsolidowane sprawozdania finansowe grup kapitałowych oraz roczne sprawozdania finansowe – kontynuujących działalność:

1) banków, zakładów ubezpieczeń oraz zakładów reasekuracji;

1a) spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych;

2) ^[9] **jednostek działających na podstawie przepisów o obrocie papierami wartościowymi oraz przepisów o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi oraz jednostek, o których mowa w art. 2 ust. 2b;**

2a) jednostek działających na podstawie przepisów o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych;

2b) krajowych instytucji płatniczych i instytucji pieniądza elektronicznego;

3) spółek akcyjnych, z wyjątkiem spółek będących na dzień bilansowy w organizacji;

4) pozostałych jednostek, które w poprzedzającym roku obrotowym, za który sporządzono sprawozdania finansowe, spełniły co najmniej dwa z następujących warunków:

a) średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło co najmniej 50 osób,

b) suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego stanowiła równowartość w walucie polskiej co najmniej 2 500 000 euro,

c) przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych za rok obrotowy stanowiły równowartość w walucie polskiej co najmniej 5 000 000 euro.

2. W jednostkach sporządzających łączne sprawozdania finansowe, o których mowa w art. 51 ust. 1, warunki określone w ust. 1 stosuje się do łącznego rocznego sprawozdania finansowego.

3. Badaniu podlegają sprawozdania finansowe spółek przejmujących i spółek nowo zawiązanych, sporządzone za rok obrotowy, w którym nastąpiło połączenie, a także roczne sprawozdania finansowe jednostek sporządzone zgodnie z MSR.

4. Badaniu podlegają również roczne połączone sprawozdania finansowe funduszy inwestycyjnych z wydzielonymi subfunduszami oraz roczne sprawozdania jednostkowe subfunduszy.

5. (uchylony).

6. (uchylony).

Art. 64a. (uchylony).

Art. 64b. (uchylony).

Art. 65. [Opinia i raport biegłego rewidenta] 1. Celem badania sprawozdania finansowego jest wyrażenie przez biegłego rewidenta pisemnej opinii wraz z raportem o tym, czy sprawozdanie finansowe rzetelnie i jasno przedstawia sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy badanej jednostki zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości.

2. Opinia, o której mowa w ust. 1, powinna w szczególności stwierdzać, czy badane sprawozdanie finansowe:

1) zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych;

2) (uchylony);

3) jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi jednostkę przepisami prawa, statutem lub umową;

4) (uchylony).

3. W opinii należy również:

1) poinformować o niedopełnieniu, do dnia wyrażenia opinii, określonych w art. 69 i 70 obowiązków złożenia we właściwym rejestrze sądowym oraz do ogłoszenia sprawozdania finansowego za rok lub lata poprzedzające rok obrotowy;

2) wskazać na stwierdzone podczas badania poważne zagrożenia dla kontynuacji działalności przez jednostkę;

3) wskazać, czy informacje zawarte w sprawozdaniu z działalności uwzględniają postanowienia art. 49 ust. 2 i są zgodne z informacjami zawartymi w rocznym sprawozdaniu finansowym;

4) złożyć oświadczenie, czy w świetle wiedzy o jednostce i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania stwierdzono w sprawozdaniu z działalności istotne zniekształcenia, i wskazać, na czym one polegają;

5) wskazać, czy emitent obowiązany do złożenia oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego zawarł w tym oświadczeniu informacje wymagane zgodnie z zakresem określonym w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych lub w regulaminach wydanych na podstawie art. 61 tej ustawy, a w odniesieniu do określonych informacji wskazanych w tych przepisach lub regulaminach – stwierdzić, czy są one zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz z informacjami zawartymi w rocznym sprawozdaniu finansowym.

4. Opinia powinna w sposób jednoznaczny wskazywać powody wyrażenia zastrzeżeń do sprawozdania finansowego, wyrażenia opinii negatywnej lub odmowy wyrażenia opinii, z uwagi na zaistnienie okoliczności uniemożliwiających jej sformułowanie. Zastrzeżenia należy wyrazić w sposób wskazujący na ich zasięg.

5. Raport, o którym mowa w ust. 1, powinien przedstawiać w szczególności:

1) ogólną charakterystykę jednostki (dane identyfikujące jednostkę);

2) stwierdzenie uzyskania od jednostki żądanych informacji, wyjaśnień i oświadczeń;

3) ocenę prawidłowości stosowanego systemu rachunkowości;

4) charakterystykę pozycji lub grupy pozycji sprawozdania finansowego, jeżeli zdaniem biegłego rewidenta wymagają one omówienia;

5) stwierdzenie stosowania się przez bank do obowiązujących zasad w zakresie ostrożności, określonych w odrębnych przepisach, oraz stwierdzenie prawidłowości ustalenia współczynnika wypłacalności;

5a) stwierdzenie stosowania się przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową do obowiązujących zasad w zakresie ostrożności, określonych w odrębnych przepisach, oraz stwierdzenie prawidłowości ustalenia współczynnika wypłacalności;

6) stwierdzenie utworzenia przez zakład ubezpieczeń rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w wysokości zapewniającej pełne wywiązanie się z bieżących i przyszłych zobowiązań, wynikających z zawartych umów ubezpieczenia i umów reasekuracji, oraz zabezpieczenie tych rezerw lokatami, zgodnie z przepisami o działalności ubezpieczeniowej i działalności reasekuracyjnej, a także prawidłowości wyliczenia marginesu wypłacalności i posiadania finansowego pokrycia tego marginesu;

6a) stwierdzenie utworzenia przez zakład reasekuracji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w wysokości zapewniającej pełne wywiązanie się z bieżących i przyszłych zobowiązań, wynikających z zawartych umów reasekuracji, oraz zabezpieczenie tych rezerw lokatami, zgodnie z przepisami o działalności reasekuracyjnej, a także prawidłowości wyliczenia marginesu wypłacalności i posiadania finansowego pokrycia tego marginesu;

7) przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki, ze wskazaniem na zjawiska, które w porównaniu z poprzednimi okresami sprawozdawczymi w istotny sposób wpływają negatywnie na tę sytuację, a zwłaszcza zagrażają kontynuowaniu działalności przez jednostkę. Jeżeli w toku badania jednostki biegły rewident stwierdzi istotne, mające wpływ na sprawozdanie finansowe, naruszenie prawa, statutu lub umowy spółki, to powinien o tym poinformować w raporcie, a w razie potrzeby również w opinii.

6. Opinia i raport powinny wynikać z zebranej i opracowanej w toku badania dokumentacji rewizyjnej. Powinny one umożliwić biegłemu rewidentowi, niebiorącemu udziału w badaniu, prześledzenie jego przebiegu i znalezienie uzasadnienia dla opinii wyrażonej o badanym sprawozdaniu finansowym.

7. Opinię i raport z badania sprawozdania finansowego podpisuje kluczowy biegły rewident przeprowadzający badanie.

8. Przepisy ust. 1–7 stosuje się odpowiednio do opinii i raportu z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Art. 66. [Bezstronność i niezależność biegłego rewidenta] 1. (uchylony).

2. (uchylony).

3. (uchylony).

4. Wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych do wykonywania badania lub przeglądu sprawozdania finansowego dokonuje organ zatwierdzający sprawozdanie finansowe jednostki, chyba że statut, umowa lub inne wiążące jednostkę przepisy prawa stanowią inaczej. Kierownik jednostki nie może dokonać takiego wyboru.

5. Kierownik jednostki zawiera z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych umowę o badanie lub przegląd sprawozdania finansowego w terminie umożliwiającym jego udział w inwentaryzacji znaczących składników majątkowych. Koszty wykonania czynności rewizji finansowej ponosi jednostka.

6. Badanie lub przegląd sprawozdania finansowego przeprowadzone z naruszeniem przepisów art. 56 ust. 2–4 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. Nr 77, poz. 649, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 oraz z 2012 r. poz. 1166) są nieważne z mocy prawa.

7. Rozwiązanie umowy, o której mowa w ust. 5, jest możliwe jedynie w sytuacji zaistnienia uzasadnionej podstawy. Różnice poglądów w sprawie stosowania zasad rachunkowości lub standardów rewizji finansowej nie stanowią uzasadnionej podstawy rozwiązania umowy. O rozwiązaniu umowy o badanie lub przegląd sprawozdania finansowego kierownik jednostki oraz podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych informują niezwłocznie Komisję Nadzoru Audytowego.

Art. 67. [Uprawnienia biegłego rewidenta] 1. Kierownik badanej jednostki zapewnia udostępnienie biegłemu rewidentowi, przeprowadzającemu badanie sprawozdania finansowego, ksiąg rachunkowych oraz dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów oraz wszelkich innych dokumentów, jak również udziela wyczerpujących informacji, wyjaśnień i oświadczeń – niezbędnych do wydania opinii biegłego rewidenta o badanym sprawozdaniu finansowym jednostki.

2. Biegły rewident jest uprawniony do uzyskania informacji związanych z przebiegiem badania od kontrahentów badanej jednostki, w tym także od banków i jej doradców prawnych – z upoważnienia kierownika badanej jednostki.

3. Jeżeli przedmiotem badania jest sprawozdanie finansowe jednostki dominującej, to uprawnienia biegłego rewidenta, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługują także wobec jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych.

4. Biegli rewidenci, którzy przeprowadzili badanie sprawozdania finansowego:

1) jednostki, jednostek zależnych, współzależnych lub stowarzyszonych – za okresy sprawozdawcze poprzedzające rok obrotowy,

2) jednostek zależnych, współzależnych lub stowarzyszonych – za rok obrotowy

– są obowiązani do udzielenia odpowiednich informacji i wyjaśnień biegłemu rewidentowi, badającemu za rok obrotowy sprawozdanie finansowe jednostki, w tym jednostki dominującej.

Art. 67a. [Odpowiednie stosowanie przepisów] Przepisy art. 65, art. 66 ust. 4, 5 i 7 oraz art. 67 stosuje się odpowiednio do badania sprawozdań finansowych innych niż określone w art. 64.

Art. 68. [Udostępnianie sprawozdań] Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, towarzystwa reasekuracji wzajemnej, spółki akcyjne oraz spółdzielnie są obowiązane do udostępnienia wspólnikom, akcjonariuszom lub członkom rocznego sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności jednostki, a jeżeli sprawozdanie finansowe podlega obowiązkowi badania – także opinii wraz z raportem biegłego rewidenta – najpóźniej na 15 dni przed zgromadzeniem wspólników, walnym zgromadzeniem akcjonariuszy lub walnym zgromadzeniem członków albo przedstawicieli członków spółdzielni. Spółka akcyjna udostępnia ponadto akcjonariuszom sprawozdanie rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej albo organu administrującego.

Art. 69. [Dane przekazywane organom rejestrowym] 1. Kierownik jednostki składa we właściwym rejestrze sądowym roczne sprawozdanie finansowe, opinię biegłego rewidenta, jeżeli podlegało ono badaniu, odpis uchwały bądź postanowienia organu zatwierdzającego o zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty, a w przypadku jednostek, o których mowa w art. 49 ust. 1 – także sprawozdanie z działalności – w ciągu 15 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego.

1a. (uchylony).

1b. Kierownik oddziału przedsiębiorcy zagranicznego składa we właściwym rejestrze sądowym roczne sprawozdanie finansowe oddziału.

1c. Kierownik oddziału, mających siedzibę poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zakładu ubezpieczeń, zakładu reasekuracji, banku zagranicznego, instytucji kredytowej lub instytucji finansowej – w rozumieniu przepisów [Prawa bankowego](#), zwanych dalej „instytucją kredytową lub finansową”, składa we właściwym rejestrze sądowym, sporządzone i zbadane zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi w państwie siedziby instytucji kredytowej lub finansowej oraz przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego, roczne sprawozdanie finansowe tej instytucji wraz ze sprawozdaniem z działalności oraz opinią biegłego rewidenta.

1d. Przepis ust. 1c stosuje się odpowiednio do skonsolidowanego sprawozdania finansowego wraz ze skonsolidowanym sprawozdaniem z działalności oraz opinią biegłego rewidenta.

1e. Złożeniu we właściwym rejestrze sądowym nie podlega, z zastrzeżeniem ust. 1f, roczne sprawozdanie finansowe oddziału instytucji kredytowej lub finansowej.

1f. Kierownik oddziału instytucji kredytowej lub finansowej mającej siedzibę w państwie spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego, oprócz dokumentów wymienionych w ust. 1c, składa również we właściwym rejestrze sądowym podlegające obowiązkowi badania roczne sprawozdanie finansowe oddziału wraz z opinią biegłego rewidenta, jeżeli:

1) roczne sprawozdanie finansowe tej instytucji kredytowej lub finansowej nie jest sporządzone według zasad przyjętych bądź równoważnych z przyjętymi w Europejskim Obszarze Gospodarczym lub

2) w państwie siedziby tej instytucji kredytowej lub finansowej nie jest spełniony warunek wzajemności w odniesieniu do instytucji kredytowych lub finansowych mających siedzibę w państwie z Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

1g. Kierownik jednostki, o której mowa odpowiednio w art. 63f ust. 1 lub art. 63g ust. 1, składa we właściwym rejestrze sądowym odpowiednio sprawozdanie z płatności na rzecz administracji publicznej lub skonsolidowane sprawozdanie z płatności na rzecz administracji publicznej, wraz z rocznym sprawozdaniem finansowym, w terminie określonym w ust. 1.

2. Jeżeli sprawozdanie finansowe nie zostało zatwierdzone w terminie określonym w art. 53 ust. 1, to należy je złożyć w rejestrze sądowym w ciągu 15 dni po tym terminie, a także 15 dni po jego zatwierdzeniu wraz z dokumentami, o których mowa w ust. 1.

3. Przepis ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do jednostki dominującej sporządzającej roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej.

4. Kierownik jednostki dominującej niesporządzającej skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z art. 56 ust. 2, składa we właściwym rejestrze sądowym przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego:

1) skonsolidowane sprawozdanie finansowe jednostki dominującej wyższego szczebla wraz z opinią biegłego rewidenta z badania tego sprawozdania,

2) skonsolidowane sprawozdanie z działalności jednostki dominującej wyższego szczebla

– w ciągu 30 dni od dnia zatwierdzenia sprawozdania, o którym mowa w pkt 1, nie później niż w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego jednostki dominującej niesporządzającej skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Art. 70. [Obowiązki kierownika jednostki] 1. Kierownik jednostki, o której mowa w art. 64, do której nie ma zastosowania art. 69, jest obowiązany złożyć wprowadzenie do sprawozdania finansowego stanowiące część informacji dodatkowej, bilans, rachunek zysków i strat, zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym oraz rachunek przepływów pieniężnych za rok obrotowy, do ogłoszenia w ciągu 15 dni od dnia ich zatwierdzenia, wraz z opinią biegłego rewidenta oraz odpisem uchwały bądź postanowienia organu zatwierdzającego o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty.

1a. (uchylony).

1b. (uchylony).

1c. (uchylony).

1d. (uchylony).

2. Ogłoszenie, o którym mowa w ust. 1, następuje w „Monitorze Sądowym i Gospodarczym”.

3. (uchylony).

Art. 70a. [Oświadczenie o braku obowiązku sporządzenia i złożenia rocznego sprawozdania finansowego] Kierownik jednostki będącej spółką jawną osób fizycznych lub spółką partnerską, której przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy wyniosły mniej niż równowartość w walucie polskiej 1 200 000 euro i która nie stosuje zasad rachunkowości określonych ustawą na podstawie art. 2 ust. 2, składa w sądzie rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy, w terminie 6 miesięcy od dnia kończącego rok obrotowy, oświadczenie o braku obowiązku sporządzenia i złożenia rocznego sprawozdania finansowego.

Rozdział 8

Ochrona danych

Art. 71. [Obowiązek przechowywania zbiorów] 1. Dokumentację, o której mowa w art. 10 ust. 1, księgi rachunkowe, dowody księgowe, dokumenty inwentaryzacyjne i sprawozdania finansowe, zwane dalej także „zbiorami”, należy przechowywać w należyty sposób i chronić przed niedozwolonymi zmianami, nieupoważnionym rozpowszechnianiem, uszkodzeniem lub zniszczeniem.

2. Przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera ochrona danych powinna polegać na stosowaniu odpornych na zagrożenia nośników danych, na doborze stosownych środków ochrony zewnętrznej, na systematycznym tworzeniu rezerwowych kopii zbiorów danych zapisanych na informatycznych nośnikach danych, pod warunkiem zapewnienia trwałości zapisu informacji systemu rachunkowości, przez czas nie krótszy od wymaganego do przechowywania ksiąg rachunkowych, oraz na zapewnieniu ochrony programów komputerowych i danych systemu informatycznego rachunkowości, poprzez stosowanie odpowiednich rozwiązań programowych i organizacyjnych, chroniących przed nieupoważnionym dostępem lub zniszczeniem.

Art. 72. [Księgi rachunkowe utrwalone na nośnikach komputerowych] 1. Księgi rachunkowe mogą mieć formę, z zastrzeżeniem art. 13 ust. 2 i 3, zbiorów utrwalonych na informatycznych nośnikach danych, pod warunkiem stosowania rozwiązań wymienionych w art. 71 ust. 2.

2. Jeżeli system ochrony zbiorów danych rachunkowości, utrwalonych na informatycznych nośnikach danych, nie spełnia wymagań określonych w art. 71 ust. 2, zapisy te powinny być wydrukowane w terminach przewidzianych w art. 13 ust. 6.

3. Przechowywanie ksiąg rachunkowych na innym nośniku niż wymieniony w ust. 2 jest dopuszczalne pod warunkiem zapewnienia odtworzenia ksiąg w formie wydruków.

Art. 73. [Przechowywanie dowodów księgowych i dokumentów inwentaryzacyjnych] 1. Dowody księgowe i dokumenty inwentaryzacyjne przechowuje się w jednostce, z zastrzeżeniem ust. 4, w oryginalnej postaci, w ustalonym porządku dostosowanym do sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, w podziale na okresy sprawozdawcze, w sposób pozwalający na ich łatwe odszukanie. Roczne zbiory dowodów księgowych i dokumentów inwentaryzacyjnych oznacza się określeniem nazwy ich rodzaju oraz symbolem końcowych lat i końcowych numerów w zbiorze.

2. Z wyłączeniem dokumentów dotyczących przeniesienia praw majątkowych do nieruchomości, powierzenia odpowiedzialności za składniki aktywów, znaczących umów i innych ważnych dokumentów określonych przez kierownika jednostki, po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego treść dowodów księgowych może być przeniesiona na informatyczne nośniki danych, pozwalające zachować w trwałej postaci zawartość dowodów. Warunkiem stosowania tej metody przechowywania danych jest posiadanie urzędzeń pozwalających na odtworzenie dowodów w postaci wydruku, o ile inne przepisy nie stanowią inaczej.

3. Po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za dany rok obrotowy, dokumentację przyjętych zasad rachunkowości, księgi rachunkowe oraz sprawozdania finansowe, w tym również sprawozdanie z działalności jednostki, przechowuje się odpowiednio w sposób określony w ust. 1.

4. Zbiory, o których mowa w art. 71 ust. 1, mogą być przechowywane, w sposób określony w ust. 1–3, poza jednostką, w przypadku gdy zostaną przekazane do przechowania innej jednostce, świadczącej usługi w zakresie przechowywania dokumentów. Przepis art. 11a stosuje się odpowiednio.

Art. 74. [Okresy przechowywania rocznego sprawozdania i pozostałych zbiorów] 1. Zatwierdzone roczne sprawozdania finansowe podlegają trwałemu przechowywaniu.

2. Pozostałe zbiory przechowuje się co najmniej przez okres:

1) księgi rachunkowe – 5 lat;

2) karty wynagrodzeń pracowników bądź ich odpowiedniki – przez okres wymaganego dostępu do tych informacji, wynikający z przepisów emerytalnych, rentowych oraz podatkowych, nie krócej jednak niż 5 lat;

3) dowody księgowe dotyczące wpływów ze sprzedaży detalicznej – do dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego za dany rok obrotowy, nie krócej jednak niż do dnia rozliczenia osób, którym powierzono składniki aktywów objęte sprzedażą detaliczną;

4) dowody księgowe dotyczące środków trwałych w budowie, pożyczek, kredytów oraz umów handlowych, roszczeń dochodzonych w postępowaniu cywilnym lub objętych postępowaniem karnym albo podatkowym – przez 5 lat od początku roku następującego po roku obrotowym, w którym operacje, transakcje i postępowanie zostały ostatecznie zakończone, spłacone, rozliczone lub przedawnione;

5) dokumentację przyjętego sposobu prowadzenia rachunkowości – przez okres nie krótszy od 5 lat od upływu jej ważności;

6) dokumenty dotyczące rękojmi i reklamacji – 1 rok po terminie upływu rękojmi lub rozliczeniu reklamacji;

7) dokumenty inwentaryzacyjne – 5 lat;

8) pozostałe dowody księgowe i sprawozdania, których obowiązek sporządzenia wynika z ustawy – 5 lat.

3. Okresy przechowywania ustalone w ust. 2 oblicza się od początku roku następującego po roku obrotowym, którego dane zbiory dotyczą.

Art. 75. [Zasady udostępniania zbiorów osobom trzecim] Udostępnienie osobie trzeciej zbiorów lub ich części:

1) do wglądu na terenie jednostki – wymaga zgody kierownika jednostki lub osoby przez niego upoważnionej,

2) poza siedzibą zarządu (oddziału) jednostki – wymaga pisemnej zgody kierownika jednostki oraz pozostawienia w jednostce potwierdzonego spisu przejętych dokumentów,

chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej.

Art. 76. [Przechowywanie zbiorów jednostek przekształconych lub zlikwidowanych] 1. Zbiory jednostek, które:

1) zakończyły swoją działalność w wyniku połączenia z inną jednostką lub przekształcenia formy prawnej – przechowuje jednostka kontynuująca działalność;

2) zostały zlikwidowane – przechowuje wyznaczona osoba lub jednostka; o miejscu przechowywania kierownik, likwidator jednostki lub syndyk masy upadłościowej informuje właściwy sąd lub inny organ prowadzący rejestr lub ewidencję działalności gospodarczej oraz urząd skarbowy.

2. W sprawach, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 72–74 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 8a

Usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych

Art. 76a. [Usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych] 1. Usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych jest działalnością gospodarczą, w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, polegającą na świadczeniu usług w zakresie czynności, o których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 2–6.

2. (uchylony).

3. Działalność, o której mowa w ust. 1, mogą wykonywać przedsiębiorcy, pod warunkiem, że czynności z tego zakresu będą wykonywane przez osoby, które:

1) mają pełną zdolność do czynności prawnych;

2) nie były skazane prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, za przestępstwo skarbowe oraz za przestępstwa określone w rozdziale 9.

4. (uchylony).

5. (uchylony).

6. (uchylony).

Art. 76b. (uchylony).

Art. 76c. (uchylony).

Art. 76d. (uchylony).

Art. 76e. (uchylony).

Art. 76f. (uchylony).

Art. 76g. (uchylony).

Art. 76h. [Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej] 1. Przedsiębiorcy, o których mowa w art. 76a ust. 3, są obowiązani do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością, o której mowa w art. 76a ust. 1.

2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanych czynności oraz zakres realizowanych zadań.

3. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do, będących przedsiębiorcami, biegłych rewidentów oraz doradców podatkowych, jeżeli ubezpieczyli się od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu tych zawodów w zakresie, o którym mowa w ust. 1.

Art. 76i. (uchylony).

Rozdział 9

Odpowiedzialność karna

Art. 77. [Naruszenie przepisów ustawy] Kto wbrew przepisom ustawy dopuszcza do:

1) nieprowadzenia ksiąg rachunkowych, prowadzenia ich wbrew przepisom ustawy lub podawania w tych księgach nierzetelnych danych,

2) niesporządzenia sprawozdania finansowego, skonsolidowanego sprawozdania finansowego, sprawozdania z działalności, sprawozdania z działalności grupy kapitałowej, sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej, skonsolidowanego sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej, sporządzenia ich niezgodnie z przepisami ustawy lub zawarcia w tych sprawozdaniach nierzetelnych danych

– podlega grzywnie lub karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

Art. 78. [Odpowiedzialność karna biegłego rewidenta] 1. Biegły rewident, który sporządza niezgodną ze stanem faktycznym opinię o sprawozdaniu finansowym i stanowiących podstawę jego sporządzenia księgach rachunkowych jednostki lub sytuacji finansowo-majątkowej tej jednostki,

podlega grzywnie lub karze pozbawienia wolności do lat 2 albo obu tym karom łącznie.

2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie,

podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art. 79. [Odpowiedzialność karna] Kto wbrew przepisom ustawy:

1) nie poddaje sprawozdania finansowego badaniu przez biegłego rewidenta,

2) nie udziela lub udziela niezgodnych ze stanem faktycznym informacji, wyjaśnień, oświadczeń biegłemu rewidentowi albo nie dopuszcza go do pełnienia obowiązków,

3) nie składa sprawozdania finansowego do ogłoszenia,

4) nie składa sprawozdania finansowego, skonsolidowanego sprawozdania finansowego, sprawozdania z działalności, sprawozdania z działalności grupy kapitałowej, sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej, skonsolidowanego sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej we właściwym rejestrze sądowym,

5) nie udostępnia sprawozdania finansowego i innych dokumentów, o których mowa w art. 68,

6) prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych bez spełnienia warunków, o których mowa w art. 76a ust. 3,

7) prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych bez spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia, o którym mowa w art. 76h ust. 1

– podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Rozdział 10

Przepisy szczególne i przejściowe

Art. 80. [Delegacja] 1. Do jednostek, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4, nie stosuje się przepisów rozdziałów 5, 6 i 7 ustawy.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może, w drodze rozporządzenia, wprowadzić obowiązek badania sprawozdań finansowych jednostek, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4.

3. Do stowarzyszeń, związków zawodowych, organizacji pracodawców, izb gospodarczych, fundacji, przedstawicielstw przedsiębiorców zagranicznych, w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, społeczno-zawodowych organizacji rolników, organizacji samorządu zawodowego, organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła i Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, jeżeli nie prowadzą działalności gospodarczej, nie stosuje się przepisów rozdziałów 6 i 7 ustawy.

Art. 80a. (uchylony).

Art. 81. [Delegacje] 1. (uchylony).

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi w drodze rozporządzenia:

1) po zasięgnięciu opinii Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego szczególne zasady rachunkowości funduszy inwestycyjnych, w tym:

a) zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym, połączonym sprawozdaniu finansowym funduszu inwestycyjnego z wydzielonymi subfunduszami oraz sprawozdaniach jednostkowych subfunduszy,

b) zasady sporządzania sprawozdania finansowego, połączonego sprawozdania finansowego funduszu inwestycyjnego z wydzielonymi subfunduszami oraz sprawozdań jednostkowych subfunduszy,

c) terminy sporządzenia i złożenia do ogłoszenia rocznego sprawozdania finansowego oraz rocznego połączonego sprawozdania finansowego funduszu inwestycyjnego oraz rocznych sprawozdań jednostkowych subfunduszy,

d) terminy sporządzenia i przeglądu półrocznego sprawozdania finansowego oraz półrocznego połączonego sprawozdania finansowego funduszu inwestycyjnego oraz półrocznych sprawozdań jednostkowych subfunduszy,

e) terminy zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego, rocznego połączonego sprawozdania finansowego funduszu inwestycyjnego z wydzielonymi subfunduszami oraz rocznych sprawozdań jednostkowych subfunduszy;

1a) ^[10] **po zasięgnięciu opinii Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym alternatywnych spółek inwestycyjnych, uwzględniając zapewnienie inwestorom dostępu do informacji istotnych dla podejmowania decyzji inwestycyjnych oraz specyfikę działalności alternatywnych spółek inwestycyjnych;**

2) po zasięgnięciu opinii Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, szczególne zasady rachunkowości domów maklerskich, w tym zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych oraz odpowiednio w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych grup kapitałowych oraz w sprawozdaniach z działalności;

3) szczegółowe zasady sporządzania przez jednostki inne niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych, w tym zakres informacji wykazywanych w tych sprawozdaniach oraz w sprawozdaniach z działalności;

4) szczegółowe zasady uznawania, metody wyceny, zakres ujawniania i sposób prezentacji instrumentów finansowych;

5) (uchylony);

6) po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Finansowego:

a) szczególne zasady rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, w tym również tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz zakres informacji wykazywanych w informacji dodatkowej, zasady sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych, w tym zakres informacji wykazywanych w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych grup kapitałowych oraz w sprawozdaniach z działalności,

b) szczególne zasady rachunkowości funduszy emerytalnych, w tym zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym, terminy sporządzenia i złożenia do ogłoszenia rocznego sprawozdania finansowego, zakres ogłaszania rocznego sprawozdania finansowego oraz termin zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego;

7) (uchylony);

8) po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Finansowego:

a) szczególne zasady rachunkowości banków, w tym zakres informacji wykazywanych w informacji dodatkowej sprawozdania finansowego,

b) (uchylona),

c) zasady tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków,

d) szczególne zasady rachunkowości spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, w tym:

– zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym,

– zasady wyceny aktywów i pasywów, w tym tworzenia odpisów aktualizujących

– uwzględniając specyfikę działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych;

9) zakres działania, liczbę członków i podmioty uprawnione do ich zgłoszenia oraz sposób organizacji Komitetu Standardów Rachunkowości, o którym mowa w art. 10 ust. 3;

10) (uchylony).

Art. 82. [Delegacja] Minister właściwy do spraw finansów publicznych może w drodze rozporządzenia:

1) (uchylony);

2) po zasięgnięciu opinii Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, określić szczególne zasady rachunkowości Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych oraz funduszu rozliczeniowego, o którym mowa w przepisach o obrocie papierami wartościowymi, w tym zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym oraz odpowiednio w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym grupy kapitałowej, a także w sprawozdaniach z działalności;

3) po zasięgnięciu opinii Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, określić szczególne zasady rachunkowości funduszu gwarancyjnego, o którym mowa w przepisach o obrocie papierami wartościowymi, w tym zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym;

4) po zasięgnięciu opinii Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, określić szczególne zasady rachunkowości spółek prowadzących giełdy oraz rynek pozagiełdowy, w tym zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym, odpowiednio w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym grupy kapitałowej oraz sprawozdaniach z działalności;

5) po zasięgnięciu opinii Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, określić szczególne zasady rachunkowości krajowych instytucji płatniczych, w tym zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym, odpowiednio w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym grupy kapitałowej oraz sprawozdaniach z działalności.

Art. 83. [Wzorcowe plany kont] 1. W celu ujednoczenia zasad grupowania operacji gospodarczych i ograniczenia nakładu pracy związanego z ustaleniem zakładowych planów kont mogą być stosowane wzorcowe plany kont.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może określić, w drodze rozporządzenia, wzorcowe plany kont:

1) po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Finansowego – dla banków;

2) po zasięgnięciu opinii Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego – dla jednostek działających na podstawie przepisów o obrocie papierami wartościowymi;

- 3) po zasięgnięciu opinii Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego – dla funduszy inwestycyjnych;
- 4) po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Finansowego – dla zakładów ubezpieczeń, zakładów reasekuracji lub funduszy emerytalnych;
- 5) (uchylony);
- 6) dla pozostałych jednostek;
- 7) po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Finansowego – dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej.

Rozdział 11

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy końcowe

Art. 84.(pominięty).

Art. 85. [Przepisy uchylone] 1. Tracą moc, z zastrzeżeniem ust. 2:

- 1) art. 244–252, 418–420, 422–426 oraz art. 428 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. – Kodeks handlowy ^[11];
- 2) art. 26a ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o zasadach prowadzenia na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej działalności gospodarczej w zakresie drobnej wytwórczości przez zagraniczne osoby prawne (Dz. U. z 1989 r. Nr 27, poz. 148 i Nr 74, poz. 442 oraz z 1991 r. Nr 60, poz. 253 i Nr 111, poz. 480);
- 3) art. 39 i 40 ustawy z dnia 10 lipca 1985 r. o przedsiębiorstwach mieszanych (Dz. U. Nr 32, poz. 142, z 1986 r. Nr 12, poz. 72 oraz z 1987 r. Nr 33, poz. 181);
- 4) art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. z 1992 r. Nr 6, poz. 27 oraz z 1993 r. Nr 18, poz. 82);
- 5) art. 48¹ ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 1992 r. Nr 72, poz. 359, z 1993 r. Nr 6, poz. 29, Nr 28, poz. 127 i Nr 134, poz. 646 oraz z 1994 r. Nr 80, poz. 369) ^[12];
- 6) art. 14 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 51, poz. 298 oraz z 1991 r. Nr 60, poz. 253 i Nr 111, poz. 480) ^[13];
- 7) art. 41 ust. 3, art. 47, art. 58 pkt 1 i art. 59 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej ^[14];
- 8) art. 29 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385, z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i Nr 63, poz. 314 oraz z 1994 r. Nr 1, poz. 3, Nr 43, poz. 163 i Nr 105, poz. 509) ^[15];
- 9) art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. Nr 114, poz. 493);
- 10) art. 32 § 3 i art. 95 ustawy z dnia 22 marca 1991 r. – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi i funduszach powierniczych (Dz. U. z 1994 r. Nr 58, poz. 239 i Nr 71, poz. 313) ^[16];
- 11) art. 61 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408 oraz z 1992 r. Nr 63, poz. 315) ^[17].

2. (pominięty).

Art. 86. [Wejście w życie] Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1995 r. i ma zastosowanie po raz pierwszy do sprawozdań finansowych za rok obrotowy rozpoczynający się w 1995 r.

¹⁾ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

1) dyrektywy 2001/65/WE z dnia 27 września 2001 r. zmieniającej dyrektywy 78/660/EWG, 83/349/EWG oraz 86/635/EWG w zakresie zasad oceny rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek a także banków oraz innych instytucji finansowych (Dz. Urz. WE L 283 z 27.10.2001);

2) dyrektywy 2003/38/WE z dnia 13 maja 2003 r. zmieniającej dyrektywę 78/660/EWG w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek w odniesieniu do kwot wyrażonych w euro (Dz. Urz. WE L 120 z 15.05.2003);

3) dyrektywy 2003/51/WE z dnia 18 czerwca 2003 r. zmieniającej dyrektywy 78/660/EWG, 83/349/EWG, 86/635/EWG oraz 91/674/EWG w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek, banków i innych instytucji finansowych oraz zakładów ubezpieczeń (Dz. Urz. WE L 178 z 17.07.2003).

Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie - z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej - dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej - wydanie specjalne.

Załączniki do ustawy z dnia 29 września 1994 r.

Załącznik nr 1

ZAKRES INFORMACJI WYKAZYWANYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM, O KTÓRYM MOWA W ART. 45 USTAWY, DLA JEDNOSTEK INNYCH NIŻ BANKI, ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ I ZAKŁADY REASEKURACJI

Wprowadzenie do sprawozdania finansowego

obejmuje w szczególności:

- 1) firmę, siedzibę i adres albo miejsce zamieszkania i adres, podstawowy przedmiot działalności jednostki oraz numer we właściwym rejestrze sądowym albo ewidencji;
- 2) wskazanie czasu trwania działalności jednostki, jeżeli jest ograniczony;
- 3) wskazanie okresu objętego sprawozdaniem finansowym;
- 4) wskazanie, że sprawozdanie finansowe zawiera dane łączne, jeżeli w skład jednostki wchodzi wewnętrzne jednostki organizacyjne sporządzające samodzielne sprawozdania finansowe;
- 5) wskazanie, czy sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostkę w dającej się przewidzieć przyszłości oraz czy nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania przez nią działalności;
- 6) w przypadku sprawozdania finansowego sporządzonego za okres, w ciągu którego nastąpiło połączenie, wskazanie, że jest to sprawozdanie finansowe sporządzone po połączeniu spółek, oraz wskazanie zastosowanej metody rozliczenia połączenia (nabycia, łączenia udziałów);

7) omówienie przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny aktywów i pasywów (także amortyzacji), ustalenia wyniku finansowego oraz sposobu sporządzenia sprawozdania finansowego w zakresie, w jakim ustawa pozostawia jednostce prawo wyboru.

Bilans

Aktywa

A. Aktywa trwałe

I. Wartości niematerialne i prawne

1. Koszty zakończonych prac rozwojowych
2. Wartość firmy
3. Inne wartości niematerialne i prawne
4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne

II. Rzeczowe aktywa trwałe

1. Środki trwałe

- a) grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)
- b) budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodnej
- c) urządzenia techniczne i maszyny
- d) środki transportu
- e) inne środki trwałe

2. Środki trwałe w budowie

3. Zaliczki na środki trwałe w budowie

III. Należności długoterminowe

1. Od jednostek powiązanych
2. Od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale
3. Od pozostałych jednostek

IV. Inwestycje długoterminowe

1. Nieruchomości
2. Wartości niematerialne i prawne
3. Długoterminowe aktywa finansowe

a) w jednostkach powiązanych

- udziały lub akcje
- inne papiery wartościowe
- udzielone pożyczki

– inne długoterminowe aktywa finansowe

b) w pozostałych jednostkach, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale

– udziały lub akcje

– inne papiery wartościowe

– udzielone pożyczki

– inne długoterminowe aktywa finansowe

c) w pozostałych jednostkach

– udziały lub akcje

– inne papiery wartościowe

– udzielone pożyczki

– inne długoterminowe aktywa finansowe

4. Inne inwestycje długoterminowe

V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe

1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

2. Inne rozliczenia międzyokresowe

B. Aktywa obrotowe

I. Zapasy

1. Materiały

2. Półprodukty i produkty w toku

3. Produkty gotowe

4. Towary

5. Zaliczki na dostawy i usługi

II. Należności krótkoterminowe

1. Należności od jednostek powiązanych

a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:

– do 12 miesięcy

– powyżej 12 miesięcy

b) inne

2. Należności od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale

a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:

– do 12 miesięcy

– powyżej 12 miesięcy

b) inne

3. Należności od pozostałych jednostek

a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:

– do 12 miesięcy

– powyżej 12 miesięcy

b) z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych

c) inne

d) dochodzone na drodze sądowej

III. Inwestycje krótkoterminowe

1. Krótkoterminowe aktywa finansowe

a) w jednostkach powiązanych

– udziały lub akcje

– inne papiery wartościowe

– udzielone pożyczki

– inne krótkoterminowe aktywa finansowe

b) w pozostałych jednostkach

– udziały lub akcje

– inne papiery wartościowe

– udzielone pożyczki

– inne krótkoterminowe aktywa finansowe

c) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne

– środki pieniężne w kasie i na rachunkach

– inne środki pieniężne

– inne aktywa pieniężne

2. Inne inwestycje krótkoterminowe

IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe

C. Należne wpłaty na kapitał (fundusz) podstawowy

D. Udziały (akcje) własne

Aktywa razem

Pasywa

A. Kapitał (fundusz) własny

I. Kapitał (fundusz) podstawowy

II. Kapitał (fundusz) zapasowy, w tym:

– nadwyżka wartości sprzedaży (wartości emisyjnej) nad wartością nominalną udziałów (akcji)

III. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, w tym:

– z tytułu aktualizacji wartości godziwej

IV. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, w tym:

– tworzone zgodnie z umową (statutem) spółki

– na udziały (akcje) własne

V. Zysk (strata) z lat ubiegłych

VI. Zysk (strata) netto

VII. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)

B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania

I. Rezerwy na zobowiązania

1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

2. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne

– długoterminowa

– krótkoterminowa

3. Pozostałe rezerwy

– długoterminowe

– krótkoterminowe

II. Zobowiązania długoterminowe

1. Wobec jednostek powiązanych

2. Wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale

3. Wobec pozostałych jednostek

a) kredyty i pożyczki

b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

c) inne zobowiązania finansowe

d) zobowiązania wekslowe

e) inne

III. Zobowiązania krótkoterminowe

1. Zobowiązania wobec jednostek powiązanych

a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:

– do 12 miesięcy

– powyżej 12 miesięcy

b) inne

2. Zobowiązania wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale

a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:

– do 12 miesięcy

– powyżej 12 miesięcy

b) inne

3. Zobowiązania wobec pozostałych jednostek

a) kredyty i pożyczki

b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

c) inne zobowiązania finansowe

d) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:

– do 12 miesięcy

– powyżej 12 miesięcy

e) zaliczki otrzymane na dostawy i usługi

f) zobowiązania wekslowe

g) z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych

h) z tytułu wynagrodzeń

i) inne

4. Fundusze specjalne

IV. Rozliczenia międzyokresowe

1. Ujemna wartość firmy

2. Inne rozliczenia międzyokresowe

– długoterminowe

– krótkoterminowe

Pasywa razem

Rachunek zysków i strat

(wariant kalkulacyjny)

A. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, w tym:

– od jednostek powiązanych

I. Przychody netto ze sprzedaży produktów

II. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów

B. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, w tym:

– jednostkom powiązanym

I. Koszt wytworzenia sprzedanych produktów

II. Wartość sprzedanych towarów i materiałów

C. Zysk (strata) brutto ze sprzedaży (A–B)

D. Koszty sprzedaży

E. Koszty ogólnego zarządu

F. Zysk (strata) ze sprzedaży (C–D–E)

G. Pozostałe przychody operacyjne

I. Zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych

II. Dotacje

III. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych

IV. Inne przychody operacyjne

H. Pozostałe koszty operacyjne

I. Strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych

II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych

III. Inne koszty operacyjne

I. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (F+G–H)

J. Przychody finansowe

I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:

a) od jednostek powiązanych, w tym:

– w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale

b) od jednostek pozostałych, w tym:

– w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale

II. Odsetki, w tym:

– od jednostek powiązanych

III. Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:

- w jednostkach powiązanych
- IV. Aktualizacja wartości aktywów finansowych
- V. Inne
- K. Koszty finansowe
- I. Odsetki, w tym:
  - dla jednostek powiązanych
- II. Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:
  - w jednostkach powiązanych
- III. Aktualizacja wartości aktywów finansowych
- IV. Inne
- L. Zysk (strata) brutto (I+J-K)
- M. Podatek dochodowy
- N. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)
- O. Zysk (strata) netto (L-M-N)

(wariant porównawczy)

- A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym:
  - od jednostek powiązanych
- I. Przychody netto ze sprzedaży produktów
- II. Zmiana stanu produktów (zwiększenie – wartość dodatnia, zmniejszenie – wartość ujemna)
- III. Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki
- IV. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów
- B. Koszty działalności operacyjnej
- I. Amortyzacja
- II. Zużycie materiałów i energii
- III. Usługi obce
- IV. Podatki i opłaty, w tym:
  - podatek akcyzowy
- V. Wynagrodzenia
- VI. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia, w tym:
  - emerytalne
- VII. Pozostałe koszty rodzajowe

VIII. Wartość sprzedanych towarów i materiałów

C. Zysk (strata) ze sprzedaży (A-B)

D. Pozostałe przychody operacyjne

I. Zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych

II. Dotacje

III. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych

IV. Inne przychody operacyjne

E . Pozostałe koszty operacyjne

I. Strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych

II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych

III. Inne koszty operacyjne

F. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C+D-E)

G. Przychody finansowe

I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:

a) od jednostek powiązanych, w tym:

- w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale

b) od jednostek pozostałych, w tym:

- w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale

II. Odsetki, w tym:

- od jednostek powiązanych

III. Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:

- w jednostkach powiązanych

IV. Aktualizacja wartości aktywów finansowych

V. Inne

H. Koszty finansowe

I. Odsetki, w tym:

- dla jednostek powiązanych

II. Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:

- w jednostkach powiązanych

III. Aktualizacja wartości aktywów finansowych

IV. Inne

- I. Zysk (strata) brutto (F+G-H)
- J. Podatek dochodowy
- K. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)
- L. Zysk (strata) netto (I-J-K)

Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym

- I. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO)
  - zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości
  - korekty błędów
- I.a. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO), po korektach
  - 1. Kapitał (fundusz) podstawowy na początek okresu
    - 1.1. Zmiany kapitału (funduszu) podstawowego
      - a) zwiększenie (z tytułu)
        - wydania udziałów (emisji akcji)
        - ...
      - b) zmniejszenie (z tytułu)
        - umorzenia udziałów (akcji)
        - ...
    - 1.2. Kapitał (fundusz) podstawowy na koniec okresu
  - 2. Kapitał (fundusz) zapasowy na początek okresu
    - 2.1. Zmiany kapitału (funduszu) zapasowego
      - a) zwiększenie (z tytułu)
        - emisji akcji powyżej wartości nominalnej
        - podziału zysku (ustawowo)
        - podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość)
        - ...
      - b) zmniejszenie (z tytułu)
        - pokrycia straty
        - ...
    - 2.2. Stan kapitału (funduszu) zapasowego na koniec okresu
  - 3. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na początek okresu – zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości
    - 3.1. Zmiany kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny

a) zwiększenie (z tytułu)

...

b) zmniejszenie (z tytułu)

– zbycia środków trwałych

...

3.2. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na koniec okresu

4. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na początek okresu

4.1. Zmiany pozostałych kapitałów (funduszy) rezerwowych

a) zwiększenie (z tytułu)

...

b) zmniejszenie (z tytułu)

...

4.2. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na koniec okresu

5. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu

5.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu

– zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości

– korekty błędów

5.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach

a) zwiększenie (z tytułu)

– podziału zysku z lat ubiegłych

...

b) zmniejszenie (z tytułu)

...

5.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu

5.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu

– zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości

– korekty błędów

5.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach

a) zwiększenie (z tytułu)

– przeniesienia straty z lat ubiegłych do pokrycia

...

b) zmniejszenie (z tytułu)

...

5.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu

5.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu

6. Wynik netto

a) zysk netto

b) strata netto

c) odpisy z zysku

II. Kapitał (fundusz) własny na koniec okresu (BZ)

III. Kapitał (fundusz) własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)

Rachunek przepływów pieniężnych

(metoda bezpośrednia)

A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej

I. Wpływy

1. Sprzedaż

2. Inne wpływy z działalności operacyjnej

II. Wydatki

1. Dostawy i usługi

2. Wynagrodzenia netto

3. Ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz inne świadczenia

4. Podatki i opłaty o charakterze publicznoprawnym

5. Inne wydatki operacyjne

III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I-II)

B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej

I. Wpływy

1. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych

2. Zbycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne

3. Z aktywów finansowych, w tym:

a) w jednostkach powiązanych

b) w pozostałych jednostkach

– zbycie aktywów finansowych

- dywidendy i udziały w zyskach
- spłata udzielonych pożyczek długoterminowych
- odsetki
- inne wpływy z aktywów finansowych

4. Inne wpływy inwestycyjne

II. Wydatki

1. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych

2. Inwestycje w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne

3. Na aktywa finansowe, w tym:

a) w jednostkach powiązanych

b) w pozostałych jednostkach

- nabycie aktywów finansowych
- udzielone pożyczki długoterminowe

4. Inne wydatki inwestycyjne

III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)

C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

I. Wpływy

1. Wpływy netto z wydania udziałów (emisji akcji) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału

2. Kredyty i pożyczki

3. Emisja dłużnych papierów wartościowych

4. Inne wpływy finansowe

II. Wydatki

1. Nabycie udziałów (akcji) własnych

2. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli

3. Inne, niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku

4. Spłaty kredytów i pożyczek

5. Wykup dłużnych papierów wartościowych

6. Z tytułu innych zobowiązań finansowych

7. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego

8. Odsetki

9. Inne wydatki finansowe

III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)

D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/-B.III+/-C.III)

E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:

– zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych

F. Środki pieniężne na początek okresu

G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D), w tym:

– o ograniczonej możliwości dysponowania

(metoda pośrednia)

A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej

I. Zysk (strata) netto

II. Korekty razem

1. Amortyzacja

2. Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych

3. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)

4. Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej

5. Zmiana stanu rezerw

6. Zmiana stanu zapasów

7. Zmiana stanu należności

8. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów

9. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych

10. Inne korekty

III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II)

B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej

I. Wpływy

1. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych

2. Zbycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne

3. Z aktywów finansowych, w tym:

a) w jednostkach powiązanych

b) w pozostałych jednostkach

– zbycie aktywów finansowych

– dywidendy i udziały w zyskach

– spłata udzielonych pożyczek długoterminowych

– odsetki

– inne wpływy z aktywów finansowych

4. Inne wpływy inwestycyjne

II. Wydatki

1. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych

2. Inwestycje w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne

3. Na aktywa finansowe, w tym:

a) w jednostkach powiązanych

b) w pozostałych jednostkach

– nabycie aktywów finansowych

– udzielone pożyczki długoterminowe

4. Inne wydatki inwestycyjne

III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)

C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

I. Wpływy

1. Wpływy netto z wydania udziałów (emisji akcji) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału

2. Kredyty i pożyczki

3. Emisja dłużnych papierów wartościowych

4. Inne wpływy finansowe

II. Wydatki

1. Nabycie udziałów (akcji) własnych

2. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli

3. Inne, niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku

4. Spłaty kredytów i pożyczek

5. Wykup dłużnych papierów wartościowych

6. Z tytułu innych zobowiązań finansowych

7. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego

8. Odsetki

9. Inne wydatki finansowe

III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)

D. Przepływy pieniężne netto razem (A.III+/-B.III+/-C.III)

E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:

– zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych

F. Środki pieniężne na początek okresu

G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D), w tym:

– o ograniczonej możliwości dysponowania

Dodatkowe informacje i objaśnienia

obejmują w szczególności:

1.

1) szczegółowy zakres zmian wartości grup rodzajowych środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz inwestycji długoterminowych, zawierający stan tych aktywów na początek roku obrotowego, zwiększenia i zmniejszenia z tytułu: aktualizacji wartości, nabycia, rozchodu, przemieszczenia wewnętrznego oraz stan końcowy, a dla majątku amortyzowanego – podobne przedstawienie stanów i tytułów zmian dotychczasowej amortyzacji lub umorzenia;

2) kwotę dokonanych w trakcie roku obrotowego odpisów aktualizujących wartość aktywów trwałych odrębnie dla długoterminowych aktywów niefinansowych oraz długoterminowych aktywów finansowych;

3) kwotę kosztów zakończonych prac rozwojowych oraz kwotę wartości firmy, a także wyjaśnienie okresu ich odpisywania, określonego odpowiednio w art. 33 ust. 3 oraz art. 44b ust. 10;

4) wartość gruntów użytkowanych wieczysto;

5) wartość nieamortyzowanych lub nieumarzanych przez jednostkę środków trwałych, używanych na podstawie umów najmu, dzierżawy i innych umów, w tym z tytułu umów leasingu;

6) liczbę oraz wartość posiadanych papierów wartościowych lub praw, w tym świadectw udziałowych, zamiennych dłużnych papierów wartościowych, warrantów i opcji, ze wskazaniem praw, jakie przysługują;

7) dane o odpisach aktualizujących wartość należności, ze wskazaniem stanu na początek roku obrotowego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie na koniec roku obrotowego;

8) dane o strukturze własności kapitału podstawowego oraz liczbie i wartości nominalnej subskrybowanych akcji, w tym uprzywilejowanych;

9) stan na początek roku obrotowego, zwiększenia i wykorzystanie oraz stan końcowy kapitałów (funduszy) zapasowych, rezerwowych oraz kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny, o ile jednostka nie sporządza zestawienia zmian w kapitale (funduszu) własnym;

10) propozycje co do sposobu podziału zysku lub pokrycia straty za rok obrotowy;

11) dane o stanie rezerw według celu ich utworzenia na początek roku obrotowego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie końcowym;

12) podział zobowiązań długoterminowych według pozycji bilansu o pozostałym od dnia bilansowego, przewidywanym umową, okresie spłaty:

a) do 1 roku,

b) powyżej 1 roku do 3 lat,

c) powyżej 3 do 5 lat,

d) powyżej 5 lat;

13) łączną kwotę zobowiązań zabezpieczonych na majątku jednostki ze wskazaniem charakteru i formy tych zabezpieczeń;

14) wykaz istotnych pozycji czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych, w tym kwotę czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów stanowiących różnicę między wartością otrzymanych finansowych składników aktywów a zobowiązaniem zapłaty za nie;

15) w przypadku gdy składnik aktywów lub pasywów jest wykazywany w więcej niż jednej pozycji bilansu, jego powiązanie między tymi pozycjami; dotyczy to w szczególności podziału należności i zobowiązań na część długoterminową i krótkoterminową;

16) łączną kwotę zobowiązań warunkowych, w tym również udzielonych przez jednostkę gwarancji i poręczeń, także wekslowych, niewykazanych w bilansie, ze wskazaniem zobowiązań zabezpieczonych na majątku jednostki oraz charakteru i formy tych zabezpieczeń; odrębnie należy wykazać informacje dotyczące zobowiązań warunkowych w zakresie emerytur i podobnych świadczeń oraz wobec jednostek powiązanych lub stowarzyszonych;

17) w przypadku gdy składniki aktywów niebędące instrumentami finansowymi są wyceniane według wartości godziwej:

a) istotne założenia przyjęte do ustalenia wartości godziwej, w przypadku gdy dane przyjęte do ustalenia tej wartości nie pochodzą z aktywnego rynku,

b) dla każdej kategorii składnika aktywów niebędącego instrumentem finansowym – wartość godziwą wykazaną w bilansie, jak również odpowiednio skutki przeszacowania zaliczone do przychodów lub kosztów finansowych lub odniesione na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny w okresie sprawozdawczym,

c) tabelę zmian w kapitale (funduszu) z aktualizacji wyceny obejmującą stan kapitału (funduszu) na początek i koniec okresu sprawozdawczego oraz jego zwiększenia i zmniejszenia w ciągu roku obrotowego.

2.

1) strukturę rzeczową (rodzaje działalności) i terytorialną (rynk geograficzne) przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów, w zakresie, w jakim te rodzaje i rynki istotnie różnią się od siebie, z uwzględnieniem zasad organizacji sprzedaży produktów i świadczenia usług;

2) w przypadku jednostek, które sporządzają rachunek zysków i strat w wariantcie kalkulacyjnym, dane o kosztach wytworzenia produktów na własne potrzeby oraz o kosztach rodzajowych:

a) amortyzacji,

b) zużycia materiałów i energii,

c) usług obcych,

d) podatków i opłat,

e) wynagrodzeń,

f) ubezpieczeń i innych świadczeń, w tym emerytalnych,

- g) pozostałych kosztach rodzajowych;
- 3) wysokość i wyjaśnienie przyczyn odpisów aktualizujących środki trwałe;
- 4) wysokość odpisów aktualizujących wartość zapasów;
- 5) informacje o przychodach, kosztach i wynikach działalności zaniechanej w roku obrotowym lub przewidzianej do zaniechania w roku następnym;
- 6) rozliczenie różnicy pomiędzy podstawą opodatkowania podatkiem dochodowym a wynikiem finansowym (zyskiem, stratą) brutto;
- 7) koszt wytworzenia środków trwałych w budowie, w tym odsetki oraz różnice kursowe, które powiększyły koszt wytworzenia środków trwałych w budowie w roku obrotowym;
- 8) odsetki oraz różnice kursowe, które powiększyły cenę nabycia towarów lub koszt wytworzenia produktów w roku obrotowym;
- 9) poniesione w ostatnim roku i planowane na następny rok nakłady na niefinansowe aktywa trwałe; odrębnie należy wykazać poniesione i planowane nakłady na ochronę środowiska;
- 10) kwotę i charakter poszczególnych pozycji przychodów lub kosztów o nadzwyczajnej wartości lub które wystąpiły incydentalnie.

3. Dla pozycji sprawozdania finansowego, wyrażonych w walutach obcych – kursy przyjęte do ich wyceny.

4. Objaśnienie struktury środków pieniężnych przyjętych do rachunku przepływów pieniężnych, a w przypadku gdy rachunek przepływów pieniężnych sporządzony jest metodą bezpośrednią, dodatkowo należy przedstawić uzgodnienie przepływów pieniężnych netto z działalności operacyjnej, sporządzone metodą pośrednią; w przypadku różnic pomiędzy zmianami stanu niektórych pozycji w bilansie oraz zmianami tych samych pozycji wykazanymi w rachunku przepływów pieniężnych, należy wyjaśnić ich przyczyny.

5. Informacje o:

1) charakterze i celu gospodarczym zawartych przez jednostkę umów nieuwzględnionych w bilansie w zakresie niezbędnym do oceny ich wpływu na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy jednostki;

2) transakcjach (wraz z ich kwotami) zawartych przez jednostkę na innych warunkach niż rynkowe ze stronami powiązanymi, przez które rozumie się podmioty powiązane zdefiniowane w międzynarodowych standardach rachunkowości przyjętych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości, wraz z informacjami określającymi charakter związku ze stronami powiązanymi oraz innymi informacjami dotyczącymi transakcji niezbędnymi dla zrozumienia ich wpływu na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy jednostki. Informacje dotyczące poszczególnych transakcji mogą być zgrupowane według ich rodzaju, z wyjątkiem przypadku, gdy informacje na temat poszczególnych transakcji są niezbędne dla oceny ich wpływu na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy jednostki;

3) przeciętnym w roku obrotowym zatrudnieniu, z podziałem na grupy zawodowe;

4) wynagrodzeniach, łącznie z wynagrodzeniem z zysku, wypłaconych lub należnych osobom wchodzącym w skład organów zarządzających, nadzorujących albo administrujących spółek handlowych (dla każdej grupy osobno) za rok obrotowy oraz wszelkich zobowiązaniach wynikających z emerytur i świadczeń o podobnym charakterze dla byłych członków tych organów lub zobowiązaniach zaciągniętych w związku z tymi emeryturami, ze wskazaniem kwoty ogółem dla każdej kategorii organu;

5) kwotach zaliczek, kredytów, pożyczek i świadczeń o podobnym charakterze udzielonych osobom wchodzącym w skład organów zarządzających, nadzorujących i administrujących jednostki, ze wskazaniem ich głównych warunków, wysokości oprocentowania oraz wszelkich kwot spłaconych, odpisanych lub umorzonych, a także zobowiązań zaciągniętych w ich imieniu tytułem gwarancji i poręczeń wszelkiego rodzaju, ze wskazaniem kwoty ogółem dla każdego z tych organów;

6) wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych, wypłaconym lub należnym za rok obrotowy odrębnie za:

- a) obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego,
- b) inne usługi poświadczające,
- c) usługi doradztwa podatkowego,
- d) pozostałe usługi.

6.

1) informacje o przychodach i kosztach z tytułu błędów popełnionych w latach ubiegłych odnoszonych w roku obrotowym na kapitał (fundusz) własny z podaniem ich kwot i rodzaju;

2) informacje o istotnych zdarzeniach, jakie nastąpiły po dniu bilansowym, a nieuwzględnionych w sprawozdaniu finansowym oraz o ich wpływie na sytuację majątkową, finansową oraz wynik finansowy jednostki;

3) przedstawienie dokonanych w roku obrotowym zmian zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny, jeżeli wywierają one istotny wpływ na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy jednostki, ich przyczyny i spowodowaną zmianami kwotę wyniku finansowego oraz zmian w kapitale (funduszu) własnym, oraz przedstawienie zmiany sposobu sporządzania sprawozdania finansowego wraz z podaniem jej przyczyny;

4) informacje liczbowe, wraz z wyjaśnieniem, zapewniające porównywalność danych sprawozdania finansowego za rok poprzedzający ze sprawozdaniem za rok obrotowy.

7.

1) informacje o wspólnych przedsięwzięciach, które nie podlegają konsolidacji, w tym:

- a) nazwie, zakresie działalności wspólnego przedsięwzięcia,
- b) procentowym udziale,
- c) części wspólnie kontrolowanych rzeczowych składników aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- d) zobowiązaniach zaciągniętych na potrzeby przedsięwzięcia lub zakupu używanych rzeczowych składników aktywów trwałych,
- e) części zobowiązań wspólnie zaciągniętych,
- f) przychodach uzyskanych ze wspólnego przedsięwzięcia i kosztach z nimi związanych,
- g) zobowiązaniach warunkowych i inwestycyjnych dotyczących wspólnego przedsięwzięcia;

2) informacje o transakcjach z jednostkami powiązаныmi;

3) wykaz spółek (nazwa, siedziba), w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale lub 20% w ogólnej liczbie głosów w organie stanowiącym spółki; wykaz ten powinien zawierać także informacje o procencie

posiadanego zaangażowania w kapitale oraz o kwocie kapitału własnego i zysku lub stracie netto tych spółek za ostatni rok obrotowy;

4) jeżeli jednostka nie sporządza skonsolidowanego sprawozdania finansowego, korzystając ze zwolnienia lub wyłączeń, informacje o:

a) podstawie prawnej wraz z danymi uzasadniającymi odstępnie od konsolidacji,

b) nazwie i siedzibie jednostki sporządzającej skonsolidowane sprawozdanie finansowe na wyższym szczeblu grupy kapitałowej oraz miejscu jego publikacji,

c) podstawowych wskaźnikach ekonomiczno-finansowych, charakteryzujących działalność jednostek powiązanych w danym i ubiegłym roku obrotowym, takich jak:

– przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz przychody finansowe,

– wynik finansowy netto oraz kwota kapitału (funduszu) własnego, z podziałem na grupy,

– wartość aktywów,

– przeciętne roczne zatrudnienie,

d) rodzaju stosowanych standardów rachunkowości (krajowych czy międzynarodowych) przez jednostki powiązane;

5) informacje o:

a) nazwie i siedzibie jednostki sporządzającej skonsolidowane sprawozdanie finansowe na najwyższym szczeblu grupy kapitałowej, w której skład wchodzi spółka jako jednostka zależna, oraz miejscu, w którym sprawozdanie to jest dostępne,

b) nazwie i siedzibie jednostki sporządzającej skonsolidowane sprawozdanie finansowe na najniższym szczeblu grupy kapitałowej, w skład której wchodzi spółka jako jednostka zależna, oraz miejscu, w którym sprawozdanie to jest dostępne;

6) nazwę, adres siedziby zarządu lub siedziby statutowej jednostki oraz formę prawną każdej z jednostek, których dana jednostka jest współnikiem ponoszącym nieograniczoną odpowiedzialność majątkową.

8. W przypadku sprawozdania finansowego sporządzonego za okres, w ciągu którego nastąpiło połączenie:

1) jeżeli połączenie zostało rozliczone metodą nabycia:

a) firmę i opis przedmiotu działalności spółki przejętej,

b) liczbę, wartość nominalną i rodzaj udziałów (akcji) wyemitowanych w celu połączenia,

c) cenę przejęcia, wartość aktywów netto według wartości godziwej spółki przejętej na dzień połączenia, wartość firmy lub ujemną wartość firmy i opis zasad jej amortyzacji;

2) jeżeli połączenie zostało rozliczone metodą łączenia udziałów:

a) firmy i opis przedmiotu działalności spółek, które w wyniku połączenia zostały wykreślone z rejestru,

b) liczbę, wartość nominalną i rodzaj udziałów (akcji) wyemitowanych w celu połączenia,

c) przychody i koszty, zyski i straty oraz zmiany w kapitałach własnych połączonych spółek za okres od początku roku obrotowego, w ciągu którego nastąpiło połączenie, do dnia połączenia.

9. W przypadku występowania niepewności co do możliwości kontynuowania działalności, opis tych niepewności oraz stwierdzenie, że taka niepewność występuje, oraz wskazanie, czy sprawozdanie finansowe zawiera korekty z tym związane; informacja powinna zawierać również opis podejmowanych bądź planowanych przez jednostkę działań mających na celu eliminację niepewności.

10. Inne informacje niż wymienione powyżej, jeżeli mogłyby w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej i finansowej oraz wynik finansowy jednostki.

Załącznik nr 2

ZAKRES INFORMACJI WYKAZYWANYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM, O KTÓRYM MOWA W ART. 45 USTAWY, DLA BANKÓW

Wprowadzenie do sprawozdania finansowego

obejmuje zakres informacji określony w przepisach wydanych na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 8 lit. a ustawy

Bilans

Aktywa

I. Kasa, operacje z Bankiem Centralnym

1. W rachunku bieżącym

2. Rezerwa obowiązkowa

3. Inne środki

II. Dłużne papiery wartościowe uprawnione do redyskontowania w Banku Centralnym

III. Należności od sektora finansowego

1. W rachunku bieżącym

2. Terminowe

IV. Należności od sektora niefinansowego

1. W rachunku bieżącym

2. Terminowe

V. Należności od sektora budżetowego

1. W rachunku bieżącym

2. Terminowe

VI. Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu

VII. Dłużne papiery wartościowe

1. Banków

2. Budżetu Państwa i budżetów terenowych

3. Pozostałe

VIII. Udziały lub akcje w jednostkach zależnych

1. W instytucjach finansowych
  2. W pozostałych jednostkach
- IX. Udziały lub akcje w jednostkach współzależnych
1. W instytucjach finansowych
  2. W pozostałych jednostkach
- X. Udziały lub akcje w jednostkach stowarzyszonych
1. W instytucjach finansowych
  2. W pozostałych jednostkach
- XI. Udziały lub akcje w innych jednostkach
1. W instytucjach finansowych
  2. W pozostałych jednostkach
- XII. Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe
- XIII. Wartości niematerialne i prawne, w tym:
- wartość firmy
- XIV. Rzeczowe aktywa trwałe
- XV. Inne aktywa
1. Przejęte aktywa – do zbycia
  2. Pozostałe
- XVI. Rozliczenia międzyokresowe
1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego
  2. Pozostałe rozliczenia międzyokresowe
- XVII. Należne wpłaty na kapitał (fundusz) podstawowy
- XVIII. Akcje własne
- Aktywa razem

Pasywa

- I. Zobowiązania wobec Banku Centralnego
- II. Zobowiązania wobec sektora finansowego
  1. W rachunku bieżącym
  2. Terminowe
- III. Zobowiązania wobec sektora niefinansowego
  1. Rachunki oszczędnościowe, w tym:

a) bieżące

b) terminowe

2. Pozostałe, w tym:

a) bieżące

b) terminowe

IV. Zobowiązania wobec sektora budżetowego

1. Bieżące

2. Terminowe

V. Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu

VI. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

VII. Inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych

VIII. Fundusze specjalne i inne zobowiązania

IX. Koszty i przychody rozliczane w czasie oraz zastrzeżone

1. Rozliczenia międzyokresowe kosztów

2. Ujemna wartość firmy

3. Pozostałe przychody przyszłych okresów oraz zastrzeżone

X. Rezerwy

1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

2. Pozostałe rezerwy

XI. Zobowiązania podporządkowane

XII. Kapitał (fundusz) podstawowy

XIII. Kapitał (fundusz) zapasowy

XIV. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny

XV. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe

1. Fundusz ogólnego ryzyka bankowego

2. Pozostałe

XVI. Zysk (strata) z lat ubiegłych

XVII. Zysk (strata) netto

XVIII. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)

Pasywa razem

Współczynnik wypłacalności

Pozycje pozabilansowe

I. Zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane

1. Zobowiązania udzielone:

- a) finansowe
- b) gwarancyjne

2. Zobowiązania otrzymane:

- a) finansowe
- b) gwarancyjne

II. Zobowiązania związane z realizacją operacji kupna/sprzedaży

III. Pozostałe

Rachunek zysków i strat

I. Przychody z tytułu odsetek

- 1. Od sektora finansowego
- 2. Od sektora niefinansowego
- 3. Od sektora budżetowego
- 4. Z papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu

II. Koszty odsetek

- 1. Od sektora finansowego
- 2. Od sektora niefinansowego
- 3. Od sektora budżetowego

III. Wynik z tytułu odsetek (I–II)

IV. Przychody z tytułu prowizji

V. Koszty prowizji

VI. Wynik z tytułu prowizji (IV–V)

VII. Przychody z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych, o zmiennej kwocie dochodu

- 1. Od jednostek zależnych
- 2. Od jednostek współzależnych
- 3. Od jednostek stowarzyszonych
- 4. Od pozostałych jednostek

VIII. Wynik operacji finansowych

1. Papierami wartościowymi i innymi instrumentami finansowymi
2. Pozostałych
- IX. Wynik z pozycji wymiany
- X. Wynik działalności bankowej
- XI. Pozostałe przychody operacyjne
- XII. Pozostałe koszty operacyjne
- XIII. Koszty działania banku
  1. Wynagrodzenia
  2. Ubezpieczenia i inne świadczenia
  3. Inne
- XIV. Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych
- XV. Odpisy na rezerwy i aktualizacja wartości
  1. Odpisy na rezerwy celowe i na ogólne ryzyko bankowe
  2. Aktualizacja wartości aktywów finansowych
- XVI. Rozwiązanie rezerw i aktualizacja wartości
  1. Rozwiązanie rezerw celowych i rezerw na ogólne ryzyko bankowe
  2. Aktualizacja wartości aktywów finansowych
- XVII. Różnica wartości rezerw i aktualizacji (XV–XVI)
- XVIII. Wynik działalności operacyjnej
- XIX. Wynik operacji nadzwyczajnych
  1. Zyski nadzwyczajne
  2. Straty nadzwyczajne
- XX. Zysk (strata) brutto
- XXI. Podatek dochodowy
- XXII. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty)
- XXIII. Zysk (strata) netto

Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym

- I. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO)
  - korekty błędów podstawowych
- II. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO), po korektach
  1. Kapitał (fundusz) podstawowy na początek okresu

1.1. Zmiany kapitału (funduszu) podstawowego

a) zwiększenia (z tytułu)

– emisji akcji

...

b) zmniejszenia (z tytułu)

– umorzenia akcji

...

1.2. Kapitał (fundusz) podstawowy na koniec okresu

2. Kapitał (fundusz) zapasowy na początek okresu

2.1. Zmiany kapitału (funduszu) zapasowego

a) zwiększenia (z tytułu)

– emisji akcji powyżej wartości nominalnej

– podziału zysku (ustawowo)

– podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość)

...

b) zmniejszenia (z tytułu)

– pokrycia straty

...

2.2. Kapitał (fundusz) zapasowy na koniec okresu

3. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na początek okresu

3.1. Zmiany kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny

a) zwiększenie (z tytułu)

...

b) zmniejszenie (z tytułu)

– zbycia lub likwidacji środków trwałych

...

3.2. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na koniec okresu

4. Fundusz ogólnego ryzyka bankowego na początek okresu

4.1. Zmiany funduszu ogólnego ryzyka bankowego

a) zwiększenie (z tytułu)

...

b) zmniejszenie (z tytułu)

...

4.2. Fundusz ogólnego ryzyka bankowego na koniec okresu

5. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na początek okresu

5.1. Zmiany pozostałych kapitałów (funduszy) rezerwowych

a) zwiększenia (z tytułu)

...

b) zmniejszenia (z tytułu)

...

5.2. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na koniec okresu

6. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu

6.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu

– korekty błędów podstawowych

6.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach

6.3. Zmiana zysku z lat ubiegłych

a) zwiększenie (z tytułu)

– podziału zysku z lat ubiegłych

...

b) zmniejszenie (z tytułu)

...

6.4. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu

6.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu

– korekty błędów podstawowych

6.6. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach

6.7. Zmiana straty z lat ubiegłych

a) zwiększenie (z tytułu)

– przeniesienia straty z lat ubiegłych do pokrycia

...

b) zmniejszenie (z tytułu)

...

6.8. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu

6.9. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu

7. Wynik netto

a) zysk netto

b) strata netto

c) odpisy z zysku

III. Kapitał (fundusz) własny na koniec okresu (BZ)

IV. Kapitał (fundusz) własny po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)

Rachunek przepływów pieniężnych

(metoda bezpośrednia)

A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej

I. Wpływy

1. Odsetki

2. Prowizje

3. Inne wpływy operacyjne

II. Wydatki

1. Odsetki

2. Prowizje

3. Wynagrodzenia

4. Ubezpieczenia i inne świadczenia

5. Inne koszty działania banku

6. Podatki i opłaty o charakterze publicznoprawnym

7. Inne wydatki operacyjne

III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I–II)

B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej

I. Wpływy

1. Zbycie udziałów lub akcji w jednostkach zależnych

2. Zbycie udziałów lub akcji w jednostkach współzależnych

3. Zbycie udziałów lub akcji w jednostkach stowarzyszonych

4. Zbycie udziałów lub akcji w innych jednostkach, pozostałych papierów wartościowych (w tym również handlowych) i innych aktywów finansowych

5. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych

6. Inne wpływy inwestycyjne

II. Wydatki

1. Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach zależnych

2. Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach współzależnych

3. Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach stowarzyszonych

4. Nabycie udziałów lub akcji w innych jednostkach, pozostałych papierów wartościowych i innych aktywów finansowych (lokacyjnych)

5. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych

6. Inne wydatki inwestycyjne

III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I–II)

C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

I. Wpływy

1. Zaciągnięcie długoterminowych kredytów od innych banków

2. Zaciągnięcie długoterminowych pożyczek od innych niż banki instytucji finansowych

3. Emisja dłużnych papierów wartościowych dla innych instytucji finansowych

4. Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych

5. Wpływy netto z emisji akcji i dopłat do kapitału

6. Inne wpływy finansowe

II. Wydatki

1. Spłaty długoterminowych kredytów na rzecz innych banków

2. Spłaty długoterminowych pożyczek na rzecz innych niż banki instytucji finansowych

3. Wykup dłużnych papierów wartościowych od innych instytucji finansowych

4. Z tytułu innych zobowiązań finansowych

5. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego

6. Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych

7. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli

8. Inne, niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku

9. Nabycie akcji własnych

10. Inne wydatki finansowe

III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I–II)

D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/-B.III+/-C.III)

E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym
– zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych

F. Środki pieniężne na początek okresu

G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D), w tym
– o ograniczonej możliwości dysponowania

(metoda pośrednia)

A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej

I. Zysk (strata) netto

II. Korekty razem:

1. Amortyzacja

2. Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych

3. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)

4. Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej

5. Zmiana stanu rezerw

6. Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych

7. Zmiana stanu należności od sektora finansowego

8. Zmiana stanu należności od sektora niefinansowego i sektora budżetowego

9. Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu

10. Zmiana stanu udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych aktywów finansowych (handlowych)

11. Zmiana stanu zobowiązań wobec sektora finansowego

12. Zmiana stanu zobowiązań wobec sektora niefinansowego i sektora budżetowego

13. Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu

14. Zmiana stanu zobowiązań z tytułu papierów wartościowych

15. Zmiana stanu innych zobowiązań

16. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych

17. Zmiana stanu przychodów przyszłych okresów i zastrzeżonych

18. Inne korekty

III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II)

B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej

I. Wpływy

1. Zbycie udziałów lub akcji w jednostkach zależnych
2. Zbycie udziałów lub akcji w jednostkach współzależnych
3. Zbycie udziałów lub akcji w jednostkach stowarzyszonych
4. Zbycie udziałów lub akcji w innych jednostkach, pozostałych papierów wartościowych i innych aktywów finansowych (lokacyjnych)
5. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych
6. Inne wpływy inwestycyjne

II. Wydatki

1. Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach zależnych
2. Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach współzależnych
3. Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach stowarzyszonych
4. Nabycie udziałów lub akcji w innych jednostkach, pozostałych papierów wartościowych i innych aktywów finansowych (lokacyjnych)
5. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych
6. Inne wydatki inwestycyjne

III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I–II)

C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

I. Wpływy

1. Zaciągnięcie długoterminowych kredytów od innych banków
2. Zaciągnięcie długoterminowych pożyczek od innych niż banki instytucji finansowych
3. Emisja dłużnych papierów wartościowych dla innych instytucji finansowych
4. Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych
5. Wpływy netto z emisji akcji i dopłat do kapitału
6. Inne wpływy finansowe

II. Wydatki

1. Spłaty długoterminowych kredytów na rzecz innych banków
2. Spłaty długoterminowych pożyczek na rzecz innych niż banki instytucji finansowych
3. Wykup dłużnych papierów wartościowych od innych instytucji finansowych
4. Z tytułu innych zobowiązań finansowych
5. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego
6. Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych
7. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli

8. Inne, niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku

9. Nabycie akcji własnych

10. Inne wydatki finansowe

III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I–II)

D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/-B.III+/-C.III)

E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym

– zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych

F. Środki pieniężne na początek okresu

G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D), w tym

– o ograniczonej możliwości dysponowania

Dodatkowe informacje i objaśnienia

obejmują zakres informacji określony w przepisach wydanych na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 8 lit. a ustawy.

Załącznik nr 3

ZAKRES INFORMACJI WYKAZYWANYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM, O KTÓRYM MOWA W ART. 45
USTAWY, DLA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I ZAKŁADÓW REASEKURACJI

Wstęp

obejmuje zakres informacji określony w przepisach wydanych na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 6 ustawy

Bilans

Aktywa

A. Wartości niematerialne i prawne

1. Wartość firmy

2. Inne wartości niematerialne i prawne i zaliczki na poczet wartości niematerialnych i prawnych

B. Lokaty

I. Nieruchomości

1. Grunty własne oraz prawo wieczystego użytkowania gruntu

2. Budynki, budowle oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu

3. Inwestycje budowlane i zaliczki na poczet tych inwestycji

II. Lokaty w jednostkach podporządkowanych

1. Udziały lub akcje w jednostkach podporządkowanych

2. Pożyczki udzielone jednostkom podporządkowanym oraz dłużne papiery wartościowe emitowane przez te jednostki

3. Pozostałe lokaty

III. Inne lokaty finansowe

1. Udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych
2. Dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu
3. Udziały we wspólnych przedsięwzięciach lokacyjnych
4. Pożyczki zabezpieczone hipotecznie
5. Pozostałe pożyczki
6. Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych
7. Pozostałe lokaty

IV. Należności depozytowe od cedentów

C. Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający

D. Należności

I. Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich

1. Należności od ubezpieczających, w tym:
  - 1.1. Od jednostek podporządkowanych
  - 1.2. Od pozostałych jednostek
2. Należności od pośredników ubezpieczeniowych, w tym:
  - 2.1. Od jednostek podporządkowanych
  - 2.2. Od pozostałych jednostek
3. Inne należności
  - 3.1. Od jednostek podporządkowanych
  - 3.2. Od pozostałych jednostek

II. Należności z tytułu reasekuracji, w tym:

1. Od jednostek podporządkowanych
2. Od pozostałych jednostek

III. Inne należności

1. Należności od budżetu
2. Pozostałe należności, w tym:
  - 2.1. Od jednostek podporządkowanych
  - 2.2. Od pozostałych jednostek

E. Inne składniki aktywów

- I. Rzeczowe składniki aktywów
- II. Środki pieniężne
- III. Pozostałe składniki aktywów
- F. Rozliczenia międzyokresowe
- I. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego
- II. Aktywowane koszty akwizycji
- III. Zarachowane odsetki i czynsze
- IV. Inne rozliczenia międzyokresowe
- G. Należne wpłaty na kapitał podstawowy
- H. Akcje własne
- Aktywa razem

Pasywa

- A. Kapitał własny
- I. Kapitał podstawowy
- II. Kapitał zapasowy
- III. Kapitał z aktualizacji wyceny
- IV. Pozostałe kapitały rezerwowe
- V. Zysk (strata) z lat ubiegłych
- VI. Zysk (strata) netto
- VII. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)
- B. Zobowiązania podporządkowane
- C. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe
- I. Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygaśniętego
- II. Rezerwa ubezpieczeń na życie
- III. Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia
- IV. Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych
- V. Rezerwy na wyrównanie szkodowości (ryzyka)
- VI. Rezerwy na zwrot składek dla członków
- VII. Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe określone w statucie
- VIII. Rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający
- D. Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych (wartość ujemna)

- I. Udział reasekuratorów w rezerwie składek i w rezerwie na pokrycie ryzyka niewygasłego
  - II. Udział reasekuratorów w rezerwie ubezpieczeń na życie
  - III. Udział reasekuratorów w rezerwie na niewypłacone odszkodowania i świadczenia
  - IV. Udział reasekuratorów w rezerwie na premie i rabaty dla ubezpieczonych
  - V. Udział reasekuratorów w pozostałych rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych określonych w statucie
  - VI. Udział reasekuratorów w rezerwie ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający
- E. Oszacowane regresy i odzyski (wielkość ujemna)
    - 1. Oszacowane regresy i odzyski brutto
    - 2. Udział reasekuratorów w oszacowanych regresach i odzyskach
- F. Pozostałe rezerwy
    - I. Rezerwy na świadczenia emerytalne oraz inne obowiązkowe świadczenia pracowników
    - II. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego
    - III. Inne rezerwy
      - G. Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów
      - H. Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne
      - I. Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich
        - 1. Zobowiązania wobec ubezpieczających, w tym:
          - 1.1. Wobec jednostek podporządkowanych
          - 1.2. Wobec pozostałych jednostek
        - 2. Zobowiązania wobec pośredników ubezpieczeniowych, w tym:
          - 2.1. Wobec jednostek podporządkowanych
          - 2.2. Wobec pozostałych jednostek
        - 3. Inne zobowiązania z tytułu ubezpieczeń, w tym:
          - 3.1. Wobec jednostek podporządkowanych
          - 3.2. Wobec pozostałych jednostek
      - II. Zobowiązania z tytułu reasekuracji, w tym:
        - 1. Wobec jednostek podporządkowanych
        - 2. Wobec pozostałych jednostek
      - III. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych oraz pobranych pożyczek, w tym:
        - 1. Zobowiązania zamienne na akcje zakładu ubezpieczeń

2. Pozostałe

IV. Zobowiązania wobec instytucji kredytowych

V. Inne zobowiązania

1. Zobowiązania wobec budżetu

2. Pozostałe zobowiązania

2.1. Wobec jednostek podporządkowanych

2.2. Wobec pozostałych jednostek

VI. Fundusze specjalne

I. Rozliczenia międzyokresowe

1. Rozliczenia międzyokresowe kosztów

2. Ujemna wartość firmy

3. Przychody przyszłych okresów

Pasywa razem

Pozycje pozabilansowe

1. Należności warunkowe, w tym:

1.1. otrzymane gwarancje i poręczenia

1.2. pozostałe

2. Zobowiązania warunkowe, w tym:

2.1. udzielone poręczenia i gwarancje

2.2. weksle akceptowane i indosowane

2.3. aktywa z zobowiązaniem odsprzedaży

2.4. inne zobowiązania zabezpieczone na aktywach lub na przychodach

3. Zabezpieczenia z tytułu reasekuracji ustanowione na rzecz zakładu ubezpieczeń

4. Zabezpieczenia z tytułu reasekuracji ustanowione przez zakład ubezpieczeń na rzecz cedentów

5. Obce składniki aktywów nieujęte w aktywach

Nadwyżka (niedobór) środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności

Wysokość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Wysokość aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Nadwyżka (niedobór) aktywów na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Techniczny rachunek ubezpieczeń majątkowych i osobowych

I. Składki (1–2–3+4)

1. Składki przypisane brutto
  2. Udział reasekuratorów w składce przypisanej
  3. Zmiana stanu rezerw składek i rezerwy na ryzyko niewygasłe brutto
  4. Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek
- II. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z ogólnego rachunku zysków i strat
- III. Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym
- IV. Odszkodowania i świadczenia (1+2)
1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym
    - 1.1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto
    - 1.2. Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych
  2. Zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym
    - 2.1. Zmiana stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto
    - 2.2. Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia
- V. Zmiany stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym
1. Zmiany stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto
  2. Udział reasekuratorów w zmianie stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
- VI. Premie i rabaty na udziale własnym łącznie ze zmianą stanu rezerw
- VII. Koszty działalności ubezpieczeniowej
1. Koszty akwizycji
    - 1.1. W tym zmiana stanu aktywowanych kosztów akwizycji
  2. Koszty administracyjne
  3. Prowizje reasekuracyjne i udział w zyskach reasekuratorów
- VIII. Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym
- IX. Zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości (ryzyka)
- X. Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych

Techniczny rachunek ubezpieczeń na życie

- I. Składki
  1. Składki przypisane brutto
  2. Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto
  3. Zmiana stanu rezerw składek i na ryzyko niewygasłe brutto
  4. Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek

II. Przychody z lokat

1. Przychody z lokat w nieruchomości

2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych

2.1. z udziałów lub akcji

2.2. z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych

2.3. z pozostałych lokat

3. Przychody z innych lokat finansowych

3.1. z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych

3.2. z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu

3.3. z lokat terminowych w instytucjach kredytowych

3.4. z pozostałych lokat

4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat

5. Wynik dodatni z realizacji lokat

III. Niezrealizowane zyski z lokat

IV. Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym

V. Odszkodowania i świadczenia

1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym

1.1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto

1.2. Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych

2. Zmiana stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym

2.1. Rezerwy brutto

2.2. Udział reasekuratorów

VI. Zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym

1. Zmiana stanu rezerw w ubezpieczeniach na życie na udziale własnym

1.1. rezerw brutto

1.2. na udziale reasekuratorów

2. Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający

2.1. rezerw brutto

2.2. na udziale reasekuratorów

3. Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przewidzianych w statucie na udziale własnym

3.1. rezerw brutto

3.2. na udziale reasekuratorów

VII. Premie i rabaty łącznie ze zmianą stanu rezerw na udziale własnym

VIII. Koszty działalności ubezpieczeniowej

1. Koszty akwizycji

1.1. W tym zmiana stanu aktywowanych kosztów akwizycji

2. Koszty administracyjne

3. Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach

IX. Koszty działalności lokacyjnej

1. Koszty utrzymania nieruchomości

2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej

3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat

4. Wynik ujemny z realizacji lokat

X. Niezrealizowane straty na lokatach

XI. Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym

XII. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do ogólnego rachunku zysków i strat

XIII. Wynik techniczny ubezpieczeń na życie

Ogólny rachunek zysków i strat

I. Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych lub ubezpieczeń na życie

II. Przychody z lokat

1. Przychody z lokat w nieruchomości

2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych

2.1. z udziałów i akcji

2.2. z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych

2.3. z pozostałych lokat

3. Przychody z innych lokat finansowych

3.1. z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych,

3.2. z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu

3.3. z lokat terminowych w instytucjach kredytowych

3.4. z pozostałych lokat

- 4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat
- 5. Wynik dodatni z realizacji lokat
- III. Niezrealizowane zyski z lokat
- IV. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie
- V. Koszty działalności lokacyjnej
  - 1. Koszty utrzymania nieruchomości
  - 2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej
- 3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat
- 4. Wynik ujemny z realizacji lokat
- VI. Niezrealizowane straty na lokatach
- VII. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych
- VIII. Pozostałe przychody operacyjne
- IX. Pozostałe koszty operacyjne
- X. Zysk (strata) z działalności operacyjnej
- XI. Zyski nadzwyczajne
- XII. Straty nadzwyczajne
- XIII. Zysk (strata) brutto
- XIV. Podatek dochodowy
- XV. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)
- XVI. Zysk (strata) netto

Zestawienie zmian w kapitale własnym

- I. Kapitał własny na początek okresu (BO)
  - Korekty błędów podstawowych
  - I.a. Kapitał własny na początek okresu (BO), po korektach
    - 1. Kapitał podstawowy na początek okresu
      - 1.1. Zmiany kapitału podstawowego
        - a) zwiększenie (z tytułu)
          - emisji akcji
          - ...
        - b) zmniejszenie (z tytułu)

- umorzenia akcji
- ...
- 1.2. Kapitał podstawowy na koniec okresu
- 2. (uchylona)
- 3. (uchylona)
- 4. Kapitał zapasowy na początek okresu
- 4.1. Zmiany kapitału zapasowego
- a) zwiększenie (z tytułu)
  - emisji akcji powyżej wartości nominalnej
  - podziału zysku (ustawowo)
  - podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość)
  - ...
- b) zmniejszenie (z tytułu)
  - pokrycia straty
  - ...
- 4.2. Kapitał zapasowy na koniec okresu
- 5. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu
- 5.1. Zmiany kapitału z aktualizacji wyceny
- a) zwiększenie (z tytułu)
  - ...
- b) zmniejszenie (z tytułu)
  - zbycia środków trwałych
  - ...
- 5.2. Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu
- 6. Pozostałe kapitały rezerwowe na początek okresu
- 6.1. Zmiany pozostałych kapitałów rezerwowych
- a) zwiększenie (z tytułu)
  - ...
- b) zmniejszenie (z tytułu)
  - ...
- 6.2. Pozostałe kapitały rezerwowe na koniec okresu

7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu

7.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu

– Korekty błędów podstawowych

7.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach

a) zwiększenie (z tytułu)

– podziału zysku z lat ubiegłych

– ...

b) zmniejszenie (z tytułu)

– ...

7.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu

7.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu

– Korekty błędów podstawowych

7.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach

a) zwiększenie (z tytułu)

– przeniesienia straty z lat ubiegłych do pokrycia

– ...

b) zmniejszenie (z tytułu)

7.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu

7.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu

8. Wynik netto

a) zysk netto

b) strata netto

c) odpisy z zysku

II. Kapitał własny na koniec okresu (BZ)

III. Kapitał własny po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)

Rachunek przepływów pieniężnych

(metoda bezpośrednia)

A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej

I. Wpływy

1. Wpływy z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej

1.1. Wpływy z tytułu składek brutto

- 1.2. Wpływy z tytułu regresów, odzysków i zwrotów odszkodowań
- 1.3. Pozostałe wpływy z działalności bezpośredniej
2. Wpływy z reasekuracji biernej
  - 2.1. Wpłaty reasekuratorów z tytułu udziału w odszkodowaniach
  - 2.2. Wpływy z tytułu prowizji reasekuracyjnych i udziałów w zyskach reasekuratorów
  - 2.3. Pozostałe wpływy z reasekuracji biernej
3. Wpływy z pozostałej działalności operacyjnej
  - 3.1. Wpływy z tytułu czynności komisarza awaryjnego
  - 3.2. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych składników aktywów trwałych innych niż lokaty
  - 3.3. Pozostałe wpływy

II. Wydatki

1. Wydatki z tytułu działalności bezpośredniej i reasekuracji czynnej
  - 1.1. Zwroty składek brutto
  - 1.2. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto
  - 1.3. Wydatki z tytułu akwizycji
  - 1.4. Wydatki o charakterze administracyjnym
  - 1.5. Wydatki z tytułu likwidacji szkód i windykacji regresów
  - 1.6. Wypłacone prowizje i udziały w zyskach z tytułu reasekuracji czynnej
  - 1.7. Pozostałe wydatki z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej
2. Wydatki z tytułu reasekuracji biernej
  - 2.1. Składki zapłacone z tytułu reasekuracji
  - 2.2. Pozostałe wydatki z tytułu reasekuracji biernej
3. Wydatki z pozostałej działalności operacyjnej
  - 3.1. Wydatki z tytułu czynności komisarza awaryjnego
  - 3.2. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych i rzeczowych składników aktywów trwałych innych niż lokaty
  - 3.3. Pozostałe wydatki operacyjne

III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I–II)

B. Przepływy z działalności lokacyjnej

I. Wpływy

1. Zbycie nieruchomości
2. Zbycie udziałów, akcji w jednostkach podporządkowanych

3. Zbycie udziałów, akcji, w pozostałych jednostkach oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych

4. Realizacja dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez jednostki podporządkowane oraz spłata pożyczek udzielonych tym jednostkom

5. Realizacja dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez pozostałe jednostki

6. Likwidacja lokat terminowych w instytucjach kredytowych

7. Realizacja pozostałych lokat

8. Wpływy z nieruchomości

9. Odsetki otrzymane

10. Dywidendy otrzymane

11. Pozostałe wpływy z lokat

II. Wydatki

1. Nabycie nieruchomości

2. Nabycie udziałów, akcji w jednostkach podporządkowanych

3. Nabycie udziałów, akcji w pozostałych jednostkach oraz jednostek uczestnictwa, i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych

4. Nabycie dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez jednostki podporządkowane oraz udzielenie pożyczek tym jednostkom

5. Nabycie dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez pozostałe jednostki

6. Nabycie lokat terminowych w instytucjach kredytowych

7. Nabycie pozostałych lokat

8. Wydatki na utrzymanie nieruchomości

9. Pozostałe wydatki na lokaty

III. Przepływy pieniężne netto z działalności lokacyjnej (I–II)

C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

I. Wpływy

1. Wpływy netto z emisji akcji oraz dopłat do kapitału

2. Kredyty, pożyczki oraz emisja dłużnych papierów wartościowych

3. Pozostałe wpływy finansowe

II. Wydatki

1. Dywidendy

2. Inne niż, wypłata dywidend, wydatki z tytułu podziału zysku

- 3. Nabycie akcji własnych
  - 4. Spłata kredytów, pożyczek oraz wykup własnych dłużnych papierów wartościowych
  - 5. Odsetki od kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych
  - 6. Pozostałe wydatki finansowe
- III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I–II)
- D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/-B.III+/-C.III)
  - E. Bilansowa zmiana środków pieniężnych, w tym:
    - zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych
  - F. Środki pieniężne na początek okresu
  - G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D), w tym:
    - o ograniczonej możliwości dysponowania

Dodatkowe informacje i objaśnienia

obejmują zakres informacji określony w przepisach wydanych na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 6 ustawy.

Załącznik nr 4

ZAKRES INFORMACJI WYKAZYWANYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM, O KTÓRYM MOWA W ART. 45 USTAWY, DLA JEDNOSTEK MIKRO

Informacje ogólne:

- 1) firma, siedziba i adres albo miejsce zamieszkania i adres oraz numer we właściwym rejestrze sądowym albo ewidencji,
- 2) wskazanie czasu trwania działalności jednostki, jeżeli jest ograniczony,
- 3) wskazanie okresu objętego sprawozdaniem finansowym,
- 4) wskazanie zastosowanych zasad rachunkowości przewidzianych dla jednostek mikro z wyszczególnieniem wybranych uproszczeń,
- 5) wskazanie, czy sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostkę w dającej się przewidzieć przyszłości oraz czy nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania przez nią działalności,
- 6) omówienie przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny aktywów i pasywów (także amortyzacji), pomiaru wyniku finansowego oraz sposobu sporządzenia sprawozdania finansowego w zakresie, w jakim ustawa pozostawia jednostce prawo wyboru.

Bilans

Aktywa

- A. Aktywa trwałe, w tym środki trwałe
- B. Aktywa obrotowe, w tym:

– zapasy

– należności krótkoterminowe

C. Należne wpłaty na kapitał (fundusz) podstawowy

D. Udziały (akcje) własne

Aktywa razem

Pasywa

A. Kapitał (fundusz) własny, w tym:

– kapitał (fundusz) podstawowy

– (uchylone)

B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania, w tym:

– rezerwy na zobowiązania

– zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek

Pasywa razem

Informacje uzupełniające do bilansu:

1) kwota wszelkich zobowiązań finansowych, w tym z tytułu dłużnych instrumentów finansowych, gwarancji i poręczeń lub zobowiązań warunkowych nieuwzględnionych w bilansie, ze wskazaniem charakteru i formy wiarytelności zabezpieczonych rzeczowo; wszelkie zobowiązania dotyczące emerytur oraz jednostek powiązanych lub stowarzyszonych są ujawniane odrębnie,

2) kwota zaliczek i kredytów udzielonych członkom organów administrujących, zarządzających i nadzorujących, ze wskazaniem oprocentowania, głównych warunków oraz wszelkich kwot spłaconych, odpisanych lub umorzonych, a także zobowiązań zaciągniętych w ich imieniu tytułem gwarancji i poręczeń wszelkiego rodzaju, ze wskazaniem kwoty ogółem dla każdej kategorii,

3) o udziałach (akcjach) własnych, w tym:

a) przyczyna nabycia udziałów (akcji) własnych dokonanego w roku obrotowym,

b) liczba i wartość nominalna nabytych oraz zbytych w roku obrotowym udziałów (akcji), a w przypadku braku wartości nominalnej, ich wartość księgową, jak też część kapitału podstawowego, którą te udziały (akcje) reprezentują,

c) w przypadku nabycia lub zbycia odpłatnego, równowartość tych udziałów (akcji),

d) liczba i wartość nominalna lub, w razie braku wartości nominalnej, wartość księgową wszystkich udziałów (akcji) nabytych i zatrzymanych, jak również część kapitału podstawowego, którą te udziały (akcje) reprezentują.

Rachunek zysków i strat

A. Przychody podstawowej działalności operacyjnej i zrównane z nimi, w tym zmiana stanu produktów (zwiększenie – wartość dodatnia, zmniejszenie – wartość ujemna)

B. Koszty podstawowej działalności operacyjnej:

- I. Amortyzacja
- II. Zużycie materiałów i energii
- III. Wynagrodzenia, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia
- IV. Pozostałe koszty
- C. Pozostałe przychody i zyski, w tym aktualizacja wartości aktywów
- D. Pozostałe koszty i straty, w tym aktualizacja wartości aktywów
- E. Podatek dochodowy
- F. Zysk/strata netto (A–B+C–D–E)

(dla jednostek mikro, o których mowa w art. 3 ust. 1a pkt 1, 3 i 4 oraz ust. 1b ustawy)

lub

G. Wynik finansowy netto ogółem (A–B+C–D–E), w tym:

- I. Nadwyżka przychodów nad kosztami (wartość dodatnia)
- II. Nadwyżka kosztów nad przychodami (wartość ujemna)

(dla jednostek mikro, o których mowa w art. 3 ust. 1a pkt 2 ustawy).

Załącznik nr 5

ZAKRES INFORMACJI WYKAZYWANYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM, O KTÓRYM MOWA W ART. 45
USTAWY, DLA JEDNOSTEK MAŁYCH KORZYSTAJĄCYCH Z UPROSZCZEŃ ODNOSZĄCYCH SIĘ DO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Wprowadzenie do sprawozdania finansowego

obejmuje w szczególności:

- 1) firmę, siedzibę i adres albo miejsce zamieszkania i adres oraz numer we właściwym rejestrze sądowym albo ewidencji;
- 2) wskazanie czasu trwania działalności jednostki, jeżeli jest ograniczony;
- 3) wskazanie okresu objętego sprawozdaniem finansowym;
- 4) wskazanie zastosowanych uproszczeń przewidzianych dla jednostek małych;
- 5) wskazanie, czy sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostkę w dającej się przewidzieć przyszłości oraz czy nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania przez nią działalności;
- 6) omówienie przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny aktywów i pasywów (także amortyzacji), ustalenia wyniku finansowego oraz sposobu sporządzenia sprawozdania finansowego w zakresie, w jakim ustawa pozostawia jednostce prawo wyboru.

Bilans

Aktywa

A. Aktywa trwałe

I. Wartości niematerialne i prawne

II. Rzeczowe aktywa trwałe, w tym:

– środki trwałe

– środki trwałe w budowie

III. Należności długoterminowe

IV. Inwestycje długoterminowe, w tym:

– nieruchomości

– długoterminowe aktywa finansowe

V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe

B. Aktywa obrotowe

I. Zapasy

II. Należności krótkoterminowe, w tym:

a) z tytułu dostaw i usług, w tym:

– do 12 miesięcy

– powyżej 12 miesięcy

III. Inwestycje krótkoterminowe, w tym:

a) krótkoterminowe aktywa finansowe, w tym:

– środki pieniężne w kasie i na rachunkach

IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe

C. Należne wpłaty na kapitał (fundusz) podstawowy

D. Udziały (akcje) własne

Aktywa razem

Pasywa

A. Kapitał (fundusz) własny

I. Kapitał (fundusz) podstawowy

II. Kapitał (fundusz) zapasowy, w tym:

– nadwyżka wartości sprzedaży (wartości emisyjnej) nad wartością nominalną udziałów (akcji)

III. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, w tym:

– z tytułu aktualizacji wartości godziwej

IV. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe

- V. Zysk (strata) z lat ubiegłych
- VI. Zysk (strata) netto
- VII. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)

B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania

I. Rezerwy na zobowiązania, w tym:

- rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne

II. Zobowiązania długoterminowe, w tym:

- z tytułu kredytów i pożyczek

III. Zobowiązania krótkoterminowe, w tym:

a) z tytułu kredytów i pożyczek

b) z tytułu dostaw i usług, w tym:

- do 12 miesięcy
- powyżej 12 miesięcy

c) fundusze specjalne

IV. Rozliczenia międzyokresowe

Pasywa razem

Rachunek zysków i strat

(wariant kalkulacyjny)

- A. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów
- B. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów
- C. Koszty sprzedaży
- D. Koszty ogólnego zarządu
- E. Zysk (strata) ze sprzedaży (A-B-C-D)
- F. Pozostałe przychody operacyjne, w tym:
  - aktualizacja wartości aktywów niefinansowych
- G. Pozostałe koszty operacyjne, w tym:
  - aktualizacja wartości aktywów niefinansowych
- H. Przychody finansowe, w tym:
- I. Dywidendy i udziały w zyskach od jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale, w tym:
  - od jednostek powiązanych, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale
- II. Odsetki, w tym:

- od jednostek powiązanych
- III. Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:
  - w jednostkach powiązanych
- IV. Aktualizacja wartości aktywów finansowych
- I. Koszty finansowe, w tym:
  - I. Odsetki, w tym:
    - dla jednostek powiązanych
  - II. Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:
    - w jednostkach powiązanych
  - III. Aktualizacja wartości aktywów finansowych
- J. Zysk (strata) brutto (E+F-G+H-I)
- K. Podatek dochodowy
- L. Zysk (strata) netto (J-K)

(wariant porównawczy)

- A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi
  - I. Przychody netto ze sprzedaży
  - II. Zmiana stanu produktów (zwiększenie – wartość dodatnia, zmniejszenie – wartość ujemna)
  - III. Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki
- B. Koszty działalności operacyjnej
  - I. Amortyzacja
  - II. Zużycie materiałów i energii
  - III. Usługi obce
  - IV. Wynagrodzenia
  - V. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia, w tym:
    - emerytalne
  - VI. Pozostałe koszty, w tym:
    - wartość sprzedanych towarów i materiałów
- C. Zysk (strata) ze sprzedaży (A-B)
- D. Pozostałe przychody operacyjne, w tym:
  - aktualizacja wartości aktywów niefinansowych
- E. Pozostałe koszty operacyjne, w tym:

– aktualizacja wartości aktywów niefinansowych

F. Przychody finansowe, w tym:

I. Dywidendy i udziały w zyskach od jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale, w tym:

– od jednostek powiązanych, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale

II. Odsetki, w tym:

– od jednostek powiązanych

III. Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:

– w jednostkach powiązanych

IV. Aktualizacja wartości aktywów finansowych

G. Koszty finansowe, w tym:

I. Odsetki, w tym:

– dla jednostek powiązanych

II. Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:

– w jednostkach powiązanych

III. Aktualizacja wartości aktywów finansowych

H. Zysk (strata) brutto (C+D-E+F-G)

I. Podatek dochodowy

J. Zysk (strata) netto (H-I)

Dodatkowe informacje i objaśnienia

obejmują w szczególności:

1) szczegółowy zakres zmian wartości grup rodzajowych środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz inwestycji długoterminowych, zawierający stan tych aktywów na początek roku obrotowego, zwiększenia i zmniejszenia z tytułu: aktualizacji wartości, nabycia, rozchodu, przemieszczenia wewnętrznego oraz stan końcowy, a dla majątku amortyzowanego – podobne przedstawienie stanów i tytułów zmian dotychczasowej amortyzacji lub umorzenia;

2) kwotę dokonanych w trakcie roku obrotowego odpisów aktualizujących wartość aktywów trwałych odrębnie dla długoterminowych aktywów niefinansowych oraz długoterminowych aktywów finansowych;

3) kwotę wartości firmy i wyjaśnienie okresu jej odpisywania, określonych w art. 44b ust. 10;

4) w przypadku gdy instrumenty finansowe lub składniki aktywów niebędące instrumentami finansowymi są wyceniane według wartości godziwej:

a) istotne założenia przyjęte do ustalenia wartości godziwej, w przypadku gdy dane przyjęte do ustalenia tej wartości nie pochodzą z aktywnego rynku,

b) odrębnie dla długoterminowych i krótkoterminowych instrumentów finansowych lub składników aktywów niebędących instrumentami finansowymi – wartość godziwą wykazaną w bilansie, jak również odpowiednio skutki

przeszacowania wpływające na wynik finansowy lub odniesione na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny w okresie sprawozdawczym,

c) odrębnie dla pochodnych instrumentów finansowych wykazywanych jako krótkoterminowe aktywa finansowe lub zobowiązania krótkoterminowe – informacje dotyczące zakresu i charakteru instrumentów, w tym istotnych warunków mogących wpłynąć na kwotę, termin i pewność przyszłych przepływów pieniężnych,

d) tabelę zmian w kapitale (funduszu) z aktualizacji wyceny obejmującą stan kapitału (funduszu) na początek i koniec okresu sprawozdawczego oraz jego zwiększenia i zmniejszenia w ciągu roku obrotowego;

5) kwotę czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów stanowiących różnicę między wartością otrzymanych finansowych składników aktywów a zobowiązaniem zapłaty za nie;

6) podział zobowiązań długoterminowych według pozycji bilansu o pozostałym od dnia bilansowego, przewidywanym umową, okresie spłaty powyżej 5 lat, jak również łączną kwotę zobowiązań zabezpieczonych na majątku jednostki ze wskazaniem charakteru i formy tych zabezpieczeń;

7) w przypadku gdy składnik aktywów lub pasywów jest wykazywany w więcej niż jednej pozycji bilansu, jego powiązanie między tymi pozycjami; dotyczy to w szczególności podziału należności i zobowiązań na część długoterminową i krótkoterminową;

8) łączną kwotę zobowiązań warunkowych, w tym również udzielonych przez jednostkę gwarancji i poręczeń, także wekslowych, niewykazanych w bilansie, ze wskazaniem zobowiązań zabezpieczonych na majątku jednostki oraz charakteru i formy tych zabezpieczeń; odrębnie należy wykazać informacje dotyczące zobowiązań warunkowych w zakresie emerytur i podobnych świadczeń oraz wobec jednostek powiązanych lub stowarzyszonych;

9) koszt wytworzenia środków trwałych w budowie, w tym odsetki oraz różnice kursowe, które powiększyły koszt wytworzenia środków trwałych w budowie w roku obrotowym;

10) odsetki oraz różnice kursowe, które powiększyły cenę nabycia towarów lub koszt wytworzenia produktów w roku obrotowym;

11) kwotę i charakter poszczególnych pozycji przychodów lub kosztów o nadzwyczajnej wartości lub które wystąpiły incydentalnie;

12) informację o przeciętnym w roku obrotowym zatrudnieniu;

13) kwoty zaliczek i pożyczek, udzielonych osobom wchodzącym w skład organów zarządzających, nadzorujących i administrujących jednostki, ze wskazaniem ich głównych warunków, wysokości oprocentowania oraz wszelkich kwot spłaconych, odpisanych lub umorzonych, a także zobowiązań zaciągniętych w ich imieniu tytułem gwarancji i poręczeń wszelkiego rodzaju, ze wskazaniem kwoty ogółem dla każdej kategorii;

14) informację o istotnych zdarzeniach, jakie nastąpiły po dniu bilansowym, a nieuwzględnionych w sprawozdaniu finansowym oraz ich wpływie na sytuację majątkową, finansową oraz wynik finansowy jednostki;

15) przedstawienie dokonanych w roku obrotowym zmian zasad (polityki) rachunkowości, jeżeli wywierają one istotny wpływ na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy jednostki oraz przedstawienie zmiany sposobu sporządzania sprawozdania finansowego wraz z podaniem jej przyczyny;

16) informacje liczbowe, wraz z wyjaśnieniem, zapewniające porównywalność danych sprawozdania finansowego za rok poprzedzający ze sprawozdaniem za rok obrotowy;

17) informacje o nazwie i siedzibie jednostki sporządzającej skonsolidowane sprawozdanie finansowe na najniższym szczeblu grupy kapitałowej, w skład której wchodzi spółka jako jednostka zależna;

18) w przypadku gdy jednostka mała nie sporządza sprawozdania z działalności zgodnie z art. 49 ust. 5 ustawy dodatkowo przedstawia informacje o udziałach (akcjach) własnych:

a) przyczynę nabycia udziałów (akcji) własnych dokonanego w roku obrotowym,

b) liczbę i wartość nominalną nabytych oraz zbytych w roku obrotowym udziałów (akcji), a w przypadku braku wartości nominalnej, ich wartość księgową, jak też część kapitału podstawowego, którą te udziały (akcje) reprezentują,

c) w przypadku nabycia lub zbycia odpłatnego, równowartość tych udziałów (akcji),

d) liczbę i wartość nominalną lub, w razie braku wartości nominalnej, wartość księgową wszystkich udziałów (akcji) nabytych i zatrzymanych, jak również część kapitału podstawowego, którą te udziały (akcje) reprezentują.

[1] Art. 2 ust. 1 pkt 3 w brzmieniu ustalonym przez art. 7 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 615). Zmiana weszła w życie 4 czerwca 2016 r.

[2] Art. 2 ust. 2b dodany przez art. 7 pkt 1 lit. b) ustawy z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 615). Zmiana weszła w życie 4 czerwca 2016 r.

[3] Art. 3 ust. 1e pkt 2 w brzmieniu ustalonym przez art. 7 pkt 2 lit. a) ustawy z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 615). Zmiana weszła w życie 4 czerwca 2016 r.

[4] Art. 3 ust. 1e pkt 2a dodany przez art. 7 pkt 2 lit. b) ustawy z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 615). Zmiana weszła w życie 4 czerwca 2016 r.

[5] Art. 45 ust. 3b dodany przez art. 7 pkt 3 ustawy z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 615). Zmiana weszła w życie 4 czerwca 2016 r.

[6] Art. 45 ust. 3c dodany przez art. 7 pkt 3 ustawy z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 615). Zmiana weszła w życie 4 czerwca 2016 r.

[7] Art. 49 ust. 1 w brzmieniu ustalonym przez art. 7 pkt 4 lit. a) ustawy z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 615). Zmiana weszła w życie 4 czerwca 2016 r.

[8] Art. 49 ust. 2b dodany przez art. 7 pkt 4 lit. b) ustawy z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 615). Zmiana weszła w życie 4 czerwca 2016 r.

[9] Art. 64 ust. 1 pkt 2 w brzmieniu ustalonym przez art. 7 pkt 5 ustawy z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 615). Zmiana weszła w życie 4 czerwca 2016 r.

[10] Art. 81 ust. 2 pkt 1a dodany przez art. 7 pkt 6 ustawy z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 615). Zmiana weszła w życie 4 czerwca 2016 r.

[11] Rozporządzenie utraciło moc na podstawie art. 631 pkt 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037), która weszła w życie 1 stycznia 2001 r.

[12] Ustawa utraciła moc na podstawie art. 193 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. Nr 140, poz. 939), która weszła w życie 1 stycznia 1998 r.

[13] Ustawa utraciła moc na podstawie art. 74 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 118, poz. 561 i Nr 156, poz. 775), która weszła w życie 8 kwietnia 1997 r.

[14] Ustawa utraciła moc na podstawie art. 256 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151), która weszła w życie 1 stycznia 2004 r.

[15] Ustawa utraciła moc na podstawie art. 276 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365), która weszła w życie 1 września 2005 r.

[16] Ustawa utraciła moc na podstawie art. 191 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (Dz. U. Nr 118, poz. 754), która weszła w życie 4 stycznia 1998 r.

[17] Ustawa utraciła moc na podstawie art. 220 pkt 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654), która weszła w życie 1 lipca 2011 r.

Źródło: **INFORLEX.PL Pomoc Społeczna** publikacja z serii INFORLEX
Copyright © 2016 INFOR PL S.A. Wszelkie prawa zastrzeżone.